22
Biblioteka
Główna
UMK Toruń
1222487
22

BIBLIOTEKA POWSZECHNA

P. B.

Czy mówisz po rusku?

Чи говориш по руски?

Praktyczny przewodnik do nauczenia się w krótkim czasie pisać, czytać i mówić po rusku (małorusku).

Gramatyka. Ćwiczenia. Rozmówki.

Każdy tomik można osobno nabyć.

Nakładem i drukiem księgarni
WILHELMA ZUKERKANDLA
W ZŁOCZOWIE.

NA SKŁADZIE
w każdej księgarni.

020/404-408

ok. 1900

P. B.

Czy mówisz po rusku?

Чи говориш по руски?

Praktyczny przewodnik do nauczenia się w krótkim czasie pisać, czytać i mówić po rusku (małorusku).

Gramatyka. Ćwiczenia. Rozmówki.

Dr. med. S. Kryzan
p. 1177

S. Kryzan
Lwów 1909

Złoczów.
Nakładem i drukiem Wilhelma Zukerkandla.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA W TORUNIU

1222 487

Część I.

Głosowania czyli nauka o głoskach. (Наука про звуки).

Język ruski (małoruski, ruskoukraiński) posiada 32 litery (бу́квы) i znak miękczący *ь*. Te są:

*) Uwaga: в = we wymawia się najczęściej jak *w* w widzę, rzadziej jak w Europa, nigdy zaś jak w języku polskim *ów* w drugim przypadku licz. mn. np. aniołów lub w podobnych brzmieniach.

**) Uwaga: г = h (w hamować, hemmen) należy w języku ruskim bardzo dobitnie odróżniać od х = ch (w chata).

ж	Ж	ж	Ж	з	З	з	З
	ż				z		
и	И	и	И	й	Й	й	Й
	y				yj=j		
і	І	і	І	ї	Ї	ї	Ї
	i				ji		
к	К	к	К	л	Л	л	Л
	k				ł		
м	М	м	М	н	Н	н	Н
	m				n		
о	О	о	О	п	П	п	П
	o				p		

р	Р	р	Р	с	С	с	С
	r				s		
т	Т	т	Т	у	У	у	У
	t				u		
ф	Ф	ф	Ф	х	Х	х	Х
	f				cha=ch		
ц	Ц	ц	Ц	ч	Ч	ч	Ч
	c				cze=cz		
ш	Ш	ш	Ш	щ	Щ	щ	Щ
	sze=sz				szcze=szcz		
ю	Ю	ю	Ю	я	Я	я	Я
	ju				ja		jir

Oprócz powyższych znaków używa się jeszcze w pisowni etymologicznej, gdzie się uwzględnia pochodzenie słowa, następujących liter:

й Й ô Ô ô Ô ѣ Ѣ ѣ Ѣ

i   *i czasem wi,*   *jat(i) = ji,**) *i,*

ы Ы   ъ Ъ

jory = y   *jor.*

Z pomiędzy tych głosek ъ zatraciło swe pierwotne brzmienie i nie wymawia się wcale. Kładzie się je na końcu spółgłosek (співзвуків, шелестозвуків), z wyjątkiem ж, ч, ш, щ po których stoi ь, tudzież w środku słowa na oznaczenie, iż samogłoska (самозвук) nie miękczy poprzedzającej spółgłoski. W pisowni fonetycznej, obecnie prawie powszechnie używanej, stoi w tem miejscu znak ' (apostrof) np. (w pisowni etymolog.) вôдъѣхати = від'їхати = wid-jichaty (w pisowni fonet.). **)

Znak ь miękczy poprzedzające spółgłoski д, з, (дз), л, н, с, т, ц, a wtedy takie spółgłoski wymawiają się: дь = d(i) зь = ź (дзь = dź), ль = l нь = ń сь = ś ть = t(i) ць = ć np. медвідь (medwid(i), князь (kniaź), сіль (sil), кінь (kiń), вісь (wiś), часть (czast(i), конéць (koneć).

Samogłoski miękkie є, ї, ю, я następujące po spółgłoskach д, з, (дз), л, н, с, т, ц miękczą je również:

дє = d(i)	(nie d-je)
дї = d(i)i	(„ d-ji)
дю = d(i)u	(„ d-ju)

*) Spółgłoska mająca się wymawiać miękko ma obok siebie i w nawiasie *i*.

**) Znak ' oznacza przycisk (akcent).

дя = d(i)a	(„ d-ja)
зє = zie	(w ziemia
зї = zi	(„ zima)
зю = ziu (ó)	(w Józiu! ziółko)
зя = zia	(„ ziarno)
дзє = dzie дзї = dzi	(„ dziedzic)
дзю = dziu (ó)	(„ dziura, dziób)
дзя = dzia	(„ dziadzio)
лє = le	(„ leniwy)
лї = li	(„ lipa)
лю = lu ля = la	(„ lulać)
нє = nie	(„ niemoc)
нї = ni	(„ nic)
ню = niu	(„ pniu)
ня = nia	(„ pnia)
сє = sie	(„ siebie)
сі = si	(„ wsi)
сю = siu	(„ Stasiu!)
ся = sia	(„ siano)
тє = t(i)e	(nie t-je)
тї = t(i)i	(„ t-ji)
тю = t(i)u	(„ t-ju)
тя = t(i)a	(„ t-ja)
цє = cie	(w ciebie)
цї = ci	(„ cis)
цю = ciu	(„ ciociu!)
ця = cia	(„ ciocia).

Spółgłoski з i ж w połączeniu z д tworzą niejako osobną głoskę:

дз = dz (nie d-z)

дж = dż („ d-ż)

np. дзвóню = dzwoniu, сáджа = sadża.

Pisownia (правопись).

Pisownia ruska opiera się na zasadzie fonetycznej (фонéтика) tj. tak należy pisać (z małymi wyjątkami) każde słowo jak je wymawiamy.

Zapamiętać jednak należy:

a) jeżeli przed miękką samogłoską є, ї, ю, я, stoją takie dwie spółgłoski, iż obie mogą być zmiękczone, wtedy ta samogłoska miękczy obie poprzedzające spółgłoski, a zatem piszemy: слїпи́ми (ślipymy) nie сльїпими, Сня́тин, (Śniatyn) nie Сьнятин itp.;

b) jeżeli jednak ta spółgłoska, która stoi bezpośrednio przed miękką samogłoską nie da się zmiękczyć, a druga (poprzedzająca ją) spółgłoska wymawia się miękko, wtedy dodajemy do niej znak ь, a zatem piszemy сьвятий (światy) nie святий, сьпівати (śpiwaty) nie співати itp.;

c) na oznaczenie, że є, ї, ю, я nie miękczą poprzedzającej spółgłoski dajemy apostrof (відлучка) np. з'їсти (nie зїсти), від'їхати (nie відїхати), ад'ютáнт (nie адютант) itp.

Przybranki (приставки) без, від, над, об, під, роз, piszemy zawsze bez zmiany, a nie бес, вiт, нат, оп, пiт, рос; np. без-конéчний nie бесконечний

від-писáти	»	вітписати
над-берú	»	натбери
об-тéрти	»	оптерти
пíд-шивка	»	пітшивка
роз-сýдок	nie	россудок.

Przyimek з pisze się zawsze jak з, a nigdy jak с np. з (nie с!) брáтом, з тáтом, з хáти, з вікнá, із смерéки.

Przybrankę з należy pisać przez с tam, gdzie ona brzmi jak с (przed п, т, к, ф, с, ш, ч, ц, щ, х) np. спечú, спéрти, схóди, скрутúти, сшúти, счéзнути, счорнíти, сцíдити, сфальшувáти, ссíсти ся.

Przyrostki ство, ский zachowujemy prawie zawsze bez zmiany np. сусíдство, брáтство, брáтский, сьвітский, сирітский.

Przyrostki ство, ский, чик, щина, ший miękczą poprzedzające л і н np. начáльство, сокільский гетьмáньщина, мéньший itp.

Jeżeli w słowach obcych *і* schodzi się ze samogłoską, to je zatrzymujemy np. Сіóн, Хіос, Етіóпія, кіóск, Кáін, Михаíл, Рафаíл, руíна. Po л należy jednk pisać ї np. Лїон, мілїон, бýлїон. Wogóle obce imiona własne piszemy tak, jak one się w języku ruskim przyjęły np. Вифлеéм, Єрусалúм, Давúд, Мойсéй, Рафаíл, Верґíлїй або Верґíлїй, Бокáчіо, Дáнте, Дон Кішóт, Бурбóн, Льóндон, Лéсінґ, Батóрий, Ґедемúн, Залéский, Міцкéвич, Собéский, Ягáйло. Mniej znane obce imiona własne nalepiej pisać tak, jak one piszą się w swoim języku np. Brachelli, Mascagni, Salesbury, Lützow, van Houten, Wörishofen itp.

W słowach obcych takie przyrostki jak ія, ік, іка, іст, ізм, ійний, ійский, іяльний, ічний по л і н należy pisać ї np. Анґлія, тéхнїк, машинíст itp.; по д, т, з, с, ц, р piszemy *и* np. Фрáнция, Азия, ґімнáзия itp.

Skrócenia (скорóченя).

W języku ruskim są w użyciu następujące skrócenia:

гл. = глядú (patrz)
д. = добродíй
др. = дóктор
зр. = золотúх рúньских
і. т. д. = і так дáльше

і. т. др. = і такé дрýге
і. т. и. = і такé и́ньше
і. т. п. = і тим подбíне
кр. = крéйцар
н. пр. = на примíр
п. = пан
пр. = прúміром
порів. = порівнáй
с. м. = сéго мíсяця
р. = рік
с. р. = сéго рóку
св. = святúй
сл. = слїдýючий
стр. = сторонá
т. зв. = так звáний
т. зн. = то значúть
о. отéць, **пр.** о. Н. **ksiądz N.**
ц. к. = цїсáрский королївский.

Znaki przecinkowania.

(Знакú перепúнання).

Znaki przecinkowania i sposób ich użycia nie różnią się w zasadzie od języka polskiego i są następujące:

, **Przecinek** (прóтинка),
; **Średnik** (серéдник),
: **Dwukropek** (двотóчка),
. **Punkt czyli kropka** (тóчка),
? **Znak zapytania** (питáйник),
! **Wykrzyknik** (оклúчник),
— **Myślnik** (пáвза),
.... **Kropki** (точкú),
( ) [ ] **Nawias** (скобкú),
„ “ **Cudzysłów** (знакú навéдення),
- **Łącznik** (рóздїлка).

Akcent (наголос).

Akcent w języku ruskim nie da się ująć w pewne prawidła i może sprawiać Polakom pewne trudności, zwłaszcza że bardzo często znaczenie wyrazu zależy od sposobu jego akcentowania np. дай менї водú (daj mnie wody), lecz вóди забрáли збíже (wody zabrały zboże). Dla wygody przeto uczących się podajemy w niniejszym podręczniku każdy ruski wyraz akcentowany.

Dodatek (додатóк) 1.

(do ćwiczenia w pisaniu, czytaniu i akcentowaniu).

Бíлі вíвцї.

Зі спóминнів моряка.

— Нехáй то прóпасть Тускарóви пролúгне.

Я був тодї юнакóм з душéю пóвною врáжінь і глубóкою як мóре. Мелянхóлїя менé не покидáла, самотá менé болїла і людúй я не любúв. Я міг тодї любúти лиш дýшу »шалéну«, як то кáжуть. Мій бúстрий змисл знаходúв в нїй ті дивні, ґенїáльні огнї і ту зручнý скрúтість, перед людьми, що так притягáє. На жаль, не подúбав я такóї людúни нїкóли, а и́ньших, що садúли ся на непри-

Biłi wiwci.

Zi spomyniw morjaka.

— Nechaj to propast(i) Tuskarowy prołygne.

Ja buw tod(i)i junakom z duszeju pownoju wrażiń i hłubokoju jak more. Melancholija mene ne pokydała, samota mene boliła i ludyj ja ne lubyw. Ja mih tod(i) lubyty łysz duszu „szałenu“, jak to każut(i). Mij bystryj zmysł znachodyw w ńij ti dywni geńijalni ohńi i tu zrucznu skrytiśt(i) pered lud(i)my, szczo tak pryt(i)ahaje. Na żal, ne podybaw ja takoji ludyny ńikoły, a yńszych, szczo sadyły sia na nepry-

ро́дні дива́цтва, або́ знаходи́ли в ді́вці, жінці і застіннім стано́вищи своє́ ща́стє — я про́сто, нена́видів. Не терплю́ люди́й з сухо́ю душе́ю і таки́х, що засиджують ся на одні́м мі́сци, як би їх прикова́в.

Таки́й я тоді́ був.

Невпи́нно носи́в мене́ корабе́ль мо́рями просто́рими як суя́тлива душа́ і я зжив ся з ним як з своє́ю душе́ю. Я не зважа́в на нія́кі бу́рі, дрібни́ці та на́зви, і то́нув лиш в ве́личи тво́рчих сінте́з. Нера́з в со́нній меланхо́лії відчува́в я страшни́й брак споко́ю, інтелі́ге́нтного окру́женя та бли́зької душі, засу́дженої на ві́чну самоту́ у все́сьвіті, душі, що сотвори́лаб Бо́га і Са́тану в со́бі. Всьо круго́м було́ скучне́ і дурне́ як нині.

Знане́, сту́дії, перворя́дні сьвітові вистави, жар любо́ви, аж душа моя́ перелива́лась, а́ле ні́ви відповідної на то всьо ні́де не було́. І раз так, нена́чеб на парафра́зу моєї

rodni dywactwa, abo znachodyły w d(i)iwći, żinći i zast(i)innim stanowyszczy swoje szczast(i)ie — ja prosto nenawyd(i)iw. Ne terplu ludyj z suchoju duszeju i takych, szczo zasydzujt(i) sia na odnim miscy, jak by jich prykowaw.

Takyj ja tod(i)i buw.

Newpynno nosyw mene korabel morjamy prostorymy jak sujatływa dusza i ja zżyw sia z nym jak z swojeju duszeju. Ja ne zważaw na ńijaki buri, dribnyći ta nazwy, i tonuw łysz w wełyczy tworczych sintez. Neraz w sonnij melancholiji widczuwaw ja strasznyj brak spokoju, inteligentnoho okruženia ta blyźkoji duszi, zasudżenoji na wicznu samotu u wseświt(i)i, duszi, szczo sotworyłab Boha i Satanu w sobi. Wsio kruhom buło skuczne i durne jak nyńi.

Znanie, studyji, perworjadni świtowi wystawy, żar lubowy, aż dusza moja pereływałaś, ałe nywy widpowidnoji na to wsio, nidę ne buło. I raz tak, nenaczeb na parafrazu mojeji skuky

ску́ки і нудьги́, лучи́лось ось що.

Ве́чером причали́ли ми до якогось ти́хого, само́тного остро́ва. В заду́мі ви́йшов я на бе́ріг і блука́в рівноду́шно по невели́ких взгі́рях гаю́. Пово́ли зача́в мене́ ці́ли́й остро́в занима́ти, щось знайо́ме, своє́ буди́ло ся в ми́ні, я став розду́мувати і пізна́в зі здиво́ванєм, що се той сами́й остро́в, з котро́го ви́везла мене́ ще дити́ною моя́ покі́йна ма́ти і ті́лько про не́го нера́з розка́зувала. Жаль таки́й потря́с мно́ю, що я упа́в, ці́лува́в зе́млю і пла́кав як дити́на...

Вже сіріло як я зайшо́в до якої́сь за́городи по́вної ове́ць. Вівці ті були́ бі́лі як сніг, пастухи́ ве́штали ся ко́ло них, оде́н по одні́м входи́ли і виходи́ли. Я уступа́в ся їм з доро́ги і завважа́в, що ніхто́ мене́ не замічає. Я став пригляда́тись вівцям, що лежа́ли довко́ла ме́не. Они́ перекру́чували ши́ї так, що кінці́ носів виходи́ли в гору́ пона́д.

i nud(i)hy łuczyloś oś szczo.

Weczerom pryczałyły my do jakohoś tychoho samotnoho ostrowa. W zadumi wyjszow ja na berih i błukaw riwnoduszno po newełykych wzhirjach haju. Powoły zaczaw mene ćiłyj ostrow zanymaty, szczoś znajome, swoje budyło sia w myni, ja staw rozdumuwaty i piznaw zi zdywowaniem, szczo se toj samyj ostrow, z kotroho wywezła mene szcze dytynoju moja pokijna maty i tilko pro neho neraz rozkazuwała. Żal takyj potrjas mnoju, szczo ja upaw, ćiłuwaw zemlu i płakaw jak dytyna...

Wże śiriło sia jak ja zajszow do jakojiś zahorody pownoji oweć. Wiwci ti buły bili jak śnih, pastuchy weształy sia koło nych, oden po odnim wchodyły i wychodyły. Ja ustupaw sia jim z dorohy i zawważaw, szczo ńichto mene ne zamiczaje. Ja staw pryhladatyś wiwciam, szczo łeżały dowkoła mene. Ony perekruczuwały szyji tak, szczo kińci nosiw wycho-

хре́бта і вітрили мене́ зі здивова́нєм.

Я схили́в ся і учу́в як мене́ моро́зом проши́бло — веї ві́вцї були́ слїпі́.

Я гля́нув на пастухі́в.

Одебели́нє таке́ опану-ва́ло мене́, що аж ві́ддих спе́рло і всї жи́вчики скорчились. Той страшни́й вйраз очи́й з чо́рними катара́ктами. Лиш де́котрий з них мі́г ви́дїти в я́сний день і то тілько зе́млю пе́ред своїми нога́ми. А довко́ла таки́й чудо́вий і бога́тий сьві́т пальм, гаї́в, пото́ків, красо́к, аж за́ворот ло́вить!

Я упа́в і став рида́ти і де́рти зе́млю з розпу́ки...

Ах, а́ле почу́в за́раз що то всьо пуста́, акто́рська еґзальта́ція і менї́ видава́лось, що кров в моїх жи́лах пересипа́єсь піско́м і я пово́ли холо́ну, каменї́ю.

Не тя́млю вжé, як довго я так лежа́в. Мене́ знайшли́ това́риші і забра́ли з собо́ю і так я вже нїчо́го бі́льше вам розказа́ти не мо́жу. Чу́ю ли-

dyły w horu ponad chrebta i witryły mene zi zdywowaniem.

Ja schyływ sia i uczuw jak mene morozom proszybło — wśi wiwći buły ślipi.

Ja hlanuw na pastuchiw.

Odebelinie take opanuwało mene, szczo aż widdych sperło i wśi żywczyky skorczyłyś. Toj strasznyj wyraz oczyj z czornymy kataraktamy. Łysz dekotryj z nych mih wyd(i)ity w jasnyj deń i to tilko zemlu pered swojimy nohamy. A dowkoła takyj czudowyj i bohatyj świt palm, hajiw, potokiw, krasok, aż zawo-rot łowyt(i)!

Ja upaw i staw rydaty i derty zemlu z rozpuky.

Ach, ałe poczuw zaraz, szczo to wsio pusta aktorśka egzaltacija i meńi wydawałoś, szczo krow w mojich żyłach peresypajeś piskom i ja powoły chołonu, kameńiju.

Ne t(i)amlu wże, jak dowho ja tak łeżaw. Mene znajszły towaryszi i zabrały z soboju i tak ja wże ńiczoho bilsze wam rozkazaty ne możu. Czuju łyszeń jak po-

шéнь як пóміж слова́ промика́ють дрібне́нькі, але ду́же важні́ ві́дтїни. Чу́ю як цїлé вражі́нє то́го о́бразу не є таки́м в слова́х, як я коли́сь відчу́в, і се боли́ть мене́ і долу-чаєсь до давни́х, нїми́х боліВ душі.

М. Яцкі́в. В ца́рстві сатани́.

miż słowa promykajut(i) dribneńki ałe duże ważni widt(i)iny. Czuju jak ciłe wrażinie toho obrazu ne je takym w słowach jak ja kołyś widczuwaw i se bołyt(i) mene i dołuczajeś do dawnych, ńimych boliw duszi.

M. Jackiw. W carstwi satany.

Część II.

Nauka o odmianie wyrazów.
(Наука про відмінюванє слів).

Бу́ти.	Być.
Я є вже в лїта́х.	(Ja) jestem już w latach.
Ти є тако́ж стари́й.	(Ty) jesteś także stary.
Він є ду́же хорови́тий	(On) jest bardzo słabowity.
Она́ є працьови́та.	(Ona) jest pracowita.
Оно́ є здоро́ве.	(Ono) jest zdrowe.
Ми є бога́ті.	(My) jesteśmy bogaci (bogate).
Ви є уби́гі.	(Wy) jesteście ubodzy (ubogie).
Они́ є побо́жні.	(Oni, one) są pobożni (pobożne.

U w a g a. Zamiast ти є, він є używa się czasem ти єсй, він єсть. Formy я єсьм і они́ суть są mniej prawidłowe. Zamiast она́, оно́, они́ mówią także вона́, воно́, вони́.

Роди́на. Rodzina.

Я є здоро́в і сильни́й як мій небі́щик оте́ць. Єсьм тако́ж ду́же терпели́вий. Ти єсі́ поді́бного успосо́бленя, а́ле на́ші ді́ти вже не такі́. Вони́ є бі́льше поді́бні до на́ших кревняків. Мій брат єсть чолові́ком прудки́м мов ого́нь. Твоя́ жі́нка єсть ду́же до́бра і мягко́го се́рця. Вся є́ї рідня́ є така́ як вона́.

Здоро́в(ий)-а-е	Zdrów(owy)-a-e
сильни́й-а́-е́	silny-a-e
як	jak
мій, моя́, моє́	mój-a-e
небі́щик	nieboszczyk
оте́ць	ojciec
поді́бного успосо́бленя	podobnego usposobienia
а́ле	ale, lecz
на́ші, на́ш-а-е	nasi, nasze, nasz-a-e
ді́ти, дити́на, дитя́	dzieci, dziecko, dziecię dziecina
дити́нка, дитя́тко	dziecinka, dzieciątko
вже	już
не, нї	nie
такі́, таки́й-а́-е́	takie, tacy, taki-a-e
бі́льше	więcej, bardziej
поді́бні, поді́бний-а-е	podobni, podobne, podobny-a-e
до	do
на́ших	naszych
кревняків, кревня́к	krewnych, krewny
брат	brat
чолові́ком, чолові́к	człowiekiem człowiek
прудки́м, прудки́й-а́-е́	prędkim, prędki-a-e
мов	jak

ого́нь	ogień
тві́й-я́-е́	twój-a-e
жі́нка, жена́	żona
до́брий-а-е	dobry-a-e
мягко́го се́рця	miękkiego serca
весь, вся, всьо	wszystek-a-o, cały-a-e
є́ї рідня́, роди́на	jej rodzeństwo, rodzina.

Mój ojciec ma dwóch synów i trzy córki. To moi bracia i siostry. Brat mego ojca jest moim stryjem, a brat mej matki moim wujem. Siostra ojca lub matki jest moją ciocią (ciotką). Ojciec mego ojca jest moim dziadkiem (dziadziem) Matka ojca jest moją babcią.

Ojciec, ojca	Оте́ць, ба́тько, вітця́, ба́тька
ma	ма́є
dwóch, dwa, dwaj,	двох, два
synów, syn	синів, син
trzy, trzej	три
córki, córka	до́чки, до́ньки, дочка́, донька́
córki (2. przyp.)	дочки́
to moi bracia	то мої́ бра́тя, брат
siostry, siostra	се́стри, сестра́
siostry (2. przyp.)	сестри́
moim	мої́м
stryjem, stryj	стри́єм, стрий
mojej	моє́ї
matki, matka	ма́тери, ма́тїр, ма́ти
wujem, wuj, wujkiem, wujko	вуйком, вуйко
lub	або́
moją	моє́ю
ciocią, ciocia, ciotką, ciotka	те́тою, те́та, тїткою, тїтка

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA W TORUNIU

dziadkiem, dziadek, dziadziem, dziadzio	дїдусе́м, дїду́сь
babcią, babcia.	бабу́нею, бабу́ня.

Пре́дки, пре́док	Przodkowie, przodek
пото́мки, пото́мок	potomkowie, potomek
пра́дїд	pradziad
праба́бка	prababka
пра́внуки, пра́внук	prawnuki, prawnuk
пра́внучка	prawnuczka
ро́дичі	rodzice
зять	zięć
неві́стка	synowa
тесть, све́кор	teść, świekier
свекру́ха	świekra, teściowa
муж	mąż, małżonek
вітчи́м	ojczym
ма́чуха	macocha
па́сирб	pasierb
па́сирбиця	pasierbica
шва́гер	szwagier
братова́	bratowa
брата́нок	bratanek
стри́йна	stryjenka
ву́йна	wujenka
стри́ечний-а-е	stryjeczny-a-e
тїто́чний-а-е	cioteczny-a-e
шу́рин	kuzyn
кревня́чка, кре́вна	kuzynka
бли́зші кревняки́	bliżsi krewni
бли́зша роди́на	bliższa rodzina
да́льший-а-е, да́льші	dalszy, a-e, dalsi, dalsze
сестрі́нок	siostrzeniec
сестрі́нка, сестрі́ниця	siostrzenica
приро́дний-а-е.	przyrodni-a-e.

Хтось пу́кає до дверей́.	Ktoś puka do drzwi.
Хтось дзво́нить.	Ktoś dzwoni.
Про́шу!	Proszę!
Моє пова́жанє (почте́нїє).	Moje uszanowanie.
До́брий-день.	Dzień dobry.
До́брий ве́чер (ве́чір).	Dobry wieczór.
Цїлу́ю ру́цї па́нї добро́дїйки.	Całuję rączki pani dobrodziejki.
Сла́ва Ісу́су Христу́.	Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus.
На ві́ки сла́ва.	Na wieki wieków.
Вита́й, дорогий́ прия́телю!	Witaj mi, drogi przyjacielu!
Очі́куємо тебе́ з нетерпели́востію.	Oczekujemy cię z niecierpliwością.
Чись здоро́в?	Czyś zdrów?
Як ся ма́є твій оте́ць, жінка і дїти?	Jak się ma twój ojciec żona i dzieci?
Дя́кую ду́же (красне́нько).	Dziękuję bardzo.
Ми всї, Бо́гу дя́ковати здоро́ві, тілько стару́шок оте́ць чу́є ся осла́бленим і не вихо́дить.	My wszyscy, Bogu dzięki, zdrowi, tylko staruszek ojciec czuje się osłabionym i nie wychodzi.
Звича́йно: ста́рість не ра́дість.	Zwykle: starość nie radość.
Щось порабля́в (що порабля́лисьте) ти́ми дня́ми?	Coś porabiał (co pan porabiał) tymi dniami?
Їздилисьмо до о. Н. на пра́зник.	Jeździliśmy do ks. N. na praźnik.
Справля́в ймяни́ни, роди́ни, срібне весїлє́.	Obchodził imieniny, urodziny, srebrne wesele.
Поз'їзди́ла ся бли́зша і да́льша роди́на.	Zjechała się bliższa i dalsza rodzina.
Було також мно́го сусїдів з жінка́ми і дїтьмі́.	Było także wielu sąsiadów z żonami i dziećmi.
Ба́вилисьмо ся ду́же до́бре.	Bawiliśmy się bardzo dobrze.

Грімки́м »Мно́гая лі́та« не бу́ло кінця́.	Hucznym „Mnohaja lita“ nie było końca.
Але ми бала́каємо а час ухо́дить.	Ale my gawędzimy a czas uchodzi.
Ма́ю є́ще бу́ти у па́ньства Н.	Mam jeszcze być u państwa N.
Затри́май ся ще хвили́нку; зара́з буде ка́ва, чай (гербата).	Zatrzymaj się jeszcze chwilkę; zaraz będzie kawa, herbata.
Серде́чно дя́кую, менї́ спі́шно.	Serdecznie dziękuję, mnie spieszno.
Бу́дь здоро́в.	Bądź zdrów.
Бува́йте здоро́ві.	Bądź pan zdrów, bądźcie zdrowi.
Прощава́й, прощава́йте.	Żegnaj mi, żegnajcie mi.
Поруча́ю ся.	Polecam się.
Най Бог прова́дить.	Niech Bóg prowadzi.
В ла́сці Бо́жій.	W łasce Bożej.

Я був, була́, бу́ло на імяни́нах.	Byłem, łam, łom na imieninach.
Ти бу́в, була́, бу́ло на весі́лю.	Byłeś, łaś, łoś na weselu.
Він був на хрести́нах.	Był na chrzcinach.
Она́ була́ на зару́чинах.	Była na zaręczynach.
Оно́ бу́ло на пра́знику.	Było na praźniku.
Ми бу́ли на по́хороні.	Byli(ły)śmy na pogrzebie.
Ви бу́ли на сльо́бі.	Byli(ły)ście na ślubie.
Они́ бу́ли на уроди́нах.	Byli(ły) na urodzinach.

Uwaga. Zamiast я був, була́, бу́ло, ти був, була́ бу́ло ми бу́ли, ви бу́ли, można mówić бу́в-єм бу́ла-м бу́ло-м, бу́в-єсь, бу́ла-сь, бу́ло-сь, бу́ли-сьмо, бу́ли-сьте.

Мій оте́ць, ма́ти, брат і сестра́ бу́ли на зару́чинах у па́ньства Н. Я не був, бо ходи́в-єм на слюб тї́точної сестри́. Се́стри мо́го шва́ґра вже за́мужні; они́ бу́ли та́кож. А чому́ ти не був? Я був на по́хороні сво́го хре́стного вітця́. Страшне́ і несподі́ване нещасте спіткало ту́ю роди́ну; а така́ бу́ла щасли́ва. Неда́вно бу́ли-сьмо на уроди́нах їх наймоло́дшої донькй. До́ньки моєї тї́тки бу́ли тако́ж.

Бо ходи́в-єм	Bo chodziłem
за́мужна, за́мужні	zamężna, zamężne
вже	już
мо́го шва́ґра	mego szwagra
чому́, длячого?	czemu, dlaczego?
сво́го хре́стного вітця́	swego chrzestnego ojca
страшни́й-а́-е́	straszny-a-e
несподі́ваний-а-е	niespodziewany-a-e
спіткало, спіткати	spotkało, spotkać
ту́ю роди́ну	tę rodzinę
таки́й-а́-е́	taki-a-e
щасли́вий-а-е	szczęśliwy-a-e
неда́вно	niedawno
їх	ich
наймоло́дшої донькй	najmłodszej córki
донька́, дочка́, до́ньки, до́чки.	córka, córki.

Gdzie byliście wczoraj? Byliśmy w teatrze z ks. dziekanem N. Jego synowie byli u nas przez kilka lat na stancyi. Uczyli się się bardzo dobrze. Czy to prawda, żeś była chora? Tak jest. Cóż ci brakowało? Byłam bardzo zmęczona z powodu bezsennych nocy, jakie przepędziłam przy łożu mego chorego synka. Mąż mój był również bardzo strapiony; byłam w obawie, aby i on nie zachorował. Skąd Pani wraca? Byłam u swojej synowej. Mówią, że jej córeczka była ciężko chorą. Tak jest. Miała influencę.

Gdzie?	Де?
wczoraj	вчéра, вчóра
w teatrze, teatr	в теáтрі теáтр
z ks. dziekanem, dziekan	з о. (= отцéм) дéканом,
jego synowie	єгó синí [дéкан
u nas	в, у нас
prez kilka lat	чéрез кілька лїт
na stancyi, stancya	на мéшканю, мéшканє
uczyli się	учúли ся
czy to prawda?	чи то прáвда?
żeś	щось
chory-a-e	недýжий-а-е
tak jest	так є, єсть
cóż ci brakowało?	щож тобí хибувáло?
zmęczony-a-e	умýчений-а-е, утóмлений
z powodu, powód	
z przyczyny, przyczyna	з причúни, причúна
bezsenny-a-e	безсóнний-а-е
nocy, noc	нóчий, ніч
jaki-a-e	якúй-á-é
przepędziłam, przepędzić	я провéла, провéсти
przy łożu, łóżku, łoże, łóżko	при лíжку, лíжко
mego chorego synka, chory synek	моєгo недýжого, хóрого, слабóго синкá, недýжий, синóк
również	рівнож
strapiony-a-e	згрúжений-а-е
w obawie, obawa	в обáві, обáва
aby	щобú
zachorował, zachorować	захоровáв, захоровáти
skąd pani wraca?	звíдки пáнї вертáють, звíдки вертáєте?
u swojej synowej	у своєї невíстки
mówią, mówić	говóрять, говорúти
powiadają, powiadać	повідáють, повідáти

że	що
jej córeczka	єї дóнечка
ciężko	тя́жко
miał-a-o	мав, мáла, мáло
influencę, influenca	інфлюéнцу, інфлюéнца.

Здорóвлє, хорóби лїки ітп.

Пан дóму доносúть о хорóбі ýченика повíреного єгó опíцї.

Всечестнíйший Отче Дéкане!

З обовя́зку госпóдаря дóму доно́шу, що Михáсь єсть не зовсíм здорóв.

Нúнї ráно пíйшóв єщé до шкóли як звичáйно, áле вже о 11. (= одинáйцятій) г. (= годúнї) вернýв з сúльним бóлем головú і мýсїв положúти ся до лíжка. Приклúканий лїкáр сконстатувáв дóсить сúльну горя́чку і боїть ся, щоб се не був тиф. Заордынувáв відповíдні срéдства, і бýде щоденно хóрого відвíдувати. Ми зі свóї стóрони будéмо кóло Михася ходúти як кóло влáсної дитúни, і нáдїємо ся, що при старáн-

Zdrowie choroby, lekarstwa itp.

Pan domu donosi o chorobie ucznia powierzonego jego opiece.

Przewielebny Ojcze Dziekanie!

Z obowiązku gospodarza domu donoszę, że Michaś jest niezupełnie zdrów.

Dzisiaj rano poszedł jeszcze do szkoły jak zwykle, lecz już o 11. g. wrócił z silnym bolem głowy i musiał położyć się do łóżka. Przywołany lekarz skonstatował dość silną gorączkę i obawia się, aby to nie był tyfus. Zaordynował stosowne środki, i będzie codziennie chorego odwiedzać. My ze swej strony będziemy koło Michasia chodzić jak koło własnego dziecka, i spodziewamy się, że przy staranej opiece

ній опі́ці лїка́рскій і домовій ско́ро ве́рне до здоро́вля.

З глубо́ким пова́жанєм (почте́нієм) Н. Н.

lekarskiej i domowej prędko wróci do zdrowia.

Z głębokiem poważaniem (szacunkiem) N. N.

Ojciec odpowiada synowi na list z doniesieniem o chorobie.

Kochany Synu!

Wczoraj otrzymałem Twój list. Piszesz nam, że znowu jesteś chory. Jesteśmy niespokojni o Twoje zdrowie. Posyłam Ci przez posłańca ciepły płaszcz. Matka posyła także bieliznę dla Ciebie. Równocześnie piszę do znajomego lekarza w mieście. On Cię odwiedzi i udzieli Ci dobrej rady. Powiedz mu co Ci brakuje i bądź całkiem szczery względem niego. Bez pozwolenia lekarza nie opuszczaj łóżka. Ja wkrótce do Ciebie przyjadę. Może zastanę Cię już zdrowym.

Całuję Cię serdecznie
Twój Ojciec.

Оте́ць відповіда́є си́нови на лист з доне́сенєм о хоро́бі.

Коха́ний Си́ну!

Вче́ра отри́мав-єм Твій лист. Пи́шеш нам, що знов єсй хо́рий. Ми є неспоко́йні о Твоє здоро́влє. Посила́ю Тобі́ чере́з післанцю́ те́плий плащ. Ма́ти посила́є також біли́зну для Те́бе. Рівночасно пи́шу до зна́комого лїка́ря в мі́стї. Він Тебе́ відві́дає і удїли́ть Тобі́ до́брої ра́ди. Скажи́ ємý, що Тобі хибу́є і будь цїлко́м щи́рий взгля́дом не́го. Без позво́леня лїка́ря не опуска́й лі́жка. Я неба́вком до Те́бе прийду. Мо́же ста́ну Тя вже здоро́вим.

Цїлу́ю Тя серде́чно
Твій оте́ць.

Біль голови́	Ból głowy
міґре́на	migrena
випа́данє воло́ся	wypadanie włosów

ли́сїнє	łysienie
запа́ленє мо́зґу	zapalenie mózgu
стру́пи на голові́	strupy na głowie
єги́петске запа́ленє	egipskie zapalenie
коро́ткий зір	krótki wzrok
зачервоні́ле о́ко	zaczerwieniałe oko
зачервоні́лі о́чи	zaczerwieniałe oczy
сліпота́	ślepota
стри́канє в ушáх	strzykanie w uszach
шум в ушáх	szum w uszach
злий слух	zły słuch
тупи́й слух	tępy słuch
хоро́би но́са	choroby nosa
не́жить	katar
прищі́ в но́сї	pryszcze w nosie
прищі́ на лиці́	pryszcze na twarzy
ви́сипка на лиці́	wysypka na twarzy
ро́жа	róża
боля́к, болякú	bolączka, bolączki
чирáк	czyrak
біль зубів	ból zębów
запа́ленє оки́стної	zapalenie okostnej
ка́мінь на зубáх	kamień na zębach
спорохна́вілий зуб	spróchniały ząb
спорохна́вілі зу́би	spróchniałe zęby
вста́влені (фалши́ві) зу́би	wstawione (fałszywe) zęby
рва́ти зуб	rwać ząb
затроїти зуб	zatruć ząb
затро́єнє зу́ба, зубів	zatrucie zęba, zębów
пльомбо́ванє	plombowanie
пльомбова́ти	plombować
зуб хита́є ся	ząb kołysze się
ко́рінь	korzeń
хоро́би го́рла, горля́ні	choroby gardła, gardlane
хоро́би я́ми у́стної	choroby jamy ustnej

запа́ленє го́рла	zapalenie gardła
сухо́ти горля́ні	suchoty gardlane
хри́пка	chrypka
ка́шель	kaszel
ди́хавиця	astma
хоро́би вну́трішні	choroby wewnętrzne
біль груди́й	ból piersi
біль кл'і́тки груднóї	ból klatki piersiowej
запа́ленє ле́гких	zapalenie płuc
горя́чка	gorączka
засту́дженє ся	przeziębienie się
засту́дити ся	przeziębić się
дрощ прийма́є	dreszcz przejmuje
не́жить жолу́дка	katar żołądka
кір	odra
щепленє ві́спи	szczepienie ospy
чóрна ві́спа	czarna ospa
гостéць	reumatyzm
дифте́рия (дифтери́т)	dyfterya
хоро́би ски́рні	choroby skórne
тиф плями́стий	tyfus plamisty
хоро́би жіно́чі	choroby kobiece
пухлина́	puchlina
холе́ра	cholera
бите́ се́рця	bicie serca
хоро́ба заразли́ва	choroba zakaźna (zaraźliwa)
зака́женє кро́ви	zakażenie krwi
жовта́чка	żółtaczka
бл'і́да́чка	bladaczka
епіде́мия, зара́за	epidemya, zaraza
недокре́вність	niedokrewność
скал'і́чити ся	skaleczyć się
скал'і́ченє	skaleczenie
кал'і́ка	kaleka
глухи́й-á-é	głuchi-a-e

сл'і́пи́й-á-é	ślepy-a-e
н'і́ми́й-á-é	niemy-a-e
глухон'і́ми́й	głuchoniemy

Я бу́ду у л'і́каря́.	(Ja) będę u lekarza.
Ти бу́деш в а́птиці.	(Ty) będziesz w aptece.
Він бу́де при опера́ції.	(On) będzie przy operacyi.
Она́ (вона́) бу́де л'і́ка́ркою.	(Ona) będzie lekarką.
Оно́ (воно́) бу́де ви́л'і́чене.	(Ono) będzie wyleczone.
Ми будéмо ходи́ти на-медици́ну.	(My) będziemy chodzić na medycynę.
Ви будéте заживáти гіркі л'і́ки.	(Wy) będziecie zażywać gorżkie lekarstwa.
Они́ бу́дуть здава́ти і́спит з анатóмії і хéмії.	(Oni, one) będą zdawać egzamin z anatomii i chemii.

Іду́ до л'і́каря́ Н. Він ме́шкав давні́йше при у́лици Кра́ківскій, а́ле недáвно спрова́див ся на у́лицю Га́лицку. Він є знамени́тим опера́тором. Коли́ бу́деш у не́го? Бу́ду окóло 4. (четве́ртої) годи́ни. Він ординýє від 3—5. (тре́тої до пя́тої). Мій братáнок є сту́дентом медици́ни на оста́тнім ро́ці. Працює ду́же пи́льно і з зами́лованєм, тож бу́де коли́сь пова́гою в сьві́тї л'і́ка́рскім. По скін-ченю медици́ни пої́де за грани́цю на да́льші студиї. Мої обі́ се́стри бу́дуть л'і́каркáми. Взáвтра будéмо у на́шого хóрого това́риша. Чи і ви будéте там? Ду́же ра́до. Що є́мý власти́во хибу́є? Мав запа́ленє ле́гких, а́ле небезпече́ньство мину́ло і звільна прихóдить до здоро́вля. Бу́де ся ду́же тїшити, сли і ви є́го відві́даєте.

Іти́, іду́	Iść, idę
л'і́кар, л'і́каря́	lekarz, lekarza

ме́шкати, ме́шкав	mieszkać, mieszkał
давно́, давні́йше	dawno, dawniej
при	przy
у́лиця Кра́ківска	ulica Krakowska
а́ле	lecz
неда́вно	niedawno
спрова́дити ся, спрова́див ся	sprowadzić się, sprawadził się
ул. Га́лицка	ul. Halicka
знамени́тий-а-е	znakomity-a-e
опера́тор, опера́тором	operator, operatorem
коли́?	kiedy?
у не́го	u niego
о́коло	około
чоти́ри, четве́ртий-а-е	cztery, czwarty-a-e
четве́рта годи́на, четве́ртої годи́ни	czwarta godzina, czwartej godziny
ординува́ти, ордину́є	ordynować, ordynuje
від	od
три, тре́тий-а-е	trzy, trzeci-a-e
пять, пя́тий-а-е	pięć, piąty-a-e
від тре́тої до пя́тої (годи́ни)	od trzeciej do piątej (godziny)
сту́дент, сту́дентом	student, studentem
медици́на, медици́ни	medycyna, medycyny
оста́тний-а-е	ostatni-a-e
рік, ро́ції	rok, roku
пра́цюва́ти, прцю́є	pracować, pracuje
ду́же пи́льно	bardzo pilnie
зами́лованє, зами́лованєм	zamiłowanie, zamiłowaniem
тож	przeto
коли́сь	kiedyś
пова́га, пова́гою	powaga, powagą
сьві́т, в сьві́ті	świat, w świecie
лїка́рский-а-е	lekarski-a-e

скі́нченє, по скі́нченю	ukończenie po ukończeniu
поїхати, поїде	pojechać, pojedzie
грани́ця, за грани́цю	granica, za granicę
да́льший-а-е	dalszy-a-e
сту́диюм, сту́диї	studyum, studya
обі́	obie
сестра́, 2. відм. сестри́, ч. мн. се́стри	siostra, 2. przyp. siostry, l. mn. siostry
лїка́рка, лїкарка́ми	lekarka, lekarkami
вза́втра	jutro
наш-а-е	nasz-a-e
хо́рий-а-е	chory-a-e
това́риш, това́риша,	towarzysz, towarzysza
ду́же ра́до	bardzo chętnie
що?	co?
він, єго́, єму́	on, jego, jemu
хибува́ти, хибу́є	brakować, brakuje
ма́ти, мав	mieć, miał
запа́ленє	zapalenie
ле́гкі, ле́гких	płuca, płuc
небезпече́ньство	niebezpieczeństwo
мина́ти, мину́ло	mijać minęło
зві́льна, пома́ло	zwolna, pomału
при́ходити, прихо́дить	przychodzić, przychodzi
здоро́вє, здоро́вля	zdrowie, zdrowia
тї́шити ся	cieszyć się
сли,	jeżeli
відві́дати, відві́даєш	odwiedzić, odwiedzisz

Ten młody lekarz ma ogromną praktykę. Jest specyalistą w chorobach nerwowych (ocznych, wewnętrznych, żołądkowych, uszu, skórnych, kobiecych). Tyfus plamisty kończy się zwykle śmiercią. Choroby epidemiczne mniej grasują w naszych czasach aniżeli dawniej. Wobec niektórych chorób jak np. suchot

i raka sztuka lekarska jest prawie bezsilną; jest jednak nadzieja, że wkrótce i na nie będzie miała stosowne środki. Medycyna była, jest i będzie jedną z najpiękniejszych i najpożyteczniejszych nauk. Po smutnem doświadczeniu nie będę w przyszłości lekceważyć sobie żadnych chorób. Będziemy otwarci wobec naszego domowego lekarza i będziemy jak najdokładniej przestrzegać jego rad. Może będą stosowne zimne okłady z t. zw. kwaśnej wody? Czy będziecie się kąpać w zimnej czy w letniej (ciepłej) wodzie?

Ten młody lekarz	Той молоди́й лїка́р
mieć, ma	ма́ти, ма́є
ogromna praktyka	величе́зна пра́ктика
ogromną praktykę	величе́зну пра́ктику
specyalista, specyalistą	спеціяліст, спеціялістою
w chorobach	в хоро́бах
nerwowy-a-e, nerwowych	нервови́й-а-е, нервови́х
oczny-a-e	о́чний
wewnętrzny-a-e	вну́трішний-а-е,
gardlany-a-e	горля́ний-а-е
żołądkowy-a-e	жолудко́вий-а-е
ucho, ucha, uszu	у́хо, у́ха, у́шій
skórny-a-e	ски́рний-а-е
kobiecy-a-e	же́ньский-а-е
tyfus plamisty	тиф пля́мистий
zwykle	звича́йно
kończyć się, kończy się	кінчи́ти ся, кінчи́ть ся
śmierć, śmiercią	смерть, сме́ртю
choroby epidemiczne	хоро́би епіде́мічні
mniej	ме́нше
grasować, grasują	ґрасова́ти, ґрасу́ють
czas, w czasach	час, в часа́х
aniżeli	ніж, як
dawniej	давні́йше
wobec	су́проти в

niektóry-a-e, niektórych	де́який-а-е, де́яких
chorób	хоро́б
np.	н. пр.
suchoty, suchot	сухо́ти, сухі́т
rak, raka	рак, ра́ка
sztuka lekarska	шту́ка лїка́рска
prawie	ма́йже
bezsilny-a-e, bezsilną	безси́льний-а-е, безси́льною
jednak	одна́к
nadzieja	наді́я
że	що
wkrótce	неба́вком
na nie	на них
mieć, będę miał, a, o	ма́ти, бу́ду мав, ма́ла, о
odpowiedni-a-e	відповідний-а-е
środek, środki	сре́дство, сре́дства
medycyna	медици́на
jeden, a, o, jedną	оди́н, одна́, одно́, одно́ю
piękny, piękniejszy, najpiękniejszy	кра́сний, кра́сший, найкра́сший
pożyteczny, pożyteczniejszy najpożyteczniejszy	пожито́чний, пожиточні́йший, найпожиточні́йший
nauka, nauk	нау́ка, вау́к
najpiękniejszych i najpożyteczniejszych nauk	найкра́сших і найпожиточні́йших наук
smutne doświadczenie	сумни́й до́сьвід
po smutnem doświadczeniu	по сумні́м до́сьвідї
przyszłość, przyszłości	буду́чність, буду́чности
lekceważyć sobie	легкова́жити собі
żaden-a-e, żadnych	жа́дний-а-е, жа́дних
otwarty, otwarci, otwarte	отве́ртий, отве́рті
nasz, naszego	наш, на́шого
domowy lekarz, domowego lekarza	домови́й лїка́р, домово́го лїкаря́

dokładnie, dokładniej, najdokładniej	докла́дно, докладні́йше, найдокладні́йше
przestrzegać	перестеріга́ти
rada, jego rad	ра́да, є́го рад
może	мо́же
stosowny, stosowne	відпові́дний, відпові́дні
zimny okład, zimne okłady	зи́мний о́клад, зи́мні окла́ди
z t. zw. (tak zwanej)	з т. зв. (так зва́ної)
kwaśna woda, kwaśnej wody	квасна́ вода́, кваснóї води́
kąpać się	купа́ти ся
zimny-a-e	зи́мний-а-е
letni-a-e	лі́тній-а-е
ciepły-a-e	те́плий-а-е
w zimnej, letniej, ciepłej wodzie.	в зи́мній, лі́тній, те́плій води́.

Дуже до́бре, що тебе́ спотика́ю.

Не зна́єш, де ме́шкає тепе́р лїка́р Н ?

Ме́шкає в ри́нку ч. 35 (три́йцять пять) на пе́ршім пове́рсї.

На́пись за́раз ко́ло схо́дів на пра́во (на лїво); там є́сть тако́ж дзвінóк.

До котрóї годи́ни прийма́є хо́рих (пацiє́нтів)?

Прийма́є до 5. (пя́тої) годи́ни.

Дя́кую тобі́ ду́же; спішу, бом гото́в спізни́ти ся.

До поба́чення!

Bardzo dobrze, że cię spotykam.

Nie wiesz, gdzie mieszka teraz lekarz N.

Mieszka w rynku l. 35 na pierwszem piętrze.

Napis zaraz koło schodów na prawo (na lewo); tam jest także dzwonek.

Do której godziny przyjmuje chorych (pacyentów)?

Przyjmuje do 5. (piątej) godziny.

Dziękuję ci bardzo; spieszę, bom gotów spóźnić się.

Do widzenia!

Чи заста́в-єм па́на конси́ляра?

Так є; вла́сне тепе́р перев'я́зують хо́рому ра́ну.

Зміня́ють банда́жі

Про́шу ся розібра́ти і зажда́ти (зачека́ти) в почека́льни (чека́льни).

Чим мо́жу служи́ти?

Про́шу ласка́во огля́нути мою́ руку.

Пе́ред кількóма дня́ми скалїчив-єм ся в па́лець.

Ра́нка засклепи́ла ся ско́ро, але́ вчо́ра зача́в па́лець пухнути, а вже ни́нї пухлина́ посува́є ся щора́з да́льше.

Про́шу показа́ти.

Яки́м ножóм скалїчилисьте ся?

Звича́йним ноже́м кухóнним.

Бою́ ся, чи се не бу́де зака́женє кро́ви.

Ду́же до́бре щóсьте в пору́ прийшлї, бо за кількá днїв вже булóби за пізно.

Такі́ зака́женя бува́ють ду́же небезпе́чні.

На разї нема́ єщé нїчó небезпе́чного.

Czy zastałem pana konsyliarza?

Tak jest; właśnie teraz przewiązuje (dosł, przewiązują) choremu ranę.

Zmienia (dosł. zmieniają) bandaże.

Proszę się rozebrać i zaczekać w poczekalni.

Czem mogę służyć?

Proszę łaskawie oglądnąć moję rękę.

Przed kilkoma dniami skaleczyłem się w palec.

Ranka zasklepiła się prędko, lecz wczoraj zaczął palec puchnąć, a już dzisiaj puchlina posuwa sią coraz dalej.

Proszę pokazać.

Jakim nożem pan skaleczył się?

Zwykłem nożem kuchennym.

Boję się, czy to nie będzie zakażenie krwi.

Bardzo dobrze żeś pan w porę przyszedł, bo za kilka dni byłoby już za późno.

Takie zakażenia bywają bardzo niebezpieczne.

Na razie niema jeszcze nic niebezpiecznego.

Зро́бимо мале́ньку опера́цію, і за кі́лька дні́в буде́те ці́лком здоро́ві.

Zrobimy maleńką operacyę, i za kilka dni będzie pan (dosł. będziecie) zupełnie zdrów (dosł. zdrowi, zdrowe).

Про́шу зроби́ти мені́ лі́ка́рство пі́сля се́ї реце́пти.

Слу́жу.

За пів годи́ни бу́де гото́ве.

Чи зачека́єте?

Ні, прийду́ пізні́йше.

Про́шу значо́к.

Кі́лько (си́ла) ма́ю заплати́ти за ті пігу́лки?

Коро́ну і 48 (со́рок ві́сїм) со́тиків.

Чи мі́гбим (могла́бим) у вас діста́ти яки́х кропе́ль на бі́ль зубі́в?

Про́шу ду́же; ма́ємо знамени́ті і незаво́дні сре́дства.

Proszę zrobić mi lekarstwo podług tej recepty.

Służę.

Za pół godziny będzie gotowe.

Czy pan (pani) zaczeka?

Nie, przyjdę później.

Proszę znaczek.

Ile mam zapłacić za te pigułki?

Koronę i 48 halerzy.

Czy mógłbym (mogłabym) u was dostać jakich kropel na ból zębów?

Proszę bardzo; mamy znakomite i niezawodne środki.

Dodatek (додаток) 2.

(do ćwiczenia w czytaniu, akcentowaniu i samoistnem tłumaczeniu na język polski. Słowniczek podany niżej z pominięciem jednak słów równobrzmiących lub bardzo zbliżonych do odnośnych wyrazów polskich).

Бабскі лїки.

Пе́ред дворо́м в Цига́нах, в тїни розложи́стої ли́пи сидї́ла сїльска́ дї́вчина, закри́вши о́чи руко́ю.

— Що тобі́ Фе́сю? — заговори́ла до не́ї стара́ Сови́ха, ідучи́ на робо́ту.

— Ах, ті нещасні о́чи! Вже тре́чий раз се́го ро́ку прихо́дить ся менї́ тя́жко з ни́ми бідува́ти. — Та відня́вши ру́ку, показа́ла ба́бі о́чи, що були́ ду́же зачервонї́лі.

— От що йно́ від їхав з двора́ ми́ский лїка́р, котри́й оглядав мої́ о́чи, — каза́ла да́льше Фе́ся. — Він дав менї́ отсю́ во́ду у фляшци́нї і каза́в не́ю закро́плювати о́чи три ра́зи на день. І сам запусти́в менї́ ка́плю тої́ води́ до о́ка; та як ста́ло пекти́, то я гада́ла з разу́, що геть о́ко ви́палить; ось ще й до́сі пе́кти не переста́ло.

Сови́ха, слу́хаючи, ки́вала милосе́рдно головою́ і щось шепта́ла Фе́сї до у́ха.

На дру́гий день прийшла́ Фе́ся, як звича́йно до двора́ на робо́ту: одно́ о́ко ма́ла напу́хнене, а дру́ге зав'я́зане ху́сточкою. Над їхав лїка́р, а па́нї післа́ла знов по Фе́сю. Дї́вчина війшла́ несьмі́ло зі спу́щеними очи́ма.

— Чи закро́плювала ти о́чи вче́ра і ни́нї то́ю водо́ю, що пан до́ктор дали́? — запита́ла па́нї.

— Ох, про́шу па́нї, — каза́ла зі смутком Фе́ся, ці́лу́ючи дї́дичку в ру́ку, — вже менї́ не тре́ба ні́яких лїків.

— Чому́ж то? Адже́ ви́дко, що тебе́ о́чи ни́нї ще гі́рше боля́ть, ніж вче́ра.

— Я бу́ла вче́ра з Сови́хою у кова́льки, що зашепту́є усї́ хоро́би, — каза́ла дї́вчина. Кова́лька пали́ла зїлє і засипувала менї́ о́ко, що мене́ ду́же болї́ло. Зве́рха приложи́ла сьві́жого зїля, відта́к завяза́ла о́ко і вели́ла так ходи́ти. Она́ каза́ла, що небавком ви́здоровію, а тимчасо́м о́чи менї́ запу́хли і болї́ли мене́ так ду́же че́рез ці́лу ні́ч, що я не могла́ а́нї на хви́лю засну́ти.

Лїка́р хотї́в поба́чити о́ко Фе́сі, і каза́в їй

зня́ти хýсточку. Скóро Фéся то зробúла, скрúкнула нарáз, бо спостерегла́, що на одно́ óко нїчо́го не ви́дить. Тодї лїкáр, огля́нувши óко докла́дно, сказáв їй, що на то óко бу́де вже тéмною на цїлé житé і що за се мáє подáковати кова́льцї.

Нещáсна Фéся рида́ла тяжéнько, але і Сови́ха ма́ла вели́кий біль і гризотý, бо она́ була́ причи́ною нещáстя дївчини. Бі́дна Фéся оста́ла кали́кою чéрез те, що зáмість слýхати учéного лїкаря́, пішла́ лїчи́ти ся до нерозýмної бáби. Кова́льку не минýла заслýжена кáра. На донéсенє лїкаря́ суд розслїдúв цїлý справу і засудúв єї на кілька мíсяцїв тяжкóї вязни́цї.

Двір, пéред дворо́м	Dwór, przed dworem
Цига́ни (село́)	Cygany (wieś)
тїнь, в тїни	cień, w cieniu
сидїти, сидїла	siedzieć, siedziała
сїльскúй-á-é	wiejski-a-e
дївчнна	dziewczyna
рука́, руко́ю	ręka, ręką
заговори́ти, заговори́ла	przemówić, przemówiła
до нéї	do niej
іти́, ідучи́	iść, idąc
нещáсний-a-e, нещáсні	nieszczęsny-a-e, nieszczęsne
вже	już
сей, сéго	ten, tego
прихóдить ся	przychodzi się, muszę
ти́жко	ciężko
відня́ти, та відня́вши	odjąć, i odjąwszy
от що й но	właśnie dopiero co
від'їхати, від'їхав	odjechać, odjechał
міськúй-á-é	miejski-a-e
котри́й-á-é	który-a-e
оглядáти, оглядáв	oglądać, oglądał
казáти, казáла	mówić, mówiła

да́льше	dalej
отсéй, отся́, отсé	ten, ta, to
флящи́на	flaszeczka
закро́плювати	zapuszczać
ка́пля	kropla
та як ста́ло	lecz jak wzięło
гадáти, гадáла	myśleć, myślała
з разý	z początku
ви́палити, ви́палить,	wypalić, wypali
до́си	dotychczas
переста́ти, переста́ло	przestać, przestało, zaprzestało
слýхати, слýхаючи	słuchać, słuchając
ки́вати, ки́вала	kiwać, kiwała
милосéрдно	miłosiernie
голова́ головóю	głowa, głową
щось	coś
як звича́йно	jak zwykle
напýхнути, напýхнене	spuchnąć, spuchnięte
завязáти, завя́зане	zawiązać, zawiązane
хýсточка, хýсточкою	chusteczka, chusteczką
над'їхати, над'їхав	nadjechać, nadjechał
вíйти, вíйшла́	wejść, weszła
несьмíло	nieśmiało
спусти́ти, спýщеними	spuścić, spuszczonemi
нíнї	dzisiaj
да́ти, да́ли	dać, dali
проси́ти, про́шу	prosić, proszę
зі смýтком	ze smutkiem
цїлувáти, цілýючи	całować, całując
дїдич, дїдичка	dziedzic, dziedziczka
вже тре́ба	już potrzeba
нїя́кий-a-e	żaden
чомýж то?	dlaczegoż to?
аджé	przecież
ви́дко	widać

ще гі́рше	jeszcze gorzej
боліти, боля́ть	boleć, bolą
кова́лька	kowalicha
зашéптувати, зашéптує	zamawiać, zamawia (choroby)
весь, вся́, всьо́,	wszystek, wszelki
засúпувати, засúпувала	zasypywać, zasypywała
звéрха	z wierzchu, na wierzch
приложúти, приложúла	przyłożyć, przyłożyła
відта́к	następnie
велі́ти, велі́ла	kazać, kazała
вúздоровіти, вúздоровію	wyzdrowieć, wyzdrowieję
чéрез цíлу́ ніч	przez całą noc
мочú, моглá	módz, mogła
хотíти, хотíв	chcieć, chciał
побáчити	zobaczyć
зня́ти	zdjąć
скрúкнути, скрúкнула	krzyknąć, krzyknęła
спостеречú, спостерегла́	spostrzec, spostrzegła
вúдíти, вúдить	widzieć, widzi
тодí	wtedy
тéмний-а-е, тéмною	ciemny-a-e, ciemną
за се	za to
мáти, мáє	mieć, ma
подя́кувати	podziękować
ридáти, ридáла	płakać (rzewnie), płakała (rzewnie)
тяжéнько	bardzo ciężko, rzewnie
велúкий-а-е	wielki-a-e
гризотá, гризóту́	zgryzota, zgryzotę
причúна, причúною	przyczyna, przyczyną
нещáстє, нещáстя	nieszczęście, nieszczęścia
бíдний-а-е	biedny-a-e
калíка, калíкою	kaleka, kaleką
чéрез те	przez to
зáмість	zamiast

учéний, учéного	uczony, uczonego
пíйти, пíшлá	pójść, poszła
нерозúмний-а-е	nierozumny-a-e
минýти, минýла	minąć, minęła
заслýжений-а-е	zasłużony-a-e
донéсенє	doniesienie
розслíдúти, розслíдúв	rozśledzić (rozpatrzyć), rozśledził, rozpatrzył
цíлá спрáва	cała sprawa
засудúти, засудúв	zasądzić, zasądził
мíсяць, мíсяцíв	miesiąc, miesięcy
тяжкúй-á-é	ciężki-a-e
вязнúця, вязнúцї.	więzienie, więzienia.

Надíя.

Бувáє, чоловíк часóм
Зрáдíє так, повеселíє:
Хоч, як отсé ємý прийшлó —
І сам сказáти не умíє.
І стáне я́сно пéред ним
Надíя, áнгелом сьвятúм.
Отсé томý, бо він задýмав
Добрó якéсь, комýсь зробúти.
Щаслúвий той, чия́ душá
Добрó навчúла ся любúти.
Нераз такóму лю́бо стáне,
І смýток і журбá миné
Душá барвíнком зацвитé.
Оттáк у тéмну я́му гля́не
Сьвятéє сóнце, й як на те,
Травúця в я́мі поросте́.

Надíя	Nadzieja
бувáє	bywa

зра́дїти, зра́дїє	ucieszyć się, ucieszy się
повеселї́ти, повеселї́є	rozweselić się rozweseli się
хоч	chociaż
прийти́, прийшло́	przyjść, przyszło
уміти, умі́є	umieć, umie
сказа́ти	powiedzieć
ста́нути, ста́не	stanąć stanie
пе́ред ним	przed nim
а́нгел, а́нгелом	anioł, aniołem
сьвятий, сьвятим	święty, świętym
отсе́ тому́	a to dlatego
заду́мати, заду́мав	postanowić (w myśli), postanowił
яке́сь добро́	jakieś dobro, coś dobrego
зроби́ти	zrobić, zdziałać
щасли́вий-а-е	szczęśliwy-a-e
навчи́ти ся, навчи́ла ся	nauczyć się, nauczyła się
люби́ти	miłować
нера́з	nieraz
лю́бо	mile
журба́	troska, zgryzota
мину́ти, мине́	minąć, minie, przejdzie
барві́нок, барві́нком	barwinek, barwinkiem (roślina)
зацви́сти, зацвите́	zakwitnąć, zakwitnie
отта́к	tak samo jak
у те́мну я́му	do ciemnej jamy
гля́нути, гля́не	zajrzeć, zajrzy
сьвяте́є со́нце	święte słońce
й як на те	i oto
трави́ця	trawka
порости́, поросте́	rosnąć, wyrośnie.

Części mowy (части мови).

W języku ruskim rozróżniamy następujące części mowy:

1. rzeczowniki (і́менники),
2. zaimki (заі́менники),
3. przymiotniki (прикме́тники),
4. liczebniki (числі́вники),

— imiona (і́мена)

5. czasowniki czyli słowa (дїєсло́ва),
6. przysłówki (прислі́вники),
7. przyimki (прийме́нники),
8. spójniki (злу́чники),
9. wykrzykniki (о́клики).

— partykuły (ча́стицї)

Części mowy dzielimy na odmienne, do których należą wszystkie imiona i czasowniki, tudzież na nieodmienne, któremi są partykuły.

1. Rzeczowniki (і́менники).

Rzeczownikami nazywamy imiona osób lub rzeczy, np. Адам, Петро́, кіт, кінь, де́рево (drzewo), стіл i t. d.

Dzielą się one na:

1. żywotne, (живо́тні) jak: чоловік, пес, i nieżywotne (неживо́тні), jak: дім, папі́р, вода́;

2. zmysłowe (змисло́ві), np.: ка́мінь, дим, сьві́тло, i umysłowe (поду́мані), np.: любо́в, чеснота́ (cnota), гнїв (gniew);

3. imiona własne (і́мена вла́сні), np. Франції́шок, Альпи, Карпа́ти, imiona pospolite (і́мена зага́льні), jak: поет, край, жо́внїр;

4. jednostkowe (одини́чні), jak: госпо́дар (gospodarz), купе́ць, дуб (dąb), zbiorowe (збірні), jak: шля́хта, на́біл, бі́ле (bielizna), наси́ня;

5. zdrobniałe (здрібнїлі, np : дóнечка (córeczka), синóк, кóник ,i zgrubiałe (згрубілі), np.: хлопчúско, бáбиско (babsko), конúско;

6. osobowe (особóві), jak: брат, сестрá, учúтель, i rzeczowe, np.: зéркало (zwierciadło), зéркальце (lusterko), книжка (książka);

7. słowne (дїєслóвні), np.: спанé, пúсанє, мóвчанє (milczenie)

Mamy trzy rodzaje (póди): męski (рід мýжеский), np. сей úченик (uczeń), сей дзвін, сей кáмінь, żeński (жéньский), np.: ся жéнщина (kobieta), ся пáнї, ся лáстівка (jaskółka), i niejaki (рід серéдний) np.: се дéрево, се телá (cielę), се молокó (mleko).

Oprócz rodzajów rozróżniamy jeszcze dwie liczby (числá): liczbę pojedynczą (числó одúнúчне) i liczbę mnogą (числó мнóге).

Niekiedy używa się liczby podwójnej, dualis w jez. greckim (числó двійнé), np. два вýса, дві корóві, дві яблінцї (jabłonie), дві руцї (ręce), дві яблоцї (jabłka).

Rzeczowniki odmieniają się przez liczby i przypadki (вúдмінки), których jest siedm:

Przypadek I-szy	na pytanie	kto? co?	хто? що?
„ II-gi-	„ „	kogo? czego? кого? чого?	czyj?-a?-e? чий? чиá? чиé?
„ III-ci	„ „	komu? czemu? кому? чому?	
„ IV-ty	„ „	kogo? co? кого? що?	
„ V-ty	wołając	o, кличучú о	
„ VI-ty	na pytanie	kim? czem? ким? чим?	
„ VII-my	„	w kim? w czem? в кім? в чім?	

Rzeczowniki rodzaju męskiego (іменники рóду мýжеского).

Te rzeczowniki mogą się kończyć: a) na samogłoskę twardą lub miękką, np. лис, пан, учúтель, товáриш (towarzysz), добрóдїй (dobrodziej), край; b) na samogłoski o, e, np.: Фрéдро, вýйко, бýзько (bocian), хлопúще (chłopisko); c) na spółgłoski a, я, np.: вóєвóда, стáроста, тéсля (cieśla), сýдия (sędzia); d) nadto używa się bardzo często przymiotników jako rzeczowników rodzaju męskiego, np.: лю́тий (rozumie się: місяць), прохóжий — wędrowny — (rozumie się: чоловік).

Rzeczowniki rodzaju żeńskiego (іменники рóду жéньского).

Te rzeczowniki mogą się kończyć: a) na samogłoski a, я przed któremi może stać spółgłoska twarda lub miękka, np.: сúла, суни́ця (poziomka), надїя, рúба, бáня; b) na spółgłoskę miękką, na п, б, ф, в, м, р np.: часть, річ (rzecz), кров, твар.

Rzeczowniki rodzaju nijakiego (іменники рóду серéдного).

Te rzeczowniki kończą się: a) na samogłoski o, e, є, np. тїло, піддáше, нарiканє (narzekanie), b) na samogłoskę я, po zmiękczonych a, np.: ягня́ (jagnię), імя́ (imię), лоша́ (łoszę, źrebię).

Odmiana rzecz. męskich (вúдмíна іменникíв мýжеских).

Wzór pierwszy (взоре́ць пе́рший).

Przypadek (відмінок)	Na pytanie (на пи́танє)	Liczba pojedyncza (число є́дини́чне)	Liczba mnoga (число́ мно́ге)
I.	kto? co?	лис, дуб (dąb)	ли́с-и
II.	czyj? a? e? kogo? czego?	ли́с-а, дуб-а	ли́с-ів
III.	komu? czemu?	ли́с-ови	ли́с-ам
IV.	kogo? co?	ли́с-а, ду́ба, lecz зуб!	ли́с-и
V.	—	ли́с-е	ли́с-и
VI.	kim? czem?	ли́с-ом	ли́с-ами
VII.	w kim? w czem?	ли́с-ї, ду́б-і	ли́с-ах

Podług tych wzorów odmieniają się rzeczowniki: во́лос (włos), ко́лос (kłos), клин, сусі́д (sąsiad), двір (dwór)...; клуб, го́луб (gołąb), сніп...; чоловік (człowiek), во́рог (wróg), дух...; także rzeczowniki zakończone na o: ді́до (dziad, dziadzio), ву́йко.

Rzeczowniki jak клуб, дуб, зруб, сніп, дім, став, a zatem zakończone na п, б, ф, в, м, р mają w VII. przyp. l. p. końcówkę *i*. Чоловік ma w V. przyp. l. p. чоловіче, w VII. l. p. в чоловіцї, podobnie во́рог ma во́роже, в во́розї, дух, ду́ше, в ду́сї.

Wzór drugi.

Przypadek	Na pytanie	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
I.	kto? co?	учи́тель	учи́тел-ї
II.	czyj? a? e? kogo? czego?	учи́тел-я	учи́тел-їв
III.	komu? czemu?	учи́тел-еви	учи́тел-ям
IV.	kogo? co?	учи́тел-я	учи́тел-їв
V.	—	учи́тел-ю	учи́тел-ї
VI.	kim? czem?	учи́тел-ем	учи́тел-ями
VII.	w kim? w czem?	учи́тел-ї (ю)	учи́тел-ях

Podobnie: прия́тель (przyjaciel), мі́сяць . . .; добро́дїй, соловій (słowik) . . .; това́риш (towarzysz), пани́ч . . .; rzeczowniki na ьо: дїдусьо.

Добро́дїй ma III. przyp. l. p. добро́дїєви, VI. добро́дїєм. Rzeczowniki zakończone na ж, ч, ш, щ, дж, nie mają miękkich końcówek, n. p.: това́риша (nie това́ришя), това́ришу (nie това́ришю) това́рищї (nie това́ришї).

Niektóre rzecz. zakończone na р odmieniają się albo podług pierwszego albo podług drugiego wzoru, np. лївар ma II. przyp. l. p. лївара і лїваря; pamiętać jednak należy, że takie rzeczow. mają w I. IV. i V. przyp. l. mn. tylko końcówkę *і*.

Uwagi o poszczególnych przypadkach wzoru pierwszego i drugiego.

I. przypadek może się kończyć na jakąkolwiek spółgłoskę. W zgłosce wyrazu zakończonej na spółgłoskę (w zgłosce zamkniętej), przemienia się samogłoska о na і, a samogłoska е przemienia się po: д, дз, з, л, н, с, т, п, na ї zresztą zaś na і, np. стіл, сто-ла́ (stół), ніс, но́-са (nos), дїл, до́-лу (dół), біль, бо́-лю (ból), рів, ро-ва́ (rów), бір, бо́-ру (bór), ніж, но-жа́ (nóż), кра́дїж, кра-де-жи (kradzież), сіль, со́ли (sól).

Niekiedy kończy się pierwszy przyp. na о, ьо.

W II. przyp. mają niektóre rzecz., oprócz końcówki а, także końcówkę у, ю, albo tylko у, ю, np.: огоро́д (ogród) огоро́да, огоро́ду . . .; ale до́сьвід (doświadczenie) tylko до́сьвіду, біль, бо́лю, гай, гаю.

Po р mają niektóre rzecz. w II. przyp. l. p. і w III. VI. VII. l. mn. końcówkę а, lub я, względnie ам, ям itd., np. лївар, лївара albo лїваря, лїварам, albo лїварям itd., ale двір, tylko двора́, дворам.

Wstawne о, е, nie zmienia się w I. przyp., natomiast wypada w II. i dalszych, np. у́гол (kąt), у́гла, у́глови, ву́голь (węgiel), ву́гля, хло́пець, хло́пця, хло́пцеви пес, пса́, псо́ви, оре́л (orzeł), вірла́, вірло́ви, лев, льва́, льво́ви. Słowa жнець (żniwiarz) і ши́вець (szewc) mają женця́, шевця́. W otwartej zgłosce і, ї przechodzi w о, е, np дзвін, дзво́на, міль (mól), мо́лю, мід (miód), ме́ду́, лїд (lód) ле́ду.

Nadto co do końcówek а, я, у, ю, pamiętać należy, że rzeczow. osobowe і zwierzęce mają zawsze zakończenie а, я, np. а́нгела, короля́, кру́ка, хло́пця, коня́, itd. Z pomiędzy rzeczown. nieżywotnych zaś jedne kończą się na а, я, drugie na у, ю, np. дука́та, рубля́, ву́са, зу́ба, но́са, ліктя (łokcia), ду́ба, я́сеня (jesiona) itp., — ale бо́бу, во́ску, горо́ху (grochu), льну́, хме́лю, ди́му, по́роху, піску́ (piasku) дощу́, (deszczu) itp

W III. przyp. mają rzeczown. zakończone na спółгłoskę twardą końcówkę ови np. пан, па́нови; zakończone na miękką spółgł. końcówkę еви, np. князь (książę). князе́ви, a zakończone na й mają єви, np. край, краєви, добро́дїй, добро́дїєви.

Przyp. IV. l. p. rzeczowników żywotnych, tudzież niektórych roslin równa się II., rzeczowników zaś nieżywotnych równa się I.

W przyp. V. l. p. rzeczown. zakończone na twardą spółgł. mają е, np. а́нгеле, па́не, бра́те; zakończone na miękką spółgłoskę mają ю, у, np. королю, го́стю (gościu), Івасю (Jasiu), пани́чу, ale także си́ну, дїду, та́ту.

W VI. przyp. l. p. rzeczown. zakończone na miękką spółgłoskę końcówkę ем: королем, учителем, това́ришем; zakończone na й mają єм: краєм, раєм, добро́дїєм, zakończone zaś na spółgł. twardą mają ом: а́нгелом, па́ном, рабо́м (niewolnikiem).

W VII. przyp. stoi і po п, б, ф, в, м, ж, ч, ш, щ, дж і po р, po innych ї, przyczem rzecz. zakończone na к, г, х miękczą te samogł. na ць, зь, сь,

пр. чоловік, в чоловіцї, Бог, в Бозї, порох, в поросї. Мówi się jednak: на кóнику, в ýченику.

Przyp. I. l. mn. kończy się na и, ї, і, пр. лúси, учúтелї, товáриші. Czasem przychodzi końcówka ове, пр. панóве, obok панí. Rzeczowniki zakończone w I. przyp. l. p. na ин, jak: селяúн (wieśniak), міщаúн tracą w l. mn. przyrostek ин: селя́н-и, міща́н-и, ale син ma сини, християнúн-християнúни, поганúн-погáни, Вірменúн (Ormianin)-Вірмéни, мýрин-мурúни.

W II. przyp. l. mn. po spółgł. twardych i po ч, ж, ш, щ, р stoi ів, po miekkich їв. Czasem zamiast ів, їв, stoi ий, пр. гóстий, кóний, грóший (pieniędzy). Rzeczown. odrzucające przyrostek ин nie przybierają żadnego zakończenia, a więc: християнúн-христиáн, міщанúн-міщáн, Болгарúн (Bułgar)-Болгáр, ale Сербúн (Serb)-Сéрбів.

W przyd. III. VI. i VII. l. mn. mają rzeczown. zakończone na spółgł. twardą zakończenia ам, ами, ах, zakończone zaś na miękką ям, ями, ях (po ч, ж, ш, щ: ам, ами, ах).

W przyp IV. przychodzi czasem końcówka ьми, пр.: кíньми, гíстьми, чобíтьмú.

Przyp. VI. l. mn. u rzecz. osobowych równa się drugiemu, u innych pierwszemu.

Wyjątki.

1. Брат ma l. mn.: братú, братíв, братáм, братáми, в братáх albo брáтя, брáтий, брáтям, братьмú, в брáтях.

2. Гóсподь (Бóг), Гóспода, Гóсподу albo Господéви, IV, = II., Гóсподи, Гóсподом, в Гóсподї. L. mn. niema.

3. Христóс, Христá, Христý, Христá, Хри́сте, Христóм, в Христї.

4. Велúкдень (Wielkanoc), велúкодня, великóдневи, IV. = I. велúкоднем, (по) велúкоднї albo велúцїднї.

5. Лóкоть na oznaczenie miary ma II. przyp. l. mn. локóт, пр. пять локóт сукнá, na oznaczenie zaś części ciała ma лíктїв.

Akcent u rzecz. wzoru I. i II. pozostaje zazwyczaj na tej zgłosce. na której był w przyp. I. l. p.

Wzór trzeci.

Przypadek	Na pytanie	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
I.	kto? co?	воєвóд-а	воєвóд-и
II.	czyj?-a?-e? kogo? czego?	воєвóд-и	воєвóд-ів
III.	komu? czemu?	воєвóд-ї	воєвóд-ам
IV.	kogo? co?	воєвóд-у	воєвóд-ів
V.	—	воєвóд-о	воєвóд-и
VI.	kim? czem?	вовóд-ою	воєвóд-ами
VII.	w kim? w czem?	воєвóд-ї	воєвóд-ах

Podobnie odmieniają się: хлопчи́на, нерóба, Тома́ (Tomasz), влади́ка, кали́ка, бідня́га (biedaczysko) itp.

Mówi się w przyp. III. i VII. l. p. нерóбі, Томí, ale влади́ці, кали́ці, біднязї.

Wzór czwarty.

Przypadek	Na pytanie	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
I.	kto? co?	тéсл-я (cieśla)	тéсл-ї
II.	czyj?-a?-e? kogo? czego?	тéсл-ї	тéсл-їв
III.	komu? czemu?	тéсл-ї	тéсл-ям
IV.	kogo? co?	тéсл-ю	тéсл-їв
V.	—	тéсл-ьо	тéсл-ї
VI.	kim? czem?	тéсл-ею	тéсл-ями
VII.	w kim? w czem?	тéсл-ї	тéсл-ях

Podobnie: судя́ (су́дия), пяни́ця, вельмóжа (вельмóжі nie вельмóжї, вельмóжам nie вельмóжям).

Су́дия (sędzia) ma w V. przyp. l. p. су́дийо.

Uwagi do wzoru trzeciego i czwartego.

Przyp. IV. l. p. kończy się zawsze na у, ю, w l. m. natomiast równy jest II. u rzeczown. osobowych.

Przyp. 5. l. p. może mieć także końcówkę е, np.: пяни́це.

W przyp. II. l. m. mówimy воєво́дів, вельмóжів, ale także воєво́д, вельмóж.

Akcent pozostaje zwykle na źródłosłowie; дру́жба ma jednak I. przyp. l. m. дружбú, a na odwrót слугá — слу́ги.

Przykłady do wzoru pierwszego rzecz. męskich.

По золоти́стім óблаці висóко-висóко лéтїли два áнгели і приглядáли ся красотї сéго сьвíта. Нераз є чоловíк сам собí вóрогом. Чоловíче, погадáй, що рóбиш! Пéтре (Пáвле), памятáй, що в вóрозї мáєш нераз прия́теля! Гóлос дзвóнів є повáжний. В дýсї не в тїлї є правди́ва си́ла чоловíка. В своїм дóмі є кóждому найлїпше. Книжкú лежáть на столї. Лївара (лїваря) уживáють дýже чáсто. Привáзанє пса до свóго пáна бувáє чáсто дýже велúке. Селя́ни працюють тя́жко. Найгірше мáти злих сусíдів (сусíд). Від дóвшого часý не ви́дїв-єм твóго дíда. У мóго брáта є здорóві зýби. Біль зубíв є дýже прúкрий. Від сьміхý мóжна вздéржати ся.

Золоти́стий-а-е	Złocisty-a-e
о́блак	obłok
лет'і́ти, ле́т'іли	lecieć, lecieli,-ały
а́нгел	anioł
приглида́ти ся, приглядали ся	przyglądać się, przyglądali się
красота́, красот'і́	piękność, piękności
сей сьвіт	ten świat
нера́з	nieraz
чоловік	człowiek
соб'і́, себе́, ся	sobie, siebie, się
во́рог	wróg
погада́ти, погада́й	pomyśleć, pomyśl
роби́ти, ро́биш	robić, robisz
Петро́, Павло́	Piotr, Paweł
памята́ти	pamiętać
що	co, że
ча́сто	często
прия́тель	przyjaciel
ма́ти, ма́єш	mieć, masz
го́лос	głos
дзвін	dzwon
пова́жний-а-е	poważny-a-e
не	nie
т'і́ло, в т'і́лї	ciało, w ciele
правди́вий-а-е	prawdziwy-a-e
си́ла	siła
ко́жди́й-а-е	każdy a-e
до́бре, л'і́пше, найл'і́пше	dobrze, lepiej, najlepiej
кни́жка, 2. відм. кни́жки, 1. від. ч. м. книжкй	książka, 2. przyp. książki, 1. przyp. l. m. książki
лежа́ти, лежа́ть	leżeć, leżą
сті́л	stół
л'і́вар	lewar
ужива́ти, ужива́ють	używać, używają
прив'я́зане	przywiązanie

пес	pies
бува́е	bywa
ду́же	bardzo
вели́кий-а-е	wielki-a-e
селяни́н	wieśniak
працюва́ти, працю́ють	pracować, pracują
т'я́жко	ciężko
найг'і́рше	najgorzej
злий сус'і́д	zły sąsiad
до́вгий, до́вший, най-до́вший	długi, dłuższy, nadjłuższy
ви́д'їти, ви́д'їв-єм	widzieć, widziałem
твій д'і́д	twój dziad, dziadek
здоро́вий зуб	zdrowy ząb
при́крий-а-е	przykry-a-e
сьміх	śmiech
вздержати ся	wstrzymać się.

Z lnu wyrabiają płótna. Panowie, proszę bliżej. Murzynów wywożono z Afryki i sprzedawano w niewolę. Mieszczanie trudnią się różnemi rzemiosłami. Ojcze (dziadziu, synu), mamcia prosi na obiad; rosół już prawie zimny. Proszę cię bardzo, kochany przyjacielu, przyjdź do mnie wieczorem. Mieszkam przy ojcu. Szewc pojechał na jarmark z butami. Pójdę z braćmi na przechadzkę. Swiadczę się Jezusem Chrystusem, że ten człowiek niewinny. Dola niewolników jest bardzo ciężka. Daj mi miodu. Nie daleko boru jest leśniczówka. Ryk lwa jest przeraźliwy.

Len	Лен
wyrabiać, wyrabiają	вирабля́ти, вирабля́ють
płótno, płótna	полотно́, полотна́
bliżej	бли́зше
murzyn	му́рин

wywozić, wywożono	вивози́ти, вивóжено
Afryka, Afryki	Африка, Африки
sprzedawać, sprzedawano	продава́ти, прода́вано
niewola, w niewolę	невóля, в невóлю
mieszczanin	міщани́н
trudnić się, trudnią się	займа́ти ся, займа́ють ся
różny-a-e	рі́жний-а-е
rzemiosło, rzemiosłami	ремесло́, ремесла́ми
ojciec	та́то
mamcia	мамýня, мамýся
prosić, prosi	проси́ти, прóсить
obiad	обі́д
rosół	росі́л
już	вже
prawie	ма́йже
zimny-a-e	зи́мний-а-е
ty, ciebie, cię	ти, тебе́, тя
przyjaciel	друг (5. р. l. р. дрýже)
przyjść, przyjdź	прийти́, прийди́
do mnie	до мéне
wieczór	вéчер
mieszkać, mieszkam	мéшкати, мéшкаю
szewc	швець
pojechać, pojechał	поїхати, поїхав
jarmark	я́рмарок
but	чóбіт (6. р. l. m. чобітьмú)
pójść, pójdę	пійти́, пійду
przechadzka, przechadzkę	прохід
świadcze się	сьвідчý ся́
Jezus Chrystus	Ісýс Христóс
niewinny-a-e	невúнний-а-е
dola	дóля, судьбá
niewolnik	невíльник, раб
ciężki-a-e	тяжкúй-á-é
daj mi	дай менí

miód, miodu	мід, мéду
niedaleko	недалéко
bór, boru	бір, бóру
leśniczówka	лїсничíвка
głos	гóлос
lew, lwa	лев, льва
przeraźliwy-a-e	пророзлúвий-а-е.

Przykłady do wzoru drugiego rzeczown. męskich.

Мáю лéбедя. Маéток нáшого князя́ є дýже велúкий. Вýгля камінного уживáють на óпал. Мя́со óкунїв є дýже смачне́. Оленї перебувáють в велúких лїсáх. В вéресню бувáє нерáз так гáрно як в мáю. Івáсю, принесí менї з áркуші папéру! Тýжу за рíдним краéм. Дїдýсю, в котрíм мíсяци припадáє сéго рóку велúкдень? Тїшу ся дýже пáном добрóдїєм. Любúй товáришу, пожúч менї свóго ножá. Рóдичі суть нáшими найбíльшими добрóдїями. З кóний мáємо велúкий пожúток. Сей предприéмець зароби́в богáто грошúй.

Мáю	Mam
лéбідь	łabędź
маéток	majątek
князь	książę
велúкий-а-е	wielki-a-e
вýголь камінний	węgiel kamienny
уживáти, уживáють	używać, używają
óпал	opał
мя́со	mięso
óкунь	okoń
смачнúй-á-é	smaczny-a-e
óлень	jeleń

перебува́ти, перебува́ють	przebywać, przebywają
лїс	las
ве́ресень	wrzesień
нера́з	nieraz
га́рно	ślicznie, pięknie
май	maj
Івась	Jasio
принести́, принесі́	przynieść, przynieś
а́ркуш папе́ру	arkusz papieru
ту́жу	tęsknię
рі́дний-а-е	rodzinny-a-e
край	kraj
котри́й-а́-е́	który-a-e
мі́сяць	miesiąc
сей рік, сього́ ро́ку	ten rok, tego roku
вели́кдень	wielkanoc
припада́ти, припада́є	przypadać, przypada
тїшу ся	cieszę się
пан добро́дїй	pan dobrodziej
лю́бий-а-е	kochany-a-e
пожи́чити, пожи́ч	pożyczyć, pożycz
свій нїж	swój nóż
ро́дичі	rodzice
вели́кий, бі́льший, най-бі́льший	wielki, większy, największy
добро́дїй	dobroczyńca
кінь	koń
пожи́ток	pożytek
предприе́мець	przedsiębiorca
зароби́ти, зароби́в	zarobić, zarobił
бога́то	wiele
гріш	pieniądz.

Proszę o przysłanie za zaliczką 125 łokci (metrów) drutu kolczastego. Żniwiarze poszli już dawno

na pole. Wróble wyrządzają szkody w sadach. Idę do szewca, gdyż chcę zamówić sobie buty. Niemcy są narodem przedsiębiorczym i pracowitym. Chmielu dodają do piwa. Te stołki są roboty stolarza N. Śledzie sprowadzają do nas z nadworskich krajów. Jest przysłowie: „Jak na niedźwiedzia upadnie mała gałązka to ryczy, jak wielka, to milczy.“ Chłopcy lubią zabawy i śpiewy. Proszę dać widelce i noże.

Присла́нє	Przysłanie
за́личка, за́чет	zaliczka
сто два́йцять пять	sto dwadzieścia pięć
ме́тер, ме́тра (2. відм.)	metr, metra
дріт, дро́ту	drut, drutu
кільча́стий-а-е	kolczasty-a-e
жнець	żniwiarz
пійти́, пішли́	pójść, poszli
вже давно́	już dawno
по́ле	pole
воробе́ць	wróbel
шко́да, шко́ди	szkoda, szkody
сад	sad
бо	gdyż
хоті́ти, хо́чу	chcieć, chcę
собі́	sobie
замо́вити	zamówić
чо́біт	but
Ні́мець	Niemiec
на́рід, на́родом	naród, narodem
предприємчи́вий-а-е	przedsiębiorczy-a-e
працьови́тий-а-е	pracowity-a-e
хміль, хме́лю	chmiel, chmielu
додава́ти, додаю́ть	dodawać, dodają
пи́во, пи́ва	piwo, piwa
столе́ць, сті́лці	stołek, stołki

robota, roboty	робо́та, робо́ти
stolarz	столя́р
śledź, śledzia	осел́е́дець, осел́е́дця
sprowadzać, sprowadzają	спров́а́джувати, спров́а́джують
nadmorski-a-e	надмо́рский-а-е
z nadmorskich	з надмо́рских
kraj	край
przysłowie	посло́виця
niedźwiedź, niedźwiedzia	медв́і́дь, медве́дя
upaść, upadnie	упа́сти, упа́де
mały-a-e	мали́й-а́-е́
gałązka	галу́зка
ryczeć, ryczy	рича́ти, рич́и́ть
wielki-a-e	вели́кий-а-е
milczeć, milczy	мовча́ти, мовч́и́ть
chłopiec, chłopca	хло́пець, хло́пця
lubieć, lubią	люби́ти, люб́ля́ть
zabawa, zabawy	заба́ва, заба́ви
śpiew	сьпів
widelec, widelca	вид́е́лець, вид́е́лця
nóż, noża	н̈ж, ножа́

Przykłady do wzoru trzeciego i czwartego rzecz. męskich.

Татýсю, в кýхни ждé якийсь убóгий хлопчи́на. Прóшу дáти тóму хлопчи́нї мúлостиню. Звíдки ти, хлопчи́но? Одїж Томí є гáрно зрóблена. Учý ся з Томóю. В Томí є цїлá моя́ надíя. Нерóбо, чомý не берéш ся до якóї прáцї? Нерóбами бриди́ть ся лю́ди. Нерóбів чека́є нýжда. Пяни́ця упáв на ýлици і зломáв собí нóгу; остáне на ві́ки калїкою. Наш стáроста є дýже богáтий; ви́ставив влáсним кóштом дім для калїк. Власть старостíв в повíтах є дýже значна́. Пáне стáросто, прóшу о ласкáве полáгодженє мої справи. Дай тóму бідня́зї що з'їсти.

Кýхня, в кýхни	Kuchnia, w kuchni
ждáти, ждé	czekać, czeka
убóгий-а-е	ubogi-a-e
хлопчи́на	chłopczyk
мúлостиня, мúлостиню	jałmużna, jałmużnę
звíдки	skąd
óдїж	odzież
Томá	Tomasz, Tomek
гáрно	pięknie
зрóблений-а-е	zrobiony-a-e
учý ся	uczę się
цїлúй-á-е	cały-a-e
надíя	nadzieja
нерóба	nieroba
чомý?	dlaczego?
брáти ся, берéш ся	brać się, bierzesz się
прáця, прáцї	praca, pracy
бриди́ти ся, бриди́ть ся	brzydzić się, brzydzą się
чоловíк, лю́ди	człowiek, ludzie
чекáти, чекáє	czekać, czeka
нýжда	nędza
пяни́ця	pijak
упáсти, упáв	upaść, upadł
ýлиця, на ýлици	ulica, na ulicy
зломáти, зломáв	złamać, złamał
нога́, нóгу	noga, nogę
остáти, остáне	zostać, zostanie
на ві́ки	na wieki
калїка	kaleka
стáроста	starosta
богáтий-а-е	bogaty-a-e

ви́ставити, ви́ставив	wystawić, wystawił
вла́сний-а-е	własny-a-e
кошт	koszt
дім	dom
власть	władza
пові́т	powiat
значни́й-а́-е́	znaczny-a-e
пола́годженє	połagodzenie
моя́ спра́ва, мо́ї спра́ви	moja sprawa, mej sprawy
да́ти, дай	dać, daj
бідня́га, бідня́ги, бідня́зї	biedak (biedaczysko), biedaka biedakowi
з'і́сти	zjeść.

Najwyższy trybunał zatwierdził wyrok sędziego. Panie sędzio, proszę o wyznaczenie terminu w mojej sprawie spadkowej. Sędziowie przerwali rozprawę i poszli na obiad. Mój służący Mikołaj jest już u mnie od kilkunastu lat. Płaca naszego służącego jest wystarczająca. Słudzy księcia N. dopuszczają się często różnych wybryków. Mój brat był drużbą. Kalecy są ludźmi bardzo nieszczęśliwymi. Mikołaju, podaj mi płaszcz! Byłem na zgromadzeniu cieśli; ci biedacy uchwalili żądać od majstrów podwyższenia płacy o 40 halerzy i zmniejszenia czasu pracy. Wieś Winniki należała do Stanisława Żółkiewskiego, wojewody bełzkiego, który pochodził z Żółkwi, wsi na północ od Sokala. Wojewoda umierając, oddał Winniki swemu synowi, który także nazywał się Stanisław.

Najwyższy trybunał	Найви́сший трибуна́л
zatwierdzić, zatwierdził	затверди́ти, затверди́в
wyrok	ви́рок
wyznaczenie	ви́значенє
termin, terminu	те́рмін, те́рміну

w mojej	в мо́їй
sprawa, w sprawie	спра́ва, в спра́ві
spadkowy-a-e, spadkowej	спадкови́й-а́-е́, спадко́вій
przerwać, przerwali	перерва́ти, перерва́ли
rozprawa, rozprawę	розпра́ва, розпра́ву
pójść, poszli	пі́йти, пі́шли́
obiad	обі́д
służący	слуга́ (2. p. слуги́, l. m. слу́зі)
Mikołaj	Нико́ла
u mnie	у ме́не
od kilkunastu lat	від кільканайцятьо́х лі́т
płaca	платня́
naszego służącego	на́шого слуги́
wystarczający-a-e	вистарча́ючий-а-е
książę	князь
dopuszczać się, dopuszczają się	допуска́ти ся, допуска́ють ся
różny-a-e, różnych	ріжний-а-е, ріжних
wybryk	ви́брик
drużba, drużbą	дру́жба, дру́жбою
nieszczęśliwy-a-e	нещасли́вий-а-е
podać, podaj	пода́ти, пода́й
płaszcz	плащ
zgromadzenie, na zgromadzeniu	згрома́дженє, на згро-ма́дженю
ten, ta, to, ci	той, та́я, то́є, ті
uchwalić, uchwalili	ухвали́ти, ухвали́ли
żądać	жада́ти
majster, majstra	ма́йстер, ма́йстра
podwyższenia płacy	підви́шеня платні́
czterdzieści halerzy	со́рок со́тиків (геле́рів)
zmniejszenie, zmniejszenia	зме́ншенє, зме́ншеня
czas pracy	час пра́ці
wieś Winniki	село́ Ви́нники
należeć, należało	нале́жати, нале́жало

Stanisław Żółkiewski, Stanisława Żółkiewskiego	Станисла́в Жо́вківский, Станисла́ва Жо́вківского
wojewody bełzkiego	воєво́ди бе́лзкого
który-a-e	котри́й-а́-е́
pochodzić, pochodził	походи́ти, походи́в
Żółkiew, Żółkwi	Жовква́, Жовкви́
wieś, wsi	село́, села́
na północ	на пів'ніч
od	від
Sokal	Сока́ль
umierać, umierając	умира́ти, умира́ючи
oddać, oddał	відда́ти, відда́в
swemu synowi	свому́ си́нови
nazywać się, nazywał się	называ́ти ся, называ́в ся.

Dodatek 3.

(dokończenie ustępu: choroby, leki itp.)

Дентисти́чне ателе́ Дра медици́ни Н. Н.
ул. Гетма́нська ч. 6.

Вико́нує ся: пльомбо́ванє, вини́манє зубі́в без бо́лю, вста́вляванє шту́чних зубі́в в кавчуку́ і зо́лотї. Напра́ви з провінциї пола́годжує ся відворо́тно.

Вико́нувати, вико́нує ся	Wykonywać, wykonuje się
вини́манє зубі́в	wyjmowanie (rwanie) zębów
біль, бо́лю	ból, bolu
вста́вляванє	wstawianie
зо́лото, в зо́лотї	złoto, w złocie
напра́ва, напра́ви	naprawa, naprawy
провінция, провінциї	prowincya, prowincyi

пола́годити, пола́годжує ся	załatwiać, załatwia się
відворо́тно	odwrotnie.

Зáклад Дра Евгéнїя Пясéцкого
ул. Трéтого Мáя ч. 17

для лїчни́чої гімна́стики, ортопе́диї і маса́жу. Ордину́є від 2—4. Для здоро́вих гімна́стика гігієні́чна. Проспе́кти да́ром.

Евгéнїй	Eugeniusz
Ул. Трéтого Мáя	ul. Trzeciego Maja
число́ сїмна́йцять	l. 17
лїчни́ча гімна́стика	lecznicza gimnastyka
лїчни́чої гімна́стики	leczniczej gimnastyki
ортопе́дия, ортопе́диі	ortopedya, ortopedyi
ма́саж	masaż
від дру́гої до четве́ртої (годи́ни)	od drugiej do czwartej (godziny)
здоро́вий-а-е, для здоро́вих	zdrowy a-e, dla zdrowych
гігієні́чний-а-е	higieniczny-a-e
да́ром	darmo.

Лїчни́ця Дра Тарна́вского

в Ко́сові, ста́ция желїзни́ча За́болотів ко́ло Коломи́ї отво́рена від 1. ма́я до кінця́ жо́втня. Средства: лїчене́ водо́ю і и́нші фізика́льно-дієтети́чні.

Лїчни́ця	Lecznica
Косів	Kosów
желїзни́чий-а-е	kolejowy-a-e
За́болотів	Zabłotów
отво́рений-а-е	otwarty-a-e
від пе́ршого ма́я	od pierwszego maja

коне́ць	koniec
жо́втень	październik
сре́дство, сре́дства	środek, środki
лі́ченє	leczenie
вода́, водо́ю	woda, wodą
и́нший-я-е, и́нші	inny-a-e, inne
фізика́льно	fizykalnie.

Всїх нау́к лїка́рских

Др. Миха́йло Лопати́ньский

ордину́є в хоро́бах вну́трішних від 10—11. ра́но і від 3—5. по полу́дню.

Нау́ка, нау́к	Nauka, nauk
всїх нау́к лїкарских	wszech nauk lekarskich
Миха́йло	Michał
вну́трішний-а-е	wewnętrzny-a-e
від деся́тої до одина́йцятої (годи́ни).	od 10—11. (godziny).

За́клад водолїчни́чий

Дра Хра́мца в Закопа́нім в Та́трах

ста́ция желїзни́ча в мі́сци, 5 годи́н від Кра́кова. Перворя́дні уря́дженя лїчни́чі з застосо́ваннєм мо́торів парови́х і елєктри́чности. Ку́пілї боровино́ві і мінера́льні. Вся́кі уря́дженя для забав і ро́зривок умисло́вих. Кухня знамени́та. Хо́рих на гру́ди не прийма́є ся.

Водолїчни́чий-а-	Wodoleczniczy-a-e
мі́сце, в мі́сци	miejsce, w miejscu
пять годи́н	5 godzin
перворя́дний-а-е	pierwszorzędny-a-e
уря́дженє	urządzenie

перворя́дні уря́дженя	pierwszorzędne urządzenia
мо́тор	motor
парови́й-а́-е́	parowy-a-e
елєктри́чність, елєктри́чности	elektryczność, elektryczności
ку́піль	kąpiel
боровино́вий-а-е	borowinowy-a-e
вся́кий-а-е	wszelki-a-e
ро́зривка, ро́зривок	rozrywka, rozrywek
знамени́тий-а-е	znakomity-a-e
грудь, гру́ди	pierś, piersi
прийма́ти, прийма́є ся	przyjmować, przyjmuje się.

Нале́нчів

же́рело ща́ви желїзи́стої до пита́ і ку́пілю. За́клад отво́рений че́рез ці́лий рік.

Гідротера́пія. Ку́пілї боло́тні, ґазові і елєктри́чні. Елєктротера́пія. Ма́саж і ґімна́стика. Ку́мис. Сти́слий на́дзір лїка́рский. Обши́рний парк. Лявнтенїс, білярд, кру́глї, весло́ванє. Чита́льня і бібліо́тека. По́біч За́кладу умебльо́вані двірки́. По́чта, телеґра́ф, а́птика в мі́сци. Ці́ни зни́жені, умірко́вані. Інформа́ций удїля́є

За́ряд За́кладу.

Нале́нчів	Nałęczów
же́рело	źródło
желїзи́стий-а-е	żelazisty-a-e
пите́, пита́	picie, picia
че́рез	przez
ці́лий-а́-е́	cały-a-e
рік	rok
боло́тний-а-е	błotny-a-e
ґазови́й-а́-е́	gazowy-a-e
сти́слий-а-е	ścisły-a-e
на́дзір	nadzór

обши́рний-а-е	obszerny-a-e
кру́глї	kręgle
весло́ванє	wiosłowanie
чита́льня	czytelnia
по́біч	obok
двірóк	dworek
цїна́, цїни	cena, ceny
зни́жений-а-е	zniżony-a-e
умірко́ваний-а-е	umiarkowany-a-e
інформа́ція, інформа́цій	informacya, informacyj
удїля́ти, удїля́є	udzielać, udziela
за́ряд	zarząd.

Odmiana rzeczowników żeńskich.

Wzór pierwszy.

Przypadek	Na pytanie	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
I.	хто? що?	си́л-а (siła)	си́л-и
II.	чий? чия́? чиє́?	си́л-и	сил
III.	кому́? чому́?	си́л-ї	си́л-ам
IV.	кого́? що?	си́л-у	си́л-и
V.	—	си́л-о	си́л-и
VI.	ким? чим?	си́л-ою	си́л-ами
VII.	в кім? в чім?	си́л-ї	си́л-ах

Podług tego wzoru odmieniają się rzecz. żeńskie zakończone na a, przed którem stoi twarda spółgłoska, np.: сестрá, іглá (igła), вíйнá (wojna), ри́ба, вдовá, дугá, (tęcza), му́ха, громáда (gromada).

W III. i VI¹. przyp. l. mn. przemieniają się gardłowe к, г, х, na ц, з, с, np.: рукá, руцї, в руцї, ногá, в нозї, му́ха, му́сї, в му́сї. Po wargowych п, б, в, ф, po м, р, stoi i nie ї, np.: ри́ба, ри́бі, в ри́бї, вдовá, вдові, в вдові.

Wzór drugi.

Przypadek	Na pytanie	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
I.	хто? що?	бáн-я	бан-ї
II.	чий?-я́?-є?	бáн-ї	бань
III.	кому́? чому́?	бáн-ї (и)	бáн-ям
IV.	кого́? що?	бáн-ю	бáн-ї
V.	—	бáн-е	бáн-ї
VI.	ким? чим?	бáн-ею	бáн-ями
VII.	в кім? в чім?	бáн-ї(и)	бáн-ях

Podług tego wzoru odmieniają się rzecz. żeńskie zakończone na я z poprzedzającą spółgłoską (po ч, ж, ш, щ, дж stoi *a*),lub samogłoską, np.: вóля, земля́ (ziemia), долóня (dłoń), рóжа, грýша (grusza), задáча (zadanie), надꙗ, шия, змия́ (żmija), релꙗ́гія; wreszcie rzecz. zakończone na ї, np. пáнї.

Po ч, ж, ш, щ, дж zamiast я, ю, ї, stoi а, у, і, np.: задáча, задáчами, в задáчах itp.

Po *p* w przyp. III. i VII. l. p. i I. IV. V. l. mn. stoi *і* zamiast ї.

Imiona zdrobniałe żeńskie zakończone na я mają w V. przyp. l. p. zakończenie ю, np.: мамýня, мамýню, Марýся, Марýсю.

Uwagi do wzoru pierwszego i drugiego.

Przyp. II. l. mn. kończy się zwykle na ostatnią spółgłoskę źródłosłowu albo na й, np.: páна, ран, душá, душ, шия, ший. Źródłosłowe o, e przemienia się często na і, ї: вдовá, вдів, водá, від, горá (góra), гір, ногá (noga), ніг. Niekiedy dla łatwiejszego wymówienia wtrącamy między końcowe spółgłoski *o* albo *e*: гýска (gęś), гусóк, хýстка, хустóк, книжка, книжóк, вівця́ (owca), овéць, вишня (wiśnia), вишéнь; mówimy jednak: прáвда, правд, вільха (olsza), вільх, прóсьба, просьб.

Akcent zazwyczaj taki jak w I. przyp. l. p.; mówimy jednak w II. przyp. l. p : драбúни, стодóли, кýхнї...., a w I. przyp. l. mn.: драбúни, стодóли, кухнї...

Wzór trzeci.

Przypadek	Na pytanie	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
I.	хто? що?	часть (część)	чáст-и
II.	чий?-я́?-é?	чáст-и	чáст-ий
III.	комý? чомý?	чáст-и	чáст-ям
IV.	когó? що?	часть	чáст-и
V.	—	чáст-е	чáст-и
VI.	ким? чим?	чáст-ию	чáст-ями
VII.	в кім? в чім?	чáст-и	чáст-ях

Podług tego wzoru odmieniają się rzecz. żeńskie zakończone w I. przyp. l. p. na spółgłoskę miękką, na *p* i na ов, np.: пáмять (pamięć), відповідь (odpowiedź), річ (rzecz), миш, пóдорож (podróż), твар (twarz), кров (krew).

Uwagi do wzoru trzeciego.

Ро ч, ж, ш, щ, zamiast ям, ями, ях stoi ам, ами, ах.

W VI. przyp. l. mn. zamiast ями używa się niekiedy ьми, np.: двермú (двéрі, drzwi), грудьми (грýди, piersi), саньмú (сáни, sanie)

Rzecz. мáти odmienia się tak:

	L. pojed.	L. mn.
I.	мáти	мáтери
II.	мáтери	мáтерий
III.	мáтери	мáтерям
IV.	мáтїр	мáтери
V.	мáти	мáтери
VI.	мáтерею	мáтерями
VII.	(в) мáтери	(в) мáтерях.

Akcent u rzecz. odmieniających się podług wzoru часть jest najczęściej taki, jak w I. przyp. l. p.

Przykłady do wzorów pierwszego, drugiego i trzeciego.

Potrawy, napoje, jedzenie, picie, itp.
(Потрáви, нáпитки, ї́дженє, питé и т. п.).

Вчéра вéчером бýв-єм з сестрóю в молочáрни; ї́лисьмо там пиріжкú з черéшнями і сунúцї. Рáно пю кáву (чеколя́ду) в кавя́рни; по обі́дї хóджу на чóрну кáву. Нáша кýхарка купúла рож до смáженя. З кóстий варя́ть смачні́ зýпи. Купúлисьмо сéрвіс з францýскої (хі́ньскої, сáскої, відéньскої) порцеля́ни на 12 осі́б. На тáцах, філїжанкáх і підставкáх є прегáрні малю́нки. Чи позвóлите гербáти зі сметáнкою? Дя́кую, волю́ з рýмом або з червóним винóм (чи́сту). На вечéру їмó чáсто яєчни́цю. По ри́бі дóбре єсть напи́ти ся винá.

В тій бутéльцї не змісти́ть ся всьо пи́во. Прóшу менї́ дáти сóли. Не солú тóї печéнї. Вся́ка стрáва пересóлена не є здорóва.

Вчéра вéчером	Wczoraj wieczorem
молочáрня	mleczarnia
ї́сти, ї́лисьмо	jeść, jedliśmy
пиріжóк	pierożek
черéшня	czereśnia
сунúця	poziomka
пи́ти, пю	pić, piję
обі́д	obiad
ходи́ти, хóджу	chodzić, chodzę
чóрний-а-е	czarny-a-e
кýхарка	kucharka
рóжа	róża
смáженє, до смáженя	smażenie, do smażenia
кість, кóсти	kość, kości
купи́ти, купи́ла	kupić, kupiła
вари́ти, варя́ть	gotować, gotują
змачни́й-á-é	smaczny-a-e
сýпа	zupa
фрарцýский-а-е	francuski-a-e
хі́ньский-а-е	chiński-a-e
сáский-а-е	saski-a-e
відéньский-а-е	wiedeński-a-e
дванáйцять	dwanaście
осóба, осіб	osoba, osób
пі́дставка	podstawka
прегáрний-а-е	prześliczny-a-e
малю́нок	malowidło
позвóлити, позвóлите	pozwolić, pozwolicie, pozwoli pan, pani
сметáнка	śmietanka
волї́ти, волю́	woleć, wolę
рум	rum

черво́не вино́	czerwone wino
чи́стий-а-е	czysty-a-e
вече́ра	wieczerza, kolacya
яєчни́ця	jajecznica
до́бре	dobrze
напи́ти ся	napić się
буте́лька	butelka
змісти́ти ся, змісти́ть ся	zmieścić się, zmieści się
весь, вся, всьо	wszystek, wszystka, wszystko
пи́во	piwo
сіль, соли́	sól, soli
соли́ти, соли́	solić, sol
пече́ня	pieczeń
вся́кий-а-е	wszelki-a-e
пересо́лений-а-е	przesolony-a-e
здоро́вий-а-е	zdrowy-a-e.

Szynki wyrobu masarza N. są bardzo dobre i dlatego poszukiwane. Z cielęciny robimy potrawkę. Proszę o parę kiełbasek z musztardą i szklankę piwa. Czy pozwoli pan (pani) sałaty do pieczeni? W karafce niema już wody; wylałem resztę do szklanki. Czemu nie pomagasz matce gotować? Sprzątnij ze stołu łyżki i łyżeczki. Będziesz jeść placek z czereśniami? Na tej gruszy są dojrzałe gruski. Dobrze przyrządzona baranina jest bardzo smaczna. Idę z matką do kuchni. Mięso nie dobrze ugotowane bywa często przyczyną rozmaitych chorób. Kury stare mają mięso twarde, rosół jednak z ich mięsa przyrządzony jest wyśmienity. Kaczki wolno chowane dają mięso woni dzikich kaczek (dziczyzny). Polędwica (beefsteak), rosbif, krzyżówka i zrazówka dają najlepsze mięso i dlatego stoją w cenie najwyżej. Drugiej sorty jest mięso od łopatek, z brzucha, a najgorsze z głowy, szyi i dolnych części nóg.

Szynka	Ши́нка
wyrób	ви́ріб, ви́робу
masarz	різни́к
dobre szynki	до́брі шинкй
dlatego	длято́го, тому́
poszukiwać, poszukiwany-a-e	пошу́кувати, пошу́кування-ий-а-е
cielęcina	теля́тина
robić, robimy	роби́ти, ро́бимо
potrawka	потра́вка
para	па́ра
kiełbaska	ковба́ска
musztarda	муштарда
szklanka	шкля́нка
piwo, piwa	пи́во, пи́ва
sałata	сала́та
pieczeń	пече́ня
karafka	кара́фка
niema	не ма́
już	вже
woda	вода́
wylać, wylałem	ви́ляти, ви́ляв-єм
reszta	ре́шта
czemu?	чому́?
pomagać, pomagasz	помага́ти, помага́єш
gotować	вари́ти
sprzątać, sprzątnij	спря́тати, спряч
stół, stołu	сті́л, стола́
łyżka	ло́жка
łyżeczka	ло́жочка
jeść	їсти
placek	пля́цок
grusza	гру́ша
gruszka	гру́шка
dojrzeć, dojrzały-a-e	дозрі́ти, дозрі́лий-а-е
	досьпі́ти, досьпі́лий-а-е

dobrze	до́бре
przyrządzić, przyrządzony-a-e	приряди́ти, приря́джений-а-е
baranina	бара́нина
bardzo	ду́же
smaczny-a-e	смачни́й-а́-е́
kuchnia	ку́хня
mięso	мя́со
ugotować, ugotowany-a-e	звари́ти, зва́рений-а-е
bywa często	буває ча́сто
przyczyna	причи́на
rozmaity-a-e	розмаїтий-а-е
kura	ку́рка, l. mn курки́
stary-a-e	стари́й-а́-е́
mieć, mają	мати, ма́ють
twardy-a-e	тверди́й-а́-е́
rosół	росі́л
jednak	одна́к
wyśmienity-a-e	знамени́тий-а-е
kaczka	ка́чка, l. mn. качки́
wolno	ві́льно
chować, chowany	хова́ти, хо́ваний-а-е
dawać, dają	дава́ти, даю́ть
woń	за́пах
dziki-a-e, dzikich	ди́кий-а-е, ди́ких
dziczyzna	дичина́
polędwica	поля́двиця
rosbif	ро́сбиф
krzyżówka	крижі́вка
zrazówka	зразі́вка
dlatego	длято́го
stać, stoją	стоя́ти, стоя́ть
cena	ці́на́
najwyżej	найви́сше
drugi-a-e, drugiej sorty	дру́гий-а-е, дру́гої со́рти

łopatka	лопа́тка
brzuch	живі́т
najgorszy-a-e	найгі́ршій-а-е
głowa	голова́
szyja	ши́я
dolny-a-e, dolnych	доли́шний-а-е, доли́шних
noga, nogi	нога́, ноги́, l. mn. но́ги.

Ма́ю до́брий апе́тит	Mam dobry apetyt
го́лод	głód
я є ду́же голо́дний-а-е	jestem bardzo głodny-a-e
до ї́дженя	do jedzenia
до пи́тя	do picia
до́бре ї́сти і пи́ти	dobrze jeść i pić
з ї́м кава́лочок	zjem kawałeczek
спра́га	pragnienie
угаси́ти спра́гу	ugasić pragnienie
ги́ну зі спра́ги	ginę z pragnienia
не мо́жу пи́ти бі́льше	nie mogę pić więcej
сні́да́ти	śniadać
що ї́лисьте на сні́данє?	co pan jadł na śniadanie?
проси́ти кого́ на обі́д	prosić kogo na obiad
бу́ти го́стем	być gościem
пи́ти підвечі́рок	pić podwieczorek
перекуси́ти	przekąsić
стра́ва, потра́ва	danie
улю́блена потра́ва	ulubiona potrawa
росі́л з ри́жом	rosół z ryżem
си́льний росі́л	silny rosół
росі́л з макара́ном	rosół z makaranem
товсте́, худе́ мя́со	tłuste, chude mięso
шту́ка мя́са	sztuka mięsa
теля́тина, пече́ня теля́ча	cielęcina, pieczeń cielęca
вепро́вина	wieprzowina

солони́на	słonina
ки́шка каша́на	kiszka kaszana
кра́яти на платки́	krajać w płatki
конс́рва з мяса	konserwa z mięsa
ко́тлєт	kotlet
серни́на	sarnina
за́яць на ди́ко	zając na dziko
дріб	drób
гу́ска пече́на	gęś pieczona
ку́рята сма́жені	kurczęta smażone
каплу́н	kapłon
сос, з со́сом	sos, z sosem
студени́на	studzienina
оселе́дець марино́ваний	śledź marynowany
лин	lin
о́кунь	okoń
щупа́к, щу́ка	szczupak
ярина́	jarzyna
горо́х, горо́шок	groch, groszek
бу́льба	kartofla
капу́ста	kapusta
мо́рква	marchew
петру́шка	pietruszka
фасо́ля, фасо́лька	fasola, fasolka
шпара́ґи, шпара́ґи	szparag, szparagi
хлїб разови́й, домови́й	chleb razowy, domowy
бу́лка кра́яна	bułka krajana
рога́лик	rogalek
я́йце́, я́йця	jaje, jaja
я́йця на мя́гко, тве́рдо	jaja na miękko, twardo
тїсто, тїста, тїсточко, тїсточка	ciasto, ciasta, ciasteczko, ciasteczka
цу́кор, цуке́рок	cukier, cukierek
поцукрова́ти	pocukrować
ко́мпот зі сливо́к	kompot ze śliwek
медівни́к	piernik

мід дубельто́вий	miód dubeltowy
па́тока	patoka
коріне	korzenie
пе́рець	pieprz
хрін	chrzan
корнїшо́ни	korniszony
о́гірок	ogórek
де́сер	deser, wety
я́блоко	jabłko
сли́вка	śliwka
ви́шня	wiśnia

оріх лїско́вий, воло́ский orzech laskowy, włoski.

Odmiana rzeczowników nijakich (середніх).

Wzór pierwszy.

Przypadek	Na pytanie	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
I.	хто? що?	тїл-о (ciało)	тїл-а
II.	чий?-я́?-є́?	тїл-а	тїл
III.	кому́? чому́?	тїл-у	тїл-ам
IV.	кого́? що?	тїл-о	тїл-а
V.	—	тїл-о	тїл-а
VI.	ким? чим?	тїл-ом	тїл-ами
VII.	в кім? в чім?	тїл-ї	тїл-ах

Podobnie odmieniają się rzecz. rodzaju nijakiego zakończone na о, przyczem te rzecz., które przed о mają п, б, в, м, р przybierają w VII. przyp. l. p. *і*; jeżeli zaś przed о jest к, г, х, to te spółgłoski przechodzą w ц, з, с, np: я́блоко, в я́блоцї.

Niektóre rzecz. zakończone na ко mają w VII. przyp. l. p. zakończenie у, np.: ві́йско, в ві́йску, лі́жко, на лі́жку.

Wzór drugi.

Przypadek	Na pytanie	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
I.	хто? що?	нарі́кан-є (narzekanie)	нарі́кан-я
II.	чий?-я́?-є́?	нарі́кан-я	нарі́кань
III.	кому́? чому́?	нарі́кан-ю	нарі́кан-ям
IV.	кого́? що?	нарі́кан-є	нарі́кан-я
V.	—	нарі́кан-є	нарі́кан-я
VI.	ким? чим?	нарі́кан-єм	нарі́кан-ями
VII.	в кім? в чім?	нарі́кан-ю,-ї	нарі́кан-ях

Podobnie odmieniają się wszystkie rzecz. rodzaju nijakiego zakończone na є lub na е z poprzedzającą spółgłoską zmiękczoną: ж, ч, ш, щ, дж. Pamiętać jednak należy, że po zmiękczonych spółgłoskach nie stoi miękka samogłoska, np. ніддáше, 2. p. ніддáша, 3. p. ніддáшу, 4. p. ніддáше, 5. p. ніддáше, 6. p. ніддáшем, 7. p. (на) ніддáшу albo на ніддáші; l. m. 1. p. ніддáша, 2. p. ніддáш, 3. p. ніддáшам, 4. p. ніддáша, 5. p. ніддáша, 6. p. ніддáшами, 7. p. (на) ніддáшах.

Wzór trzeći.

Przypadek	Na pytanie	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
I.	хто? що?	сéрц-е	сéрц-я
II.	чий?-я?-є́?	сéрц-я	сéрць
III.	кому́? чому́?	сéрц-ю	сéрц-ям
IV.	кого? що?	сéрц-е	сéрц-я
V.	—	сéрц-е	сéрц-я
VI.	ким? чим?	сéрц-ем	сéрц-ями
VII.	в кім? в чім?	сéрц-ю,-ї-и	сéрц-ях

Podług tego wzoru odmieniają się rzecz rodzaju nijakiego zakończone na е, z wyjątkim rzeczown. również na е zakończonych, ale odmieniających się podług wzoru наріканє.

Uwagi do wzoru pierwszego drugiego i trzeciego.

W III. przyp. l. p. mają niektóre rzecz. zakończenie — ови, еви, np.: лúхо (licho), лúху i лúхови, сóнце (słońce), сóнцю i сóнцеви.

W VII. przyp. l. p. u rzecz. zakończonych na о przeważa ї, po р — і. Gardłowe miękczą się. Niekiedy jednak u tych rzecz., a także u wszystkich zakończonych na є (е), kończy się ten przypadek na у, ю, np.: містóчко (miasteczko), в містóчку, подвíрє (podwórze), на подвíрю, піддáшу, піддáше, на піддáшу. Rzecz. na е przybierają czasami końcówkę и, np.: на сóнцю albo на сóнци, в пóлю albo в пóли.

Przyp. I, IV. i V. l. mn. są sobie równe. z pomiędzy rzecz. zakończonych na є, е, stoi w tych przyp. po spółgłoskach zmiękczonych а, zresztą я, np. піддáша, подвíря, поля́.

Przyp. II. l, mn. nie ma osobnej końcówki, kończy się przeto na spółgłoskę twardą, miękką lub zmiękczoną, albo na й. Zauważyć należy że о, е przechodzi często na і, ї, np. пóле, піль, селó (wieś), сїл. Niekiedy wstawia się о, е (є), np.: вікнó (okno), вікóн, крильцé (skrzydełko), крилéць, яйцé (jaje) яєць.

Rzadko przychodzą końcówki ів, їв. Плéчі (plecy) ma плечúй, a VI. przyp. l. mn. плечúма.

Oko і úхо odmieniają się dwojako: jeżeli óко oznacza miarę lub wagę, to odmienia się podług тїло, jeżeli zaś stoi w znaczeniu właściwem, to odmienia

się w następujący sposób w l. mn.: óчи, очúй, очáм, óчи, очáми albo очúма, в очáх. Úхо odmienia się jak тїло jeżeli oznacza ucho dzbanka, jeżeli zaś oznacza ucho ludzi, m I. przyp. l. mn. úши i odmienia się jak óчи.

Akcent pozostaje najczęściej taki, jak w przyp. l. p. mówimy jednak вікнó (2. p. вікнá) l. m. вікна, пóле (2. p. пóля) l. m. поля́, кóлесо (koło) (2. p. кóлеса) колéса, збíже, (2. p. збíжа) збіжá itp.

Wzór czwarty.

Przypadek	Na pytanie	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
I.	хто? що?	дівчá (dziewczę) ягня́ (jagnię)	дівчáт-а ягнят-а
II.	чий?-я́?-є́?	дівчáт-и ягнят-и	дівчáт ягнят
III.	кóмý? чóмý?	дівчáт-и,-ї ягнят-и,-ї	дівчáт-ам ягнят-ам
IV.	кóго? що?	дівчá ягня́	дівчáт-а ягнят-а
V.	—	дівчá ягня́	дівчáт-а ягнят-а
VI.	кúм? чúм?	дівчáт-ем, дівчáм ягнят-ем, ягня́м	дівчáт-ами ягнят-ами
VII.	в кім? в чім?	дівчáт-и,-ї ягнят-и-ї	дівчáт-ах ягнят-ах

Podług tego wzoru odmieniają się rzecz. rodzaju nijakiego, zakończone w I. przyp. l. p. na я, a w II. na яти. Należą tutaj przeważnie rzecz., oznaczające wogóle istoty młode, niezupełnie rozwinięte, albo rzeczy drobne, np. теля́ (cielę), котя́ (kocię), хлопя́ (chłopię), горня́ (garnuszek), збаня́ (dzbanuszek). Po ч, ж, ш, щ zamiast я stoi a, np: лоша́ (łoszę), курча́ (kurczę) itp.

Uwagi do wzoru czwartego.

Nieco inaczej odmieniają się rzecz. zakończone w I. przyp. l. p. na я, a w II. na ени, np.: імя́ (imię), II. імя́ albo і́мени, III. VII. імю́ albo і́мени, IV. V. = I. VI. імя́м albo і́менем; l. mn. I. імя́ albo імена, II. іме́н, III. імя́м albo імена́м, IV. V. = I., VI. імя́ми albo імена́ми, VII. імя́х albo і́менах. Taksamo odmieniają się rzecz. takie jak рамя́ (ramię), сї́мя (siemię) itp.

Тї́мя (ciemię) ma II. przyp. l. p. тї́мя, III. тї́мю, IV. V. = I., VI. тї́мям, VII. тї́мю; l. mn. I. тї́мя, II. тї́мїв, III. тї́мям itd.

Akcent pozostaje najczęściej jak w I. przyp. l. p.; ale імя́, і́мени, імена́, рамя́, ра́мени, рамена́, ви́мя (wymię), ви́мени, вимена́ itp.

Przykłady do wzorów pierwszego, drugiego, trzeciego i czwartego rzecz. nijakich:

Ви́на ре́ньскі суть ду́же до́брі, а́ле при тім і дорогі́. Пи́во є тру́нком стосунко́во найме́нше шкідли́вим. У де́яких люди́й є звича́й пи́ти снї́данє в лі́жку. Ту є дві я́блоцї; мо́жеш їх собі́ взя́ти. В місто́чку арти́кули спожи́вчі є о мно́го деше́вші нїж в вели́кім містї. Зроби́ менї́ ту́ю

прие́мність і з'їдж зі мною снї́данє. Мо́же позво́лите ма́сла або́ си́ра. Є тако́ж я́йця на мя́гко. В і́мени мо́ї жени́ про́шу вас ни́нї до се́бе на обі́д. Ви́пємо за здоро́влє. В тім о́зері є вели́ке бога́цтво риб і ра́ків. Дївча́тка і хлопя́та лю́блять тї́сточка.

Вино́ ре́ньске	Wino reńskie
при тім	przy tem
дороги́й-а́-е́, дорогі́	drogi-a-e, drogie
тру́нок	trunek
найме́нше	najmniej
шкідли́вий-а-е, шкідли́вим	szkodliwy-a-e, szkodliwym
де́який-а-е, де́яких	niektóry-a-e, niektórych
лі́жко	łóżko
дві	dwa
я́блоко	jabłko
взя́ти	wziąć
місто́чко	miasteczko
спожи́вчий-а-е, спожи́вчі	spożywczy-a-e, spożywcze
о мно́го	o wiele
деше́вий, деше́вший-а-е	tani, tańszy-a-e
мі́сто	miasto
зро́би́ти, зроби́	zrobić, zrób
менї́	mnie, mi
ту́ю прие́мність	tę przyjemność
зі мно́ю	ze mną
тако́ж	także
яйце́ на мя́гко	jaje na miękko
жена́	żona
ни́нї	dzisiaj
до се́бе	do siebie
на обі́д	na obiad

ви́пити, ви́пємо	wypić, wypijemy
здоро́вле	zdrowie
о́зеро	jezioro
бога́цтво	bogactwo
дівча́тко	dziewczą́ko.

Strawność chleba zależy od porowatości. Zbyt wielkie znużenie duchowe i cielesne bezpośrednio przed jedzeniem przytępia apetyt; po znużeniu należy więc wypocząć. Jaja nieświeże są niesmaczne i niezdrowe. Kakao fałszują dodatkiem różnych rodzajów mąki, palonego zboża, owoców strączkowych, kasztanów itp. Nadużycie w paleniu tytoniu wywołuje ciężkie zboczenia w ustroju: katar gardła, żołądka, rozdrażnienie nerwowe, nieprzyjemne uczucie ściskania w okolicy serca, nieregularny puls i zawrót głowy. Karmienie niemowląt wymaga wielkiej staranności. Naczynia stołowe powinno się utrzymywać czysto. Zboże i mięso suszą czasami na słońcu.

Strawność	Стра́вність
chleb	хлїб
zależy	зале́жить
od	від
porowatość	порова́тість
zbyt	зана́дто
znużenie	умо́ченє
duchowy-a-e	духови́й-а́-е́
cielesny-e-e	тїле́сний-а-е
bezpośrednio	безпосере́дно
przed	пе́ред
jedzenie	їдженє
przytępiać, przytępia	притупля́ти, притупля́є
należy	нале́жить

wypocząć	ви́почати
nieświeży-a-e, nieświeże	несьві́жий-а-е, несьві́жі
niesmaczny-a-e, niesmaczne	несмачни́й-а́-е́, несмачні
niezdrowy-a-e, niezdrowe	нездоро́вий-а-е, нездоро́ві
fałszować, fałszują	фалшува́ти, фалшу́ють
dodatek	дода́ток
rodzaj	рід
różnych rodzajów	ріжних ро́дів
mąka	мука́
palić, palony-a-e, palonego	пали́ти, па́лений-а-е, па́леного
zboże	збі́же
owoc	о́воч
strączkowy-a-e, strączkowych	стручкови́й-а́-е́, стручкови́х
kasztan	ка́штан
nadużycie	над'ужите́
palenie	па́ленє
tytoń	тютю́н
wywoływać, wywołuje	викли́кувати, викли́кує
ciężki-a-e, ciężkie	тяжки́й-а́-е́, тяжкі
zboczenie	збо́ченє
ustrój	устрі́й
katar	не́жить
rozdrażnienie	роздра́жненє
nieprzyjene uczucie	неприе́мне учуте́
ściskanie	сти́сканє
okolica	око́лиця
nieregularny-a-e	нереґуля́рний-а-е
puls	пульс
zawrót głowy	за́ворот голови́
karmienie	ка́рмленє
niemowlę	немовля́

wymagać, wymaga	вимага́ти, вимага́є
wielka staranność	вели́ка стара́нність
wielkiej staranności	вели́кої стара́нности
naczynie	на́чинє
stołowy-a-e, stołowe	столови́й-а́-е, столові́
powinno się	пови́нно ся
utrymywać	утри́мувати
czysto	чи́сто
suszyć, suszę	суши́ти, су́шать
czas, czasami	час, часа́ми
słońce	со́нце.

Figa	Фі́га
masło, ser	ма́сло, сир
ser szwajcarski	сир швайца́рский
świeża woda	сьвіжа вода́
to wino idzie do głowy	то вино́ іде́ до голови́
francuskie wina	францу́скі ви́на
kwaśne mleko	квасне́ молоко́
gotować kawę	вари́ти ка́ву
bielizna stołowa	бі́лє столове́
obrus, serweta, serwetka	обру́с, серве́та, серве́тка
talerz, półmisek	таріль, полу́мисок
płytki, głęboki talerz	плитки́й, глубо́кий таріль
waza	ва́за
podstawka na noże i widelce	пі́дставка на ножі́ і ві-де́лці
taca, tacka	та́ца, та́цка
samowar, czajnik	самова́р, чайни́к
cukierniczka	цукорница
cukiernia	цукорня
szklanka, kieliszek	шкля́нка, кє́лїшок
trybuszon	трибушо́н
ocet, oliwa	о́цет, оли́ва

zabrać nakrycie ze stołu	зібра́ти накрите́ зі стола́
bułeczka	бу́лочка
makaran	макара́н
kluski ze serem	клю́ски зі си́ром
krupy, krupki	кру́пи, крупки́
kaszka na mleku	ка́шка на молоцї
krupnik gorący	крупни́к горя́чий
gołąbek	го́лубець
gołąbki z ryżem	го́лубцї з ри́жом.

Обі́д.

Вже прибу́ли всї запро́шені.

Про́шу ласка́во заня́ти мі́сця.

Чи мо́жу вам служи́ти зу́пою (рако́вою, грибко́вою, сли́вянкою, ябча́нкою, борщо́м) чи росо́лом?

Пан добро́дїй лю́блять мя́со з росо́лу з со́сом хрінови́м.

Іва́не, пода́й сосие́рку і хлїб.

Ото́ муштарда, або́ мо́же волите́ корнїшо́ни.

Во́зьму муштарди.

Ви́джу, що па́нї добро́дїйка не ма́ють хлїба; про́шу ду́же без женади.

Лю́блю надзвича́йно сьві́жий, разови́й хлїб.

Менї лїпше смаку́є хлїб бі́лий.

Obiad.

Już przybyli wszyscy zaproszeni.

Proszę łaskawie zająć miejsca.

Czy mogę panu (pani) służyć zupą (rakową, grzybkową, śliwianką, jabłczanką, barszczem) czy rosołem?

Pan dobrodziej lubi mięso z rosołu z sosem chrzanowym.

Janie, podaj sosyerkę i chleb.

Oto musztarda, albo może woli pan korniszony?

Wezmę musztardy.

Widzę, że pani dobrodziejka nie ma chleba; proszę bardzo bez żenady.

Lubię nadzwyczaj świeży, razowy chleb.

Mnie lepiej smakuje chleb biały.

Мóже дода́ти єщé оцту до сала́ти?

Дя́кую, є ду́же до́бра.

Па́нно Мари́ню, про́шу єщé взя́ти бода́й кава́лочок ку́ряти (гу́ски, и́ндика, каплуна́, ка́чки).

Па́нї їли ду́же ма́ло.

Мóже па́ньство позво́лять ко́мпоту?

Нико́ло, відкорку́й бутельки́ і принеси́ кéлїшки.

То ду́же лéгке вино́.

Чи мóжу панів проси́ти до сéбе на чо́рну ка́ву і ци́ґара?

Пан совітник пють чо́рну ка́ву з ко́няком.

Ду́же рі́дко.

Może dodać jeszcze octu do sałaty?

Dziękuję, jest bardzo dobra.

Panno Maniu, proszę jeszcze wziąć przynajmniej kawałeczek kurczęcia (gęsi, indyka, kapłona, kaczki).

Pani jadła bardzo mało.

Może państwo pozwolą kompotu?

Mikołaju, odkorkuj butelki i przynieś kieliszki.

To bardzo lekkie wino.

Czy mogę panów prosić do siebie na czarną kawę i cygara?

Pan radca pije czarną kawę z koniakiem.

Bardzo rzadko.

В кавя́рни (кофе́йни), реставра́цiї і т. п.

W kawiarni, restauracyi i t. p.

Ке́льнер, про́шу менї́ да́ти ка́ву.

Слу́жу, бі́льшу чи ме́ншу?

Про́шу о бі́льшу; мóже бу́ти мі́цнїйша (сла́бша) і горя́ча.

Сли вже є пора́нні часо́писи, то про́шу такóж пода́ти.

Kelner, proszę mi dać kawę.

Służę, większą czy mniejszą?

Proszę o większą; może być mocniejsza (słabsza) i gorąca.

Jeżeli już są poranne czasopisma, to proszę podać także.

Чи пан до́ктор позво́лять горівочки чи́стої (житні́вки, кмі́нківки, полині́вки,, ста́рки)?

Най бу́де полині́вка, але мали́й ке́лїшок.

Про́шу менї́ зроби́ти мі́шану кана́пку і да́ти по́рцію ши́нки (си́ра ементальского, кра́ківскої ковбасй).

Чи є чо́рне пи́во (львівске́, живе́цке, оломуне́цке, бава́рске, окоцїмске, пільзне́ньске)?

Ма́ємо, але́ ті́лько бутелько́ве.

Що у вас мóжна дістáти з їсти?

Мали́й, пода́й спис потра́в.

Па́не платни́чий про́шу плати́ти.

Що пан добро́дїй ма́ли?

Czy pan doktor pozwoli wódeczki czystej (żytniówki, kminkówki, piołunówki, starki)?

Niech będzie piołunówka, ale mały kieliszek.

Proszę mi zrobić mieszaną kanapke i dać porcyę szynki (sera emantalskiego, krakowskiej kiełbasy).

Czy jest czarne piwo, (lwowskie, żywieckie, ołomunieckie, bawarskie, okocimskie, pilzneńskie)?

Mamy, ale tylko butelkowe.

Co u was można dostać zjeść?

Mały, podaj spis potraw.

Panie płatniczy, proszę płacić.

Co pan dobrodziej miał?

Dodatek 4.

Говоря́чий шпак.

Оде́н ґраф, і́менем Цибу́льский мав такóго шпáка, що знав де́які слова́ говори́ти. Найчастї́йше говори́в отсе́: »Ддбрийдень! — я ґраф Цибу́льский, — в компа́нії — як Бог дасть« — і т. п. Бува́ло, як зійду́ть ся го́стї і зачну́ть до шпáка говори́ти, то ма́ють сто потїх з не́го, бо часóм він так до ладу́ відповіда́в, нена́чеб спра́вдї розу-

мів все те, що пани́ до не́го ка́жуть, а́бо про що є́го запи́тують. Тому́ і ґраф люби́в ду́же свого говірли́вого шпа́ка і був би є́го не дав за жа́дну ці́ну́.

Раз на весну́ лу́чило ся, що кл'і́тка була́ незамкнена та ще й вікно́ відчи́нене. Цика́вий шпак ви́йшов неспостере́жений з кл'і́тки, ско́чив на́ стіл, а звідтам ви́скочив на вікно́ і став довкола́ розгляда́ти ся. Ту со́нечко ми́ло пригріва́є, де́рева цвиту́ть в са́дочку таки́ під самими ві́кнами, а на де́ревах по́вно крила́того сотворі́ня, весе́лого і свобі́дного. Стари́й шпак пригада́в собі відай свої́ молоді́ л'і́та́, та ди́вай трібува́ти лету́. З галу́зки на галу́зку, з де́рева на де́рево, перелет'і́в ці́ли́й горо́д, а відта́к фу́ркнув в молоди́й гай, що зелені́в ся недале́ко над рікою.

Аж-ось надійшо́в пта́шник, заста́вив обере́жно сі́ти і наки́дав золото́го зе́рна. Необа́чні пти́ці злет'і́ли ся хма́рою на прина́дний жир, пта́шник з укритя́ потягну́в за шнур і прикри́в зра́дними сі́тьми́ всі пти́ці а між ни́ми і на́шого шпа́ка, що так недо́вго т'і́шив ся своє́ю свободо́ю. Пта́шник взяв за́раз вибира́ти з сі́тий одно́го пта́ха по дру́гім, скру́чував їм головки́ а туло́вища ки́дав на ку́пу. Коли́ прийшла́ черга́ на шпа́ка, той зі страху́ відозва́в ся: »Добри́йдень!« — Пта́шник зачу́дував ся, тай ка́же: »А хто ти таки́й па́не шпа́ку, що так че́мно гово́риш?« — »Я ґраф Цибу́льский.« — »А яки́м-же чи́ном ти тут взяв ся?« — »В компа́нії.« — »Почека́й-но па́не Цибу́льский, скру́чу я і тобі голо́воньку.« — »Як Бог дасть!« — Се вже розброї́ло зо́всім пта́шника: він не уби́ва́в шпа́ка, а́ле взяв є́го до кл'і́тки і ходи́в ко́ло не́го стара́нно.

Тимча́сом ґраф Цибу́льский поча́в за шпако́м розві́дувати ся, і обіця́в вели́ку надгоро́ду то́му, хто би є́му відда́в живо́го шпа́ка. Так діста́в ся шпак наза́д до сво́го давні́йшого па́на.

За́яць і черепа́ха.

До мети́ у двох бі́гати пусти́лись
За́яць прудки́й і черепа́ха —
Либо́нь з собо́ю заложи́лись;
У них і сьві́док є кома́ха.
Мето́ю був он-се́й л'і́сок.
З куми́ за́йчик став сьмія́тись:
»Не тобі́ зі мно́ю рівна́тись!

Та я лише́ схо́чу,
Ду́хом в л'і́сок ско́чу.
Ха, ха, ха! я́к л'і́зе! ле́дви з мі́сця зі́йде,
Она́ і до за́втра до мети́ не дійде!
Л'і́зь же ти небо́го, а я ля́жу спа́ти:
Хоть під самим л'і́сом — всьпію ще дігна́ти!«
Спить за́яць, не чу́є,
Черепа́ха мандру́є.
Тро́хи зго́дом пробуди́в ся,
Черепа́хи вже нема́є.
Схо́пивсь і наш за́яць шви́дко,
Кумý свою́ догоня́є . . .
А кума́ вже і забу́ла,
Коли́ у л'і́сок прибу́ла,
Жаль і встид! — так що роби́ти?
Му́сїв кумі́ заплати́ти!
Ще й кома́сї дав на пи́во,
Щоб мовча́ла про се ди́во.

Говоря́чий-а-е	Mówiący-a-e
оде́н ґраф	jeden (pewien) hrabia
таки́й, тако́го	taki, takiego
де́який, де́які	niektóry, niektóre
найчастїйше	najczęściej
да́ти, дасть	dać, da
бува́ло	czasami
зійти́ ся, зійдуть ся	zejść się, zejdą się
гість	gość
зача́ти, зачну́ть	zacząć, zaczną
потїха	pociecha
з не́го	z niego
відповіда́ти, відповіда́в	odpowiadać odpowiadał
нена́чеб	jakby
спра́вдї	rzeczywiście, istotnie
розуміти, рорумі́в	rozumieć, rozumiał
все те	wszystko to
каза́ти, ка́жуть	mówić, mówią
тому́	dlatego
говірли́вий-а-е	gadatliwy-a-e
весна́	wiosna
лу́чити ся, лу́чило ся	przytrafić się, przytrafiło się
кліт̈ка	klatka
за́мкнений-а-е	zamknięty-a-e
та ще	i jeszcze
вікно́	okno
відчи́нений-а-е	otworzony-a-e
ви́йти, ви́йшов	wyjść, wyszedł
неспостере́жений-а-е	niespostrzeżony-a-e
звідтам	stamtąd
став	zaczął
розгляда́ти ся	rozglądać się
со́нечко	słoneczko
ми́ло	mile
пригріва́ти, пригріва́є	prygrzewać, przygrzewa

де́рево	drzewa
цвисти, цвиту́ть	kwitnąć kwitną
садо́чок	sadek
таки́	już
по́вно	pełno
крила́тий-а-е	skrzydlaty-a-n
сотво́рінє	stworzenie
весе́лий-а-е	wesoły-a-e
свобі́дний-а-е	swobodny-a-e
пригада́ти, пригада́в	przypominać, przypomniał
дава́й	nuże, dalejże
трібува́ти	próbować
лет	lot
галу́зка	gałązka
перелетїти, перелетїв	przelecieć, przeleciał
цїлий город	cały ogród
відта́к	następnie, potem
гай	gaj
зеленїти ся, зеленїв ся	zielenić się, zielenił się
ріка́	rzeka
аж-о́сь	ale wtem
надійти́, надійшо́в	nadejść, nadszedł
заста́вити, заста́вив	zastawić, zastawił
обере́жно	ostrożnie
сїть	sieć
наки́дати, наки́дав	narzucać, narzucał
золоти́й-а́-е́	złoty-a-e
зе́рно	ziarno
необа́чний-а-е	nieostrożny-a-e
пти́ця	ptak
злетїти, злетїли	zlecieć, zleciały
хма́ра	chmura
прина́дний-а-е	ponętny-a-e
укрите́	ukrycie
потягну́ти, потягну́в	pociągnąć, pociągnął
прикри́ти, прикри́в	przykryć, przykrył

зра́дний-а-е	zdradliwy-a-e
мі́ж ни́ми	między nimi
до́вго	długo
тїшити ся, тїшив ся	cieszyć się, cieszył się
взяв ся	wziął się, zabrał się
вибира́ти	wybierać
скру́чувати, скру́чував	skręcać, skręcał
голо́вка	główka
туло́вище	tułów
ки́дати, ки́дав	rzucać, rzucał
коли́	kiedy
черга́	kolej
відозва́ти ся, відозва́в ся	odezwać się, odezwał się
зачу́дувати ся, зачу́дував ся	zdziwić się, zdziwił się
че́мно	grzecznie
яки́м-же чи́ном	jakimże sposobem
зо́всїм	zupełnie
розві́дувати ся	dowiadywać się, rozpytywać się
обіця́ти, обіця́в	obiecać, obiecał
надгоро́да	nagroda
відда́ти, відда́в	oddać, oddał
наза́д	znowu

Черепа́ха	Żółw
мета́	cel
у двох	we dwójkę
пусти́ти ся, пусти́лись	puścić się, puścili się
либо́нь	prawdopodobnie
сьві́док	świadek
лїсо́к	lasek
рвіна́тись	równać się
лише́	tylko

схотї́ти, схо́чу	zechcieć, zechcę
ду́хом	duszkiem
ле́дви	zaledwie
зійти́, зійде	zejść, zejdzie
до за́втра	do jutra
небо́га	nieboga
ля́жу спа́ти	położę się spać
хоть	chociaż
всьпію ще дігна́ти	potrafię jeszcze dopędzić
чу́ти, чу́є	słyszeć, słyszy
мандру́вати, мандру́є	wędrować, wędruje
тро́хи зго́дом	trochę późno
пробуди́ти, ся пробуди́в ся	przebudzić się, przebudził się
нема́є	niema
схо́пити ся, схо́пивсь	zerwać się, zerwał się
шви́дко	szybko, prędko
кума́	kuma
доганя́ти, доганя́є	dopędzać, dopędza
забу́ти, забу́ла	zapominać zapomniała
прибу́ти, прибу́ла	przybyć, przybyła
робити	robić
му́сїти, му́сїв	musieć, musiał
заплати́ти	zapłacić
щоб	ażeby
мовча́ти, мовча́ла	milczeć, milczała
ди́во.	dziw, dziwne zdarzenie, dziwny wypadek.

---

2. **Przymiotniki** (прикме́тники).

Przymiotnikami nazywamy wyrazy służące do oznaczenia przymiotu rzeczowników.

Jak w języku polskim, tak i w ruskim odmieniają się przymiotniki przez rodzaje liczby i przypadki.

Do порównania przymiotników między sobą służą trzy stopnie (сте́пені): stopień pierwszy (równy), drugi (wyższy), trzeci (najwyższy).

Odmiana przymiotników.

Wzór pierwszy.

Число́ одини́чне				
Відмі́нок	На пи́тане	РІД		
		мужеский	же́ньский	сере́дний
I.	хто? що?	до́бр-ий	до́бр-а	до́бр-е
II.	чий?-я́?-є́?	до́бр-ого	до́бр-ої	до́бр-ого
III.	кому́? чому́?	до́бр-ому	до́бр-ій	до́бр-ому
IV.	кого́? що?	до́бр-ий до́бр-ого	до́бр-у	до́бр-е
V.	—	до́бр-ий	до́бр-а	до́бр-е
VI.	ким? чим?	до́бр-им	до́бр-ою	до́бри-м
VII.	в кім? в чім?	до́бр-ім	до́бр-ій	до́бр-ім

Wzór drugi.

Число́ одини́чне				
Від-мі́нок	На пи́тане	Рід		
		мужеский	же́ньский	сере́дний
I.	хто? що?	гу́сь-їй (gęsi)	гу́с-я	гу́с-є
II.	чий?-я́?-є́?	гу́с-ього	гу́с-ьої	гу́с-ього
III.	кому́? чому́?	гу́с-ьому	гу́с-їй	гу́с-ьому
IV.	кого́? що?	гу́с-їй гу́с-ього	гу́с-ю	гу́с-є
V.	—	гу́с-їй	гу́с-ю	гу́с-є
VI.	ким? чим?	гу́с-їм	гу́с-ьою	гу́с-їм
VII.	в кім? в чім?	гу́с-їм	гу́с-їй	гу́с-їм

Число́ мно́ге		
Відмі́нок	На пи́тане	На всї три ро́ди
I.	хто? що?	гу́с-ї
II.	чий?-й?-є?	гу́с-їх
III.	кому́? чому́?	гу́с-їм
IV.	кого́? що?	гу́с-ї гу́с-їх
V.	—	гу́с-ї́
VI.	ким? чим?	гу́с-їми
VII.	в кім? в чім?	гу́с-їх

Uwagi do obydwóch wzorów.

Przyp. I. i V. l. p. kończy się w rodzaju męskim na ий, їй. Niektóre przymiotniki, szczególnie te, które oznaczają posiadanie, mogą się kończyć w tych przypadkach na ин, ів, їв, n. p.: вдо́вин (wdowi), бра́тів, учи́тельїв; można jednak mówić: вдовиний, бра́товий, учи́телевий.

Takie przymiotniki, zakończone na н, przyjmują często przed н w, przyp. l. l. p rodzaju męskiego e, które we wszystkich innych formach zazwyczaj odpada, n. p.: голо́ден albo голо́дний (głodny), Госпо́день albo Госпо́дній (Boży); ale спасе́н albo спасе́нний.

W rodzaju żeńskim kończą się przymiotniki na а, я, rzadziej na ая яя, n. p.: до́бра albo до́брая, гу́ся albo гу́сяя; w rodzaju nijakim na е, є, rzadziej na оє, еє, єє, n. p.: до́бре, до́бреє, гу́сєє. Niekiedy jest o zamiast е, n. p.: го́дно, ви́нно.

Przyp. IV. l. p. rodzaju męskiego na dwojaką końcówkę, stosownie do tego, czy mówimy o rzeczownikach nieżywotnych, n. p.: до́брий дім, czy o żywotnych, n. p.: до́брого коня́, гу́сього пастуха́ (pasterza).

Przyp. IV. w rodz. żeńskim ł. p. kończy się także na ую, юю, np.: до́брую гу́сюю. Przyp. VI. zamienia czasami ою na ов, np.: (до́брою) до́бров.

Przyp. I. l. mn. kończy się niekiedy na ії, її, np.: до́брії гу́сїї.

Przyp. IV. l. mn. rodz. męskiego równy jest bądź pierwszemu bądź drugiemu, stosownie do tego, czy mówimy o rzecz. nieżywotnych lub zwierzętach, czy o osobach W rodzaju nijakim IV. przyp. jest zawsze równy I.

Podobnie jak до́брий odmieniają się przymiotniki zakończone w I. przyp. l. p. na ий, а, е, np.: тупи́й (tępy), гру́бий (gruby), лі́вий (lewy), хро́мий (kulawy), бога́тий (bogaty), твердий (twardy), ку́ций (kusy), головни́й (główny), Бо́жий, тверезий (trzeźwy), чо́рний (czarny), весе́лий (wesoły). Także stopnie wyższe: кра́сний, красні́йший (piękniejszy), найкра́сший (najpiękniejszy). Tutaj należą również przymiotniki kończące się na: ов, ова, ове (ово), ів, ова, ове (ово), їв, ева, еве (ево), ин, ина, ине (ино), ен, ена, ене, np : здоро́в (здоро́вий), гото́в (gotów); та́тів (ojcowski), дїдїв (dziadowski); коваліїв (kowala), учи́телїв (nauczyciela); вдо́вин (вдо́вина, вдо́вине) ви́нен (ви́нна, ви́нно albo ви́нне), спасе́н (zbawiony). спасе́на, спасе́не.

Podobnie jak гу́сїй odmieniają się przymiotniki na їй, я, є (е), np.: бара́нїй (barani), пе́сїй (psi), їхнїй (od zaimka їх), їхня, їхнє.

Te przymiotniki, których używa się jako rzeczowników, odmieniają się również podług wzorów: до́брий, гу́сїй, np.: лїсни́чий (leśniczy), бли́жнїй (bliźni), цїсаре́ва (cesarzowa), братова́, прида́не (wiano), Кня́же, Жа́бє.

W rodzaju żeńskim i nijakim używa się niekiedy końcówek rzeczownikowych, np.: цїсаре́ви obok цїсаре́вої, Кня́жа obok Кня́жого. Imiona własne na їв, їв odmieniają się zawsze jak rzeczowniki, np.: I. Костома́рів, II. Костома́рова, III. Костома́рову itd.

O tworzeniu stopni wyższych.

(Według gram. Kokorudz-Konarski).

§ 130. Stopień wyższy tworzy sie od tematu za dodaniem końcówki ший-а-е albo їйший-а-е, np.: сла́бший-а-е, пильнїйший-а-е.

Stopień najwyższy tworzy się tak samo, tylko na początku wyrazu dodajemy jeszcze tak zwany narostek най, np.: на́йслабший, найпильнїйший.

Przyrostek -ший przybierają przymiotniki mające temat zakończony na pojedynczą spółgłoskę, jak слаб, груб; przeciwnie tematy zakończone na dwie lub więcej spółgłosek przybierają najczęściej przyrostek їйший, jak пильн, красн, бистр. Mówimy jednak także весели́йший, здоровійший, сьвятїйший, студенїйший (zimniejszy), chociaż temat kończy się na pojedynczą spółgłoskę.

Uwagi.

1) Л і н przed -ший miękczą się na ль, нь, np.: бі́льший, ме́ньший, ра́ньший. 2) г przed -ший przemienia się na ж, np.: уббжший (od убо-гий), albo

wypada, np.: мя́кший (od мягки́й), ле́кший (od ле́гк-ий). 3) к, ок, ек і н przed ший wypadają np.: вы́зший (od вызки-й), ви́сший (od висо́к-ий) да́льший, (od дале́к-ий), кра́сший (od кра́сн-ий).

§ 131. Niektóre przymiotniki tworzą stopień wyższy i najwyższy od innego tematu. Tutaj należą:

вели́кий	— бі́льший	— на́йбільший.
мали́й	— ме́ньший	— на́йменьший.
до́брий	— лу́чший	— на́йлучший.
злий	— гі́ршний	— на́йгіршний.

§ 132. Niektóre przymiotniki nie stopniują się wcale, a to z powodu swego znaczenia, np: золоти́й, соло́мяний, мармуро́вий; нїми́й, слїпи́й; спа́льний, їда́льний; бі́лавий, жовта́вий, вітцївский, синівский i t. d.

§ 133. Stopniowanie opisowe. Stopień wyższy może się tworzyć także za dodaniem do stopnia równego słowa бі́льше, a stopień najwyższy za dodaniem do stopnia równego słów ве́льми, ду́же, np.; zamiast пильнїйший, на́йпильнїйший możemy powiedzieć: бі́льше пи́льний, ве́льми albo ду́же пи́льний.

Stopień najwyższy może się tworzyć także za dodaniem do stopnia równego narostka пре lub все, np.: прекра́сний = ду́же кра́сний, всемогу́чий = на́ймогучійший.

Przykłady do odmiany przymiotników (podobnie jak до́брий).

Ножівни́к о́стрить тупі́ ножі́. Тупо́ю бри́твою зле голи́ти ся. В на́шім лїсї не ма вже гру́бих дере́в. Є лю́ди, що їдя́ть лївою руко́ю. В на́шім краю́ є бога́ті копа́льні на́фти і камінно́ї со́ли. Не за́всїгди є до́бре знако́мити ся з пе́ршим лїпшим. Люди́й весе́лого успосо́бления лю́блять в това́риствах. Мій найста́рший брат поїхав в моло-

дім віцї до Америки. З ним поїхала також татова сестра. Ковалїв пес покусав того бідного хлопця. Учителеві коні і корови є дуже гарні. »Вдовин гріш« вийшов в пословицю. В народних піснях часто сьпівається про »Вдовиного сина«. Я вже нїчо нїкому не винен. Винний зістав засуджений на довголїтну вязницю. Голодне дитя плаче. В учителевім домі збираємо ся часто на наради. Є пословиця: »Хто терпен, той спасен«. Зимні вітри вїють з півночи. Правдиве щастє дає тілько чисте серце і спокійне сумлїнє.

Ножівник	Nożownik
остри́ти, о́стрить	ostrzyć, ostrzy
тупи́й-á-é	tępy-a-e
бри́тва	brzytwa
зле	źle
голи́ти ся	golić się
гру́бий-a-e	gruby-a-e
де́рево	drzewo
їсти, їдя́ть	jeść, jedzą
лївий-a-e	lewy-a-e
рука́	ręka
бога́тий-a-e	bogaty-a-e
копа́льня	kopalnia
камінний-á-é	kamienny
зáвсїгди	zawsze
знако́мити ся	znajomić się
пе́рший-лїпший	pierwszy-lepszy
весе́лий-a-e	wesoły-a-e
успосо́бленє	usposobienie
това́риство	towarzystwo
стари́й, ста́рший, най-ста́рший	stary, starszy, najstarszy

молоди́й, моло́дший, най-моло́дший	młody, młodszy, najmłodszy
вік	wiek
з ним	z nim
та́това сестра́	siostra ojca
ковалїв пес	pies kowala
покуса́ти, покуса́в	pokąsać, pokąsał
той, та́я, то́є, то́го	ten, ta, to, tego
бі́дний, бі́днїйший, най-бі́днїйший	ubogi, uboższy, najuboższy
учи́телеві ко́нї	konie nauczyciela
коро́ва	krowa
га́рний, гарнїйший, най-гарнїйший	piękny, piękniejszy, najpiękniejszy
вдо́вин гріш	grosz wdowi
вій́ти, вій́шо́в	wejść, wszedł
на́родний-a-e	ludowy-a-e
пі́сня	pieśń
ча́сто	często
сьпіва́ти, сьпіва́є ся	śpiewać, śpiewa się
про	o
вдо́вин син	wdowi syn, syn wdowy
нїчо́	nic
нїхто́, нїко́му	nikt, nikomu
ви́нен, ви́нна, ви́нно	winien, winna, winno
зіста́ти, зіста́в	zostać, został
засуди́ти, засу́джений	zasądzić, zasądzony
довголї́тний-a-e	długoletni-a-e
вязни́ця	więzienie
голо́ден (голо́дний) голо́дна, голо́дне	głodny-a-e
пла́кати, пла́че	płakać, płacze
в учи́телевім до́мі	w domu nauczyciela
збира́ти ся, збира́ємо ся	zbierać się, zbieramy się
нара́да	narada
терпе́н, спасе́н	cierpliwy, zbawiony

ві́тер	wiatr
ві́яти, ві́ють	wiać, wieją
пі́вніч	północ
правди́вий-а-е	prawdziwy-a-e
ща́стє	szczęście
дава́ти, дає	dawać, daje
ті́лько	tylko
чи́стий, чистї́йший, найчистї́йший	czysty, czystszy, najczystszy
спокі́йний, спокійні́йший, найспокійні́йший	spokojny, spokojniejszy, najspokojniejszy
сумлі́нє.	sumienie.

Jestem starszy od mojej siostry. Czy masz także starszego brata? Mam dwóch starszych braci; ja mam 10 lat, mój brat Karol ma 14, a najstarszy brat Jan ma już 20 lat. Najbogatszy nie zawsze jest najszczęśliwszym. Kto wyżej stoi, ma też większe troski. Stawaj się coraz lepszym, wtedy będą cię wszyscy bardziej kochać. Bogaci ludzie noszą w zimie ciepłe futra. Owce dostarczają nam miękkiej wełny; z wełny robi się mocne sukno; krawiec kraje sukno i szyje potem surduty, kamizelki, spodnie i płaszcze. Ubieramy się w ciepłe suknie. Przyjaciel który schlebia, jest gorszy od wroga. Laska dziadzia jest bardzo droga. W sadzie nauczyciela są najpiękniejsze owoce. Widziałem wielkie domy. Mam dobrego nauczyciela.

Czy masz?	Чи ма́єш?
dwóch	двох
10 lat	де́сять лїт
14	чотирна́йцять
Jan	Іва́н
20	два́йцять

bogaty, bogatszy, najbogatszy	бога́тий, бога́тший, найбога́тший
szczęśliwy, szczęśliwszy, najszczęśliwszy	щасли́вий, щасливі́йший, найщасливі́йший
wysoko, wyżej	висо́ко, ви́сше
stać, stoi	стоя́ти, стої́ть
wielki, większy, największy	вели́кий, бі́льший, найбі́льший
troska	журба́
stawać się, stawaj się	става́ти ся, става́й ся
coraz	щора́з
dobry, lepszy, najlepszy	до́брий, лі́пший, найлі́пший
wtedy	тогди́, тоді́
bardziej	бі́льше
kochać	коха́ти, люби́ти
nosić, noszą	носи́ти, носять
zima	зима́
ciepły, cieplejszy, najcieplejszy	те́плий, теплі́йший, найтеплі́йший
futro	фу́тро
owca	вівця́
dostarczać, dostarczają	достарча́ти, достарча́ють
miękki-a-e	мягки́й-а́-е́
wełna	во́вна
robić się, robi się	роби́ти ся, ро́бить ся
mocny, mocniejszy, najmocniejszy	міцни́й, міцні́йший, наймоцні́йший
sukno	сукно́
krawiec, krawca	краве́ць, кравця́
krajać, kraje	кра́яти, кра́є
szyć, szyje	ши́ти, ши́є
potem	пото́м
surdut	су́рдут

kamizelka	камизóлька
spodnie	спóднї, штани́
płaszcz	плащ
ubierać się, ubieramy się	убира́ти ся, убира́ємо ся
ciepły, cieplejszy, najcieplejszy	те́плий, тепли́йший, найтепли́йший
suknia	сýкня
schlebiać, schlebia	схлїбя́ти, схлїбля́є
zły, gorszy, najgorszy	злий, гі́рший, найгі́рший
laska dziadzia	дї́дова па́лиця
drogi-a-e	дороги́й-а́-е́
w sadzie nauczyciela	в учи́телевім садї
piękny, piękniejszy, najpiękniejszy	кра́сний, красни́йший, найкрасни́йший
widzieć, widziałem	ви́дїти, ви́дїв-єм

Przykłady do odmiany przymiotników odmieniających się podobnie jak гусїй.

Гýсї пера бува́ли давни́йше зага́льно ужи́вані до пи́саня. Госпóднього слóва нале́жить слýхати. Ли́ся хи́трість є зна́на. Бара́нього кожýха ужива́ємо в зимí. Ли́сї фýтра є дорогí. Між ме́шканцями одного́ і того́ само́го краю́ повúнна панува́ти бра́тня згóда. В Госпóднїм слóві знахóдить неоде́н потї́ху. Всхідні́ нáроди споживáють мно́го бара́нього мя́са. Ве́рхня верства́ ти́сне на спі́дню. Вни́шнїй супокíй є найбі́льшим добро́м чолові́ка.

Гýсїй-я-є	Gęsi-a-e
перó	pióro
давнó, давни́йше	dawno, dawniej
зага́льно	ogólnie, powszechnie
ужива́ти, ужи́ваний	używać, używany

пи́санє	pisanie
Госпóднїй-я-є	Boży-a-e
нале́жить	należy
слýхати	słuchać
ли́ся хи́трість	chytrość lisa
кожýх бара́нїй	kożuch barani
мíж	między
ме́шканець	mieszkaniec
оде́н, одного́	jeden, jednego
повúнна	powinna
панува́ти	panować
бра́тнїй	bratni, braterski
згóда	zgoda
знайти́, знахóдить	znaleźć, znajduje
потї́ха	pociecha
всхідни́й	wschodni
на́рід	naród
споживáти, споживáють	spożywać, spożywają
мно́го	wiele, dużo
ве́рхнїй	górny
верства́	warstwa
тиснýти, ти́сне	cisnąć, ciśnie
спі́днїй	dolny
вни́шнїй	wewnętrzny
супокíй	spokój

Nie wzywaj imienia Bożego nadaremnie. Używam tylko gęsiego pióra. Do niektórych robót rysunkowych koniecznie jest potrzebnem gęsie pióro. Kto nie ma wewnętrznego zadowolenia, ten nie ma i spokoju. Psie głosy nie idą w niebiosa. Obowiązki leśniczego są bardzo ważne. Kochaj bliźniego jak siebie samego. Dzisiaj są imieniny mej bratowej. Chodziłem z leśniczym do lasu. Bliźnim naszym jest każdy człowiek.

Wzywać, wzywaj	Взива́ти, взива́й
imię, imienia	ім'я́, і́мени
nadaremnie	надаре́мно
używać, używam	ужива́ти, ужива́ю
tylko	ті́лько
niektóry-a-e	де́який-а-е
robota, robót	робо́та, робі́т
koniecznie	коне́чно
jest potrzebnem	є потрі́бним
zadowolenie	задово́ленє
psi	пе́сїй
głos	го́лос
iść, idę	іти́, іду́ть
niebiosa	небеса́
obowiązek	обов'я́зок
leśniczy	лїсни́чий
ważny	важни́й
kochać, kochaj	люби́ти, люби́
bliźni	бли́жнїй
siebie samego	себе́ само́го
dzisiaj	ни́нї
bratowa	братова́
każdy	ко́ждий.

Дім.	Dom.
Часть, ча́сти до́му	Część, części domu
будува́ти дім	budować dom
заме́шкувати дім	zamieszkiwać dom
ме́шкати на селї в своїм двірку́	mieszkać na wsi w swym dworku
дім гро́зить зава́ленєм	dom grozi zawaleniem
підпера́ти дім	podpierać dom
крило́	skrzydło
закладáти фундáмент	zakładać fundament

плоский, шпічастий дах	płaski, szpiczasty dach
цегла	cegła
две́рі, бра́ма	drzwi, brama
замика́ти бра́му	zamykać bramę
по́ртієр	portyer
сторож, сторожева	stróż, stróżowa
сїни	sień
коритáр	kurytarz
ґалéрия	galerya
схóди	schody
іти́ по схóдах	iść po schodach
головні́ побічні́ схóди	główne, poboczne schody
крутí, желїзні схóди	kręte, żelazne schody
поруче у схóдів	poręcz u schodów
ступень, ступнї	stopień, stopnie
зі ступня на ступень	ze stopnia na stopień
плúта камінна́	płyta kamienna
дíл	dół
пéрший, другий, трéтий, четвéртий повéрх	pierwsze, drugie, trzecie, czwarte piętro
мéшкати на пéршім, другім, трéтім, четвéртім повéрсї	mieszkać na pierwszem, drugiem, trzeciem, czwartem piętrze
пáртер	parter
сутерúни	sutereny
стрих, під	strych
пивнúця	piwnica
склепúти, склеплїнє	sklepić, sklepienie
подвíрє	podwórze
ключ від помéшканя	klucz od pomieszkania
льокáтор	lokator
вікнó фронтóве	okno frontowe
стáйня	stajnia
возівня́	wozownia
кринúця	studnia
дровíтня	drewutnia

кімна́та поки́й	komnata, pokój
поріг	próg
сте́ля	powała
підло́га	podłoga
ко́мин	komin
ди́мити ся	dymić się
будівни́чий	budowniczy
рушто́ванє	rusztowanie
ши́ба	szyba
за́мок	zamek
стїна́	ściana
муля́р	murarz
піддаше	poddasze
нова́ ка́меница	nowa kamienica
вали́ти стари́й дім	walić stary dom
ра́ми до вікон	ramy do okien
мося́жні за́мки	mosiężne zamki
дубо́ва підло́га	dębowa podłoga

В тім до́мі є до ви́найм-
мленя поки́й кавале́рский
з передпоко́єм, враз з у-
мебльо́ванєм і услу́гою.
На жа́данє мо́же бу́ти
з харчо́м. Бли́зша відо-
мість у власти́теля до́му
(у сто́рожа) на пе́ршім
пове́рсї число́ две́рей 5.
(пять).

В ка́меници при у́лици
Кохано́вского число́ 24
(два́йцять чоти́ри) є до
ви́найм-
мленя поме́шканє
зло́жене з двох (трох, чо-

W tym domu jest do
wynajęcia pokój kawaler-
ski z przedpokojem, wraz
z umeblowaniem i usługą.
Na żądanie może być z wik-
tem. Bliższa wiadomość u
właściciela domu (u do-
zorcy) na pierwszem piętrze
liczba drzwi 5.

W kamienicy przy ulicy
Kochanowskiego liczba 24
jest do wynajęcia pomiesz-
kanie złożone z dwóch
(trzech, czterech, pięciu,

тирóх, пятьóх, шістьóх)
поко́їв, ку́хнї, кімна́ти для
слу́жби, з вся́кими при-
нале́жностями. Лазєнкá
і водотя́г. Бли́зших інфор-
ма́цій удїля́є адмінїстра́-
тор.

Парце́ля будівля́на (500
пя́тьсот ся́жнїв квадрато́-
вих) є з ві́льної руки́ до
про́даня.

Чи ви є сто́рожем то́го
до́му?

Так є, чого́ собі́ жела́-
єте?

Чу́в-єм, що сей дім є на
про́даж; хотівбим го о-
гля́нути.

За́раз прине́су ключі́.

Ма́єте мно́го льокато́-
рів?

В тій хви́ли є всї по-
ме́шканя за́няті.

На пе́ршім пове́рсї є
одно́ поме́шканє зло́жене
з трох поко́їв, передпо-
ко́ю і ку́хнї, два поме́ш-
каня з двох поко́їв з ку́х-
нями, і два поко́ї кава-
ле́рскі.

На до́лї є ме́нше бі́льше
таки́й сами́й ро́зклад; не
ма лиш поко́їв кавале́р-
ских, але́ за то є скле́-
пик.

sześciu) pokoi, kuchni, izby
dla służby, z wszelkiemi
przynależnościami. Łazienki
i wodociąg. Bliższych infor-
macyj udziela administra-
tor.

Parcela budowlana (500
sążni kwadratowych) jest
z wolnej ręki do sprze-
dania.

Czy jesteście dozorcą tego
domu?

Tak jest, czego pan so-
bie życzy?

Słyszałem, że dom ten
jest na sprzedaż; chciałbym
go oglądać.

Zaraz przyniosę klucze.

Ilu macie lokatorów?

W tej chwili są wszystkie
pomieszkania zajęte.

Na pierwszem piętrze jest
jedno pomieszkanie złożo-
ne z trzech pokoi, przed-
pokoju i kuchni, dwa po-
mieszkania z dwóch pokoi
z kuchniami i dwa pokoje
kawalerskie.

Na dole jest mniej wię-
cej taki sam rozkład; nie-
ma tylko pokoi kawaler-
skich ale za to jest skle-
pik.

До то́го до́му нале́жить також́ мале́нький огоро́дець.

Той з альта́нкою.

В сутери́нах є прачка́рня.

Запрова́дьте мене́ на пе́рший пове́рх.

То є головні́ схо́ди.

Ду́же широ́кі і я́сні.

Всї́ две́рі є подві́йні.

Чи підло́ги суть паркето́ві?

В де́яких поко́ях суть паркето́ві, в де́яких з дощо́к.

Тапе́ти суть всю́ди.

Ту́ю сте́лю тре́ба напра́вити.

То дрібни́ця.

А які́ є пивни́ці?

Є ду́же обши́рні і глибо́кі.

Взáвтра при́йду з будівни́чим, щоби́ огля́нути фунда́мент і мур.

При тій спосі́бности огля́ну також́ стрих.

Взáвтра бу́де сам власти́тель.

Do tego domu należy także maleńki ogródek.

Ten z altanką.

W suterenach jest praczkarnia.

Zaprowadźcie mię na pierwsze piętro.

To są główne schody.

Bardzo szerokie i jasne.

Wszystkie drzwi są podwójne.

Czy podłogi są parkietowe?

W niektórych pokojach są parkietowe, w niektórych z desek.

Tapety są wszędzie.

Ten sufit trzeba naprawić.

To drobnostka.

A jakie są piwnice.

Są bardzo obszerne i głębokie.

Jutro przyjdę z budowniczym, ażeby oglądnąć fundament i mur.

Przy tej, sposobności zobaczę także strych.

Jutro będzie sam właściciel.

Поме́шканє.	Pomieszkanie.
бі́льше поме́шканє	większe pomieszkanie
поме́шканє склада́є ся з кількóх покóїв	pomieszkanie składa się z kilku pokoi
то́є ме́шканє є добре ура́дженe.	to mieszkanie jest dobrze urządzone
ме́шкаю ду́же тїсно	mieszkam bardzo ciasno
ме́шканє хвиле́ве	mieszkanie chwilowe
наймúти поме́шканє	nająć pomieszkanie
мíсячний, кварта́льний, річни́й чинш	miesięczny, kwartalny, roczny czynsz
ка́ртка на поме́шканє	kartka na mieszkanie
ту є ме́шканє до ви́наймленя.	tu jest pomieszkanie do wynajęcia
зміни́ти ме́шканє	zmienić pomieszkanie
спрова́дити ся	sprowadzić się
ви́провадити ся	wyprowadzić się
менї́ ви́мовлено покíй	mnie wymówiono pokój
сусїдний покíй	sąsiedni pokój
спа́льня	sypialnia
ґабіне́т	gabinet
алькíр	alkierz
са́льон	salon
са́ля	sala
їда́льня	jadalnia
спіжа́рня	spiżarnia
две́рі скрипя́ть	drzwi skrzypią
подві́йні две́рі	podwójne drzwi
две́рі не замика́ють ся, не пристаю́ть добре	drzwi nie zamykają się, nie przystają dobrze
про́шу замкну́ти	proszę zamknąć
две́рі за собо́ю	drzwi za sobą
подво́ї	podwoje

дв'е́рі відхи́лені	drzwi odchylone, przymknięte
прúмкнені	
дв'е́рі на завíсах	drzwi na zawiasach
дв'е́рі хо́дять ле́гко	drzwi chodzą lekko
не замика́й дверúй	nie zamykaj drzwi
за́мок на два спу́сти	zamek na dwa spusty
кля́мка	klamka
ключ	klucz
дíрка від ключá	dziurka od klucza
невластúвий ключ	niewłaściwy klucz
підро́блений ключ	podrobiony klucz
кíльце на ключí	kółko na klucze
звíй ключíв	zwój kluczów
головни́й ключ	główny klucz
за́сувка	zasuwka
засу́нути за́сувку	zasunąć zasuwkę
замкну́ти на за́сувку	zamknąć na zasuwkę
маль6ва́ні, побíлені, стíни	malowane, pobielone ściany
шкляні́ дв'е́рі	szklane drzwi
поєди́нче, подвíйне вікно́	pojedyncze, podwójne okna
піднéсти, спусти́ти сто́ри	podnieść, spuścić story
занавíс	firanka
пєц желíзний, кафль6вúй, мур6ва́ний, окру́глий, канто́вий	piec żelazny, kaflowy murowany, okrągły, kantowy
пєц не ма́є до́брого про́вів, не тя́гне до́бре	piec nie ma dobrego przewiewu, nie ciągnie dobrze
о́пал	opał
опа́лювати ме́шканє	opalać mieszkanie
в поко́ю зúмно	w pokoju zimno
гачо́к	haczek
щúпцí	szczypce
мíтла́	miotła

помело́	pomiotło
дрова́	drzewa
торф	torf
кокс	koks
ву́голь камінни́й	węgiel kamienny
ме́бель	mebel
ме́блї вільхо́ві, ясено́ві, дубо́ві, орíхові, маго-не́ві, рíзьблені, гну́тí, гла́дкí	meble olszowe, jesionowe dębowe, orzechowe, mahoniowe, rzeźbione, gięte gładkie
спра́вити собí, купúти ме́блї	sprawić sobie, kupić meble
ша́фа, ша́фка	szafa, szafka
бю́рко	biurko
сто́лик	stolik
стíл скла́даний	stół składany
стíл кухо́нний	stół kuchenny
шуфля́да	szuflada
ша́фа на книжкú	szafa na książki
комо́да	komoda
сто́лик до граня́	stolik do grania
крíсло виплíтане	krzesło wyplatane
опе́рти ся	oprzeć się
со́фа	sofa
по́душка	poduszka
зе́ркало, зе́ркальце	zwierciadło, lusterko
пав'у́к	pająk
лíхта́р	lichtarz
стели́ти	ścielić
лíжко дерев'я́не, желíзне	łóżko drewniane, żelazne
парава́н	parawan
тоале́та	toaleta
нічна́ ля́мпка	nocna lampka
на́чинє кухо́нне	statki kuchenne

чи́стити, ми́ти	czyścić, myć
самова́р	samowar
чайни́к	czajnik
горне́ць, горщо́к	garnek, garczek
горня́тко	garnuszek
коте́л, коте́лок	kość, kościołek
млино́к до ка́ви	młynek do kawy
три́ніжок	trójnożek
мо́здїр	moździerz
ле́йка	lejek
те́рка	tarko
коно́вка	konewka
хо́хля, варе́ха	chochla, warzocha
ри́нка	rynka
ми́ска, ми́сочка	miska, miseczka
таріль	talerz
поли́ця	półka
ба́лїя	balia
шафли́к	szaflik
ва́нна, ване́нка	wanna, wanienka
кіш на дрова́	kosz na drzewa
соки́ра	siekiera
вазо́нки з цьві́тами	doniczki z kwiatami
образи́ сьвятих, ручно́ї робо́ти	obrazy świętych, ręcznej roboty
ля́мпка пе́ред образа́ми	lampka przed obrazami.

Де так пан добро́дїй спіша́ть?

Іду́ до за́кладу пере́возу ме́блїв.

Вла́сне наня́в-єм поме́шканє і хо́чу ся конє́чно ни́нї перепрова́дити.

При котрі́й у́лици будете тепе́р ме́шкали?

При у́лици Ка́роля Лю́двика число 12 (двана́йцять).

То принципа́льна і ду́же га́рна у́лиця.

Поме́шканє бу́ду ма́ти ду́же до́бре і вигі́дне.

З кількох поко́їв склада́є ся?

З чотирох; два фронто́ві, а два ні.

Є тако́ж балько́н.

Подві́рє є ду́же чи́сте і з мале́ньким огоро́дцем.

Кі́лько вино́сить річни́й чинш?

Де́вятьсот коро́н і дода́тки.

То не до́рого як на середмі́стє.

Шість вікон вихо́дить на у́лицю.

Всї пєци́ є кафльо́ві, ті́лько в передпоко́ю є желї́зний.

Вступлю там ни́нї около́ четве́ртої годи́ни.

Про́шу ду́же.

Gdzie tak pan dobrodziej spieszy?

Idę do zakładu przewozu mebli.

Właśnie nająłem pomieszkanie i chcę koniecznie dzisiaj przeprowadzić się.

Przy której ulicy będzie pan teraz mieszkał?

Przy ulicy Karola Ludwika liczba 12.

To pryncypalna i bardzo ładna ulica.

Pomieszkanie będę mieć bardzo dobre i wygodne.

Z ilu pokoi składa się?

Z czterech; dwa frontowe, a dwa nie.

Jest także balkon.

Podwórze jest bardzo czyste i z malenkim ogródkiem.

Ile wynosi roczny czynsz?

Dziewięćset koron i dodatki.

To nie drogo jak na śródmieście.

Sześć okien wychodzi na ulicę.

Wszystkie piece są kaflowe, tylko w przedpokoju jest żelazny.

Wstąpię tam dzisiaj około czwartej godziny.

Proszę bardzo.

Бою́ ся, щоби́ послугачі́ не поби́ли на́чиня.

Boję się, ażeby posługacze nie pobili naczynia.

Dodatek 5.

Станисла́в Жо́вківский.

Не бу́ло в давні́й річипоспо́литій по́льскій нї одно́ї землї́, щоб бі́льше терпі́ла від воро́жих на́падів, нїж на́ша Русь Черво́на. Ча́сто лю́та о́рда тата́рска налїта́ла з дале́кого схо́ду на на́шу зе́млю, пали́ла і руйнува́ла се́ла і мі́сточка, дрібні́ дї́ти допта́ла копи́тами, не́мічних старцї́в руба́ла в пень, а дорі́дну мо́лодїж гна́ла в тяжки́й яси́р. Неда́рмо то зложи́в наш на́рід ті́лько сумни́х пісе́нь про ті часи́.

Щоби́ на́шу зе́млю захисти́ти від тих ворогі́в, збудива́ли рі́жні могу́чі вельмо́жі бага́то кріпки́х за́мків. Зва́лища тих за́мків мо́жна ще і ни́нї ба́чити в неодні́м мі́сточку а́бо й селї́. Таки́й за́мок ма́ло і мі́сто Жо́вква.

300 лїт то́му наза́д, не було́ ще Жо́вкви. На єї́ мі́сци лежа́ло село́ Ви́нники, на́зване так від виногра́ду, що до́бре удава́в ся на тамо́шнім ґру́нтї. Ви́нники притика́ли одни́м бо́ком до вели́кого, те́много лї́са, а дру́гим до о́зера, де гнї́здилось бага́то бо́брів. Село́ то нале́жало до Станисла́ва Жо́вківского, воєво́ди бе́лзкого, що походи́в із села́ Жо́вкви, ко́ло Хо́лму, на пі́вніч від Со́каля. Воєво́да умира́ючи відда́в село́ Ви́нники сво́му си́нови, що тако́ж звав ся Станисла́в. Коли́ раз, са́ме пе́ред три́ста лїта́ми, напа́ли на Русь Тата́ри і ду́же єї́ зруйнува́ли, обві́в Станисла́в Ви́нники

кріпки́м му́ром, за́для оборо́ни своїх підда́них. Для се́бе побудува́в він над зга́даним о́зером за́мок, а напро́тив не́го велича́вий косте́л. По́біч костела́ заснува́в тако́ж ру́ску це́ркву. Не забу́в і про шко́лу, бо зна́в потре́бу і цїну́ нау́ки. Він сам нера́з при вільні́й хви́лї, розчи́тував ся пи́льно в істо́риї давни́х часі́в і сво́го си́на щи́ро заохо́чував до нау́ки.

Таки́м чи́ном з села́ Ви́нник повста́ло мі́сто, котре́ в па́мять Жо́вківского на́звано Жо́вквою.

Коли́ ни́нї приї́демо до Жо́вкви, поба́чимо бага́то па́мяток по єї́ основа́телю. З гру́бих му́рів, здви́гнених коли́сь тата́рскими бра́нцями, оста́лась лиш одна́ укрі́плена бра́ма. В мі́стї оста́в ся ще дім приту́лку, засно́ваний Жо́вківским для убо́гих, а в нїм ще і ни́нї не́мічнї діди́ і бабки́ мо́лять ся щеде́нно за супокі́й душі́ сво́го добро́дїя. Але на́йкрасшою па́мяткою по Жо́вківскім є косте́л. Ви́дно, що основа́тель не щади́в гроши́й при єго́ будо́ві, бо і у Льво́ві не так ле́гко знайти́ кра́сший дім Бо́жий. В костелї́ по пра́вій сторонї́ під стїно́ю стоя́ть два, з марму́ру ви́ковані ри́царі. Оде́н з них, моло́дший, з ша́блею при бо́цї, — дру́гий ста́рший, з була́вою в пра́вій, а печа́ткою в лї́вій руцї́. Се Станисла́в Жо́вківский і син єго́ Іва́н. Була́ва і печа́тка суть зна́менами у́рядів, які́ сповня́в Станисла́в. Він був ге́тьманом, се є на́йвисшим во́ждом ві́йска, і ка́нцлєром, а́бо пе́ршим дора́дником і помічнико́м короля́. Сї досто́їньства нада́в єму́ коро́ль за єго́ вели́кі заслу́ги. І дї́йсно, Станисла́в Жо́вківский показа́в, що го́ден був таки́х по́честий. Віднї́с він бага́то сла́вних побі́д над ворога́ми, та і житє́ своє́ положи́в в оборо́нї вітчини́. Він поги́б в борбі́ з Ту́рками і Тата́рами під Цецо́рою ро́ку 1620. В тій

самі́й би́тві і син є́го Іва́н відні́с тяжкі́ ра́ни, що в три ро́ки опі́сля, в молоді́м ще ві́ці́, загна́ли є́го в моги́лу.

Позая́к Станисла́в Жо́вківский бі́льшу часть сво́го жи́тя́ пробува́в в таборах воєнних, проте́ мі́стом Жо́вквою і вели́кими маєтностями є́го пра́вила є́го жі́нка, Регі́на. Сла́вна се була́ ґазди́ня: закладала се́ла, стяга́ла до них люди́й, опі́кувала ся ни́ми і уміла на́віть заохо́чувати їх до оборо́ни про́тив нападаючих ворогі́в.

Станисла́в	Stanisław
давни́й-а́-е́	dawny-a-e
річпоспо́лита	rzecz pospolita
земля́	ziemia
бі́льше	więcej
терпі́ти, терпі́ли	cierpieć, cierpiała
воро́жий-а-е	wrogi-a-e
лю́тий-а-е	zły-a-e
налїта́ти, налїта́ли	nadlatywać, nadlatywała
далеки́й-а-е	daleki-a-e
схід	wschód
село́	wieś
дрібни́й-а́-е́	drobny a-e
допта́ти, допта́ла	deptać, deptała
не́мічний-а-е	słaby, bezsilny
старе́ць	starzec
руба́ла в пень	wycinała w pień
доріднний-а-е	dorodny-a-e
гна́ти, гна́ла	pedzić, pędziła
тяжки́й-а́-е́	ciężki-a-e
зложи́ти, зложи́в	złożyć, złożył
ті́лько	tyle
сумни́й-а́-е́	smutny-a-e

захисти́ти	zabezpieczyć
могу́чий-а-е	potężny, możny
вельмо́жа	magnat
бага́то	wiele
кріпки́й-а́-е́	silny-a-e
зва́лище	ruina
ба́чити	widzieć
наза́д	wstecz
три́ста	trzysta
тамо́шний-а-е	tamtejszy-a-e
притика́ти, притика́ли	dotykać, dotykały
бік	bok
лїс	las
о́зеро	jezioro
гнїзди́ти ся, гнїзди́лось	gnieździć się, gnieździło się
са́ме	właśnie
обве́сти, обві́в	otoczyć, otoczył
зга́даний-а-е	wspomniany-a-e
напро́тив	naprzeciw
велича́вий-а-е	wspaniały-a-e
костёл	kościół
заснува́ти, заснува́в	założyć, założył
забу́ти, забу́в	zapominać, zapomniał
потре́ба	potrzeba
ці́на́	cena
нера́з	nieraz
заохо́чувати, заохо́чував	zachęcać, zachęcał
таки́м чи́ном	takim sposobem
па́мять	pamięć, pamiątka
основа́тель	założyciel
коли́сь	kiedyś
бра́нець	jeniec
оста́лась	została
лиш	tylko
укрі́плений-а-е	obwarowany-a-e

дім притýлку	dam przytułku
молúти ся, мóлять ся	modlić się, modlą się
щоденно	codziennie
супокíй душí	spokój duszy
основáтель	założyciel
щадúти, щадúв	szczędzić, szczędził
лéгко	łatwo
знайтú	znaleść
стоя́ти, стоя́ть	stać, stoją
вúкований-а-е	wykuty-a-e
рúцар	rycerz
печáтка	pieczęć
знáмя	znamię, oznaka
ýряд	urząd
сповня́ти, сповня́в	spełniać, spełniał
вождь	wodz
дорáдник	doradca
корóль	król
достóїньство	godność
заслýга	zasługa
дíйсно	rzeczywiście
гóден, гóдна, гóдно	godny-a-e
пóчесть	zaszczyt
віднéсти, віднíс	odnieść, odniósł
побíда	zwycięstwo
житé	życie
оборóна	obrona
вітчúна́	ojczyzna
погúбнути, погúб	zginąć, zginął
тúсяч шíстьсот двáйцятого	tysiąc sześćset dwudziestego
борбá	walka
віднéсти, віднíс	odnieść, odniósł
три рóки	trzy lata

опíсля	potem
загна́ти, загна́ли	zapędzić, zapędziły
позаяк	ponieważ
табóр воéнний	obóz wojenny
протé	przeto
прáвити, прáвила	zarządzać, zarządzała
ґаздúня	gospodyni
стяга́ти, стяга́ла	ściągać, ściągała
прóтив.	przeciw

3. Liczebniki (числíвники).

Liczebnikami nazywamy takie części mowy, które oznaczają liczbę czyli ilość osób lub rzeczy, albo też w jakim porządku one po sobie następują.

Podział liczebników.

Liczebniki rozróżniamy:

1. Liczebniki główne (головні), którymi liczymy ilość osób lnb rzeczy, a którymi odpowiadamy na pytanie „ile?“ (кíлько?)

Są one następujące:

Одúн (одéн), однá, однó	Jeden, jedna, jedno
два, дві,	dwaj, dwa, dwie
обá, обидвá,	obaj, oba, obie
обí, обидвí	obydwaj, obydwa, obydwie
три	trzej, trzy
чотúри	czterej, cztery
пять	pięć
шість	sześć
сíм	siedm
вíсíм	ośm

дéвять	dziewięć
дéсять	dziesięć
одина́йцять	jedenaście
двана́йцять	dwanaście
трина́йцять	trzynaście
чотирнайцять	czternaście
пятна́йцять	pietnaście
шiсна́йцять	szesnaście
сiмна́йцять	siedmnaście
вiсiмна́йцять	ośmnaście
девятна́йцять	dziewietnaście
два́йцять	dwadzieścia
два́йцять оди́н (оде́н)	dwadzieścia jeden
два́йцять два	dwadzieścia dwa
два́йцять три і т. д.	dwadzieścia trzy i t. d.
три́йцять	trzydzieści
со́рок	czterdzieści
пятьдеся́ть	pięćdziesiąt
шiстьдеся́ть	sześćdziesiąt
сiмдеся́ть	siedmdziesiąt
вiсiмдеся́ть	ośmdziesiąt
девятьдеся́ть	dziewięćdziesiąt
сто	sto
сто оди́н (оден)	sto jeden
сто два	sto dwa
сто три і т. д.	sto trzy i t. d.
дві́ста (дві́стi)	dwieście
три́ста	trzysta
чоти́риста	czterysta
пя́тьсот	pięćset
шíстьсот	sześćset
сíмсот	siedmset
вiсíмсот	ośmset
дéвятьсот	dziewięćset

ти́сяч	tysiąc
дві ти́сячи	dwa tysiące
три ти́сячи	trzy tysiące
чоти́ри ти́сячи	cztery tysiące
пять ти́сячий	pięć tysięcy
шiсть ти́сячий і т. д.	sześć tysięcy i t. d.
дéсять ти́сячий	dziesięć tysięcy
сто ти́сячий і т. д.	sto tysięcy i t. d.
мiлiо́н	milion
два мiлiо́ни і т. д.	dwa miliony i t. d.
пять мiлiо́нiв і т. д.	pięć milionów i t. d.

2. Liczebniki porządkowe (порядко́вi) oznaczają w jakim porządku następują po sobie osoby lub rzeczy. Odpowiadamy nimi na pytanie: który? który z kolei (котри́й з ряду́?)

Są one następujące:

Пе́рший-а-е	Pierwszy
дру́гий-а-е	drugi
тре́тий-а-е	trzeci
четве́ртий-а-е	czwarty
пя́тий-а е	piąty
ше́стий-а-е	szósty
се́мий-а-е	siódmy
о́сьмий-а-е	ósmy
дева́тий-а-е	dziewiąty
деся́тий-а-е	dziesiąty
одина́йцятий-а-е	jedenasty
двана́йцятий-а-е	dwunasty
трина́йцятий-а-е	trzynasty
чотирна́йцятий-а-е	czternasty
пятна́йцятий-а-е	piętnasty
шiсна́йцятий-а-е	szesnasty

сїмна́йцятий-а-е	siedmnasty
вісїмна́йцятий-а-е	ośmnasty
девятна́йцятий-а-е	dziewietnasty
два́йцятий-а-е	dwudziesty
два́йцять пе́рший	dwudziesty pierwszy
два́йцять дру́гий	dwudziesty drugi
два́йцять тре́тий і т. д.	dwudziesty trzeci i t. d.
три́йцятий-а-е	trzydziesty
три́йцять пе́рший	trzydziesty pierwszy
три́йцять дру́гий	trzydziesty drugi
три́йцять тре́тий і т. д.	trzydziesty trzeci i t. d.
сороко́вий-а-е	czterdziesty
со́рок пе́рший і т. д.	czterdziesty pierwszy i t. d.
пятьдеся́тий-а-е	pięćdziesiąty
шісдеся́тий-а-е	sześćdziesiąty
сїмдеся́тий-а-е	siedmdziesiąty
вісїмдеся́тий-а-е	ośmdziesiąty
девятьдеся́тий-а-е	dziewięćdziesiąty
со́тний-а-е	setny
сто пе́рший	setny pierwszy
сто дру́гий	setny drugi
сто тре́тий і т. д.	setny trzeci i t. d.
двосо́тний-а-е	dwóchsetny (dwusetny)
трисо́тний-а-е	trzechsetny
чотиросо́тний-а-е	czterechsetny
пятьсо́тний-а-е	pięćsetny
шістьсо́тний-а-е	sześćsetny
сїмсо́тний-а-е	siedmsetny
вісїмсо́тний-а-е	ośmsetny
девятьсо́тний-а-е	dziewięćsetny
ти́сячний-а-е	tysięczny
двоти́сячний-а-е	dwutysięczny
трити́сячний-а-е	trzechtysięczny
пять ти́сячний-а-е	pięćtysięczny i t. d.
мілїоно́вий-а-е	milionowy i t d.

3. Liczebniki zbiorowe (збі́рні) zaliczają się do głównych, a oznaczają połączenie, zbiór pewnej liczby osób lub rzeczy.

Są one następujące:

Дво́є, обо́є	Dwoje, oboje
тро́є	troje
че́тверо	czworo
пя́теро	pięcioro
ше́стеро	sześcioro
се́меро	siedmioro
о́сьмеро	ośmioro
де́вятеро	dziewięcioro
де́сятеро	dziesięcioro
одина́йцятеро	jedenaścioro
двана́йцятеро	dwanaścioro
трина́йцятеро	trzynaścioro i t. d.
два́йцятеро	dwadzieścioro
три́йцятеро	trzydzieścioro
чотирідеся́теро	czterdzieścioro
пятьдеся́теро	pięćdziesięcioro
шістьдеся́теро і т. д.	sześćdziesięcioro i t. d.
два́йцять дво́є	dwadzieścia dwoje
два́йцять тро́є	dwadzieścia troje
со́рок че́тверо	czterdzieści czworo
пятьдеся́ть ше́стеро і т. д.	pięćdziesiąt sześcioro i t. d.

4. Liczebniki podziałowe (подїло́ві) oznaczają po ile jednostek w większej jakiej ilości jest przedmiotem naszej mowy. Odpowiadamy nimi na pytanie po ile (по кі́лько?)

Są one następujące:

По одно́му, по одни́й	Po jednemu (jednym), po jednem, po jednej

по двох, по два, по дві, по двóє	po dwoch, po dwa, po dwie, po dwoje
по трох, по три, по трóє	po trzech, po trzy, po troje
по чотирóх, по чотúри, по чéтверо	po czterech, po cztery, po czworo
по пятьóх, по пять, по пя́теро і т. д.	po pięciu, po pięć, po pięcioro i t. d.
по десятьóх, по дéсять, по деся́теро	po dziesięciu, po dziesięć, po dziesięcioro
по сто	po sto
по тúсяч	po tysiącu, po tysiąc
по кíлька	po kilku, po kilka
по кількóро	po kilkoro
по кількана́йцять	po kilkunastu, po kilkanaście
по кількана́йцятеро.	po kilkanaścioro

5. Liczebniki wielorakie (мнóжні) oznaczają, że osoby lub rzeczy mogą być różnego rodzaju. Odpowiadamy nimi na pytanie „iloraki“ i „ilokrotny“ (кількора́кий і кількокра́тний?)

Są one następujące:

Одна́кий-а-е	jednaki-a-e
двоя́кий-а-е	dwojaki
троя́кий-а-е	trojaki
четвера́кий-а-е	czworaki
пятера́кий-а-е	pięcioraki
шестера́кий-а-е	sześcioraki i t. d.
десятера́кий-а-е	dziesięcioraki
одинайцятера́кий-а-е	jeden»storaki
двайцятера́кий-а-е	dwudziestoraki
кількора́кий-а-е	kilkoraki
тількора́кий-а-е	tyloraki

многора́кий-а-е	wieloraki
подві́йний, двоїстий-а-е	podwójny
поодино́кий, поєди́нчий	pojedynczy
потрі́йний, троїстий-а-е	potrójny
почві́рний-а-е	poczwórny
пятери́стий-а-е	
двокра́тний-а-е	dwukrotny
трикра́тний-а-е	trzykrotny
чотирокра́тний-а-е	czterokrotny
пятикра́тний-а-е	pięciokrotny
шестикра́тний-а-е	sześciokrotny
кількокра́тний-а-е	kilkakrotny
многокра́тний-а-е і т. д.	wielokrotny i t. d.

6. Przysłówki liczbowe (прислі́вники числóві), jak np.: раз, дві́чи (dwa razy), три́чи (trzy razy), двокра́ть (dwukrotnie), впе́рве (najpierw).

7. Liczebniki nieoznaczone (неозна́чені) nie oznaczają dokładnie ilości osób lub rzeczy, np.: кíлька-дóсить (dosyć), кількана́йцять (kilkanaście), кíлька, деся́ть (kilkadziesiąt), кількасóт (kilkaset) i t. d.; tutaj należą po części i takie przysłówki przymiotnikowe, jak: мáло, богáто, багáто, мнóго (wiele) i t. p.

Odmiana liczebników.

Liczebniki główne. Liczebnik оди́н, одна́, однó odmienia się jak przymiot. дóбрий-а-е tylko w odpadach: одна́, однó; однóго, однóї, однóго; однóму, одні́й однóму i t. d.; l. m.: одні́, одни́х, одни́м i t. d. Tak samo два́йцять оди́н, сто оди́н, два́й-

цять одна́, сто одно́ і т. р.; два́йцять одно́го, сто одно́ї і т. d

Liczebniki główne: два (ду́бп), дві (ри́бі), дві (селї́) lub два (се́ла), оба́, обі́, обидва́, обидві́, три, чоти́ри, odmieniają się w dalszych przypadkach jednakowo na wszystkie trzy rodzaje:

II. двох, обо́х, обидво́х, трох, чотирох;

III. двом, обо́м, обидво́м, тром, чотиро́м;

IV.-I.; tylko przy imionach osób męskich równy jest ten przypadek drugiemu, np.: двох чоловіків, трох воєво́дів;

V.-I.

VI. двома́, обома́, обидво́ма, трома́, чотиро́ма (чотирма́);

VII.-II.

Liczebniki od пять do девятьдеся́ть де́вять, zakończone na -ть można odmieniać w dwojaki sposób, albo podług wzoru rzecz. żeńsk. часть, z wyjątkiem przyp. V. i VI., albo podobnie jak два, три і т. р.

Відмі́нок	Число́ одини́чне		
I.	пять шість	сїм	ві́сїм
II.	пяти́, пятьо́х шести́, шістьо́х	семи́, семо́х	осьми́ осьмо́х
III.	пяти́, пятьо́м шести́, шістьо́м	семи́, семо́м	осьми́ осьмо́м
IV.	пять шість	сїм	ві́сїм
V.	пять шість	сїм	ві́сїм
VI.	пятьма́ шістьма́	сїмма́, семо́ма	вісїмма́, вісьмо́ма
VII.	пяти́, пятьо́х шести́, шістьо́х	семи́, семо́х	осьми́, осьмо́х

Со́рок і сто zwykle nie odmieniają się, można jednak mówić w II. przyp. сорока́, ста; czasami od сто używa się także przyp. III. стом і VI. стома́.

Podobnie дві́ста, три́ста, де́вятьсот.

Liczebnik ти́сяч odmienia podobnie jak часть:

II. ти́сячи (люди́й)

III. ти́сячи »

IV. ти́сяч (люди́й)
V. ти́сяче »
VI. ти́сячию »
VII. (в) ти́сячи »

l. m.

I. дві ти́сячи (люди́й)
II. двох ти́сячий »
III. двом ти́сячам »
IV. дві ти́сячи »
V.-I., »
VI. двóма ти́сячами »
VII. (в) двох ти́сячах »

Liczebniki zbiorowe, jak: двóє, трóє, чéтверо, пя́теро, ше́стеро i t. d. stojąc z rzeczownikami nie odmieniają się, a więc: I. двóє дїтúй, II. двóє дїтúй, III. двóє дїтям, IV. двóє дїтúй, VI. двóє дїтьмú, VII. (в) двóє дїтях.

Jeżeli zaś stoją bez rzeczown. odmieniają się jak два, np.: трох, четверóх, пятерóм, шестерóма, (в) семерóх i t. d.

Liczebniki porządkowe i wielorakie odmieniają się jak дóбрий.

Час, асекура́ция, дро́би, рахýнки, квíти i т. п.

Czas, asekuracya, ułamki, rachunki, kwity i t. p.

Котри́м днем в звича́йнім ро́ці є 19. ма́рця, а котри́м 23. цьві́тня, 17. ма́я‘ 15. ли́пня, 23. падо́листа?

Którym dniem w zwyczajnym roku jest 19. marca, a którym 23. kwietnia, 17. maja, 15. lipca, 23. listopada?

Селяни́н купи́в лукý, за котрý заплати́в готíвкою 2575 корóн, а відта́к ви́платив ра́тами 1380 корóн, 965 корóн i 1030 корóн.

Wieśniak kupił łąkę, za którą zapłacił gotówką 2575 koron, a następnie wypłacił ratami 1380 koron, 965 koron i 1030 koron.

Товáр, ку́плений за 7238 корóн 50 со́тиків (геле́рів), ма́є бу́ти про́даний з зи́ском 868 корóн; кíлько нале́жить взя́ти за сей товáр?

Towar kupiony za 7238 koron 50 halerzy, ma być sprzedany z zyskiem 868 koron; ile należy wziąć za ten towar?

Трох предприе́мців підня́ло ся доста́вити 3650 дощóк з тартака́ до желíзниці. Пе́рший доста́вив 1380, дру́гий 970 дощóк; кíлько доста́вив тре́тий?

Trzech przedsiębiorców podjęło się dostawić 3650 desek z tartaku do kolei. Pierwszy dostawił 1380, drugi 970 desek; ile dostawił trzeci?

Прові́р, що в кóждім з чисе́л: 57, 105, 258, 348, 1245, 47214 сýма цифр, що вхóдять в їх склáд, є че́рез 2 подíльня, а зарáзом перекона́й ся, що проте́ і кóжде з тих чисе́л є подíльне че́рез 3.

Sprawdź, że w każdej liczb: 57, 105, 258, 348, 1245, 47214 suma cyfr, które wschodzą w ich skład, jest przez 3 podzielna, a zarazem przekonaj się że dlatego i każda z tych liczb jest podzielna przez 3.

Сли 7 помнóжу че́рез 8, дістáну 56.

Jeżeli 7 pomnożę przez 8, dostanę 56.

По сме́рти Володими́ра Вели́кого, котри́й уме́р 27. ли́пня 1015. р. панува́в на Ру́си син єго́ Яросла́в Му́дрий 48 лїт 6 мíсяцїв 21 днїв.

Po śmierci Włodzimierza Wielkiego, który umarł 27. lipca 1015. r. panował na Rusi syn jego Jarosław Mądry 48 lat 6 miesięcy 21 dni.

У Льво́ві настаé полу́дне 16 мінýт 13 се́кунд скóрше нїж в Кра́кові.

We Lwowie nastaje południe 16 minut 13 sekund prędzej aniżeli w Krakowie.

За товáр що вáжив brutto 231 kg. (кільоґрáмів), а котрого tara виносúла 18·5 (18 цíлих і 5 десáтих) kg., заплáчено 139·62 (139 цíлих і 62 сóтних) корóн; кíлько випадáло за 1 kg. netto тóго товáру?

Za towar, który ważył brutto 232 kg., a którego tara wynosiła 18·5 kg. zapłacono 139·62 koron; ile wypadało za 1 kg. netto tego towaru?

За дві бóчки нáфти, з котрúх однá обнимáла 3 hl. (гектолíтри) 10 l. (лíтрів), а дрýга 2 hl. 95 l. заплáчено 254 корóн 10 гелéрів.

Za dwie beczki nafty, z których jedna obejmowała 3 hl. 10 l., a druga 2 hl. 95 l. zapłacono 254 koron 10 halerzy.

Кýплено $7\frac{3}{4}$ (7 цíлих і 3 четвéртих) мéтрів сукнá по $8\frac{2}{5}$ (8 цíлих і 2 пáтих) корóн, $5\frac{1}{2}$ (5 і пів) м. по $9\frac{1}{2}$ корóн, $11\frac{2}{5}$ м. по $6\frac{3}{4}$ корóн; кíлько заплáчено за всí три ґатýнки сукнá?

Kupiono $7\frac{3}{4}$ m. sukna po $8\frac{2}{5}$ K, $5\frac{1}{2}$ m. po $9\frac{1}{2}$ K, $11\frac{2}{5}$ m. po $6\frac{3}{4}$ K; ile zapłacono za wszystkie trzy gatunki sukna?

Máю на прóдаж мíсце під будóву máюче 758½ $м^2$ (мéтрів квадратóвих).

Mam na sprzedaż miejsce pod budowę mające 758½ m^2.

Мій годúнник спíзняється на дóбу о $2\frac{3}{5}$ мінýт.

Мój zegarek spaźnia się na dobę o $2\frac{3}{5}$ minut.

Купéць спровáдив 12 сóтнарів цýкру за $909\frac{3}{5}$ K.

Kupiec sprowadził 12 cetnarów cukru za $909\frac{3}{5}$ K.

На простóрі 12 кільомéтрів 529 мéтрів мáють бýти устáвлені стовпú телеґрафíчні, одéн від одногó віддáлений на $16\frac{3}{4}$ м.

Na przestrzeni 12 km. 529 m. mają być ustawione słupy telegraficzne, jeden od jednego oddalony na $16\frac{3}{4}$ m.

Кíлько заплатимó за 5 кільоґрáмів 75 декаґрáмів кáви, купýючи 1 кільоґрáм по 4 кор. 24 гелéрів?

Ile zapłacimy za 5 kg. 75 dkg. kawy, kupując 1 kg. po 24 halerzy.

За $4\frac{1}{2}$ $м^3$ (мéтрів кубíчних) дров бýкових заплатúв-єм $17\frac{1}{2}$ корóн.

Za $4\frac{1}{2}$ m^3 (mętrów sześciennych) drzewa bukowego zapłaciłem $17\frac{1}{2}$ koron.

Кíлько винесе провíзия від úстини 200 корóн, числячи 5 % (процéнт) від сóтки?

Ile wyniesie prowizya od kapitału 200 koron, licząc 5 % od setki?

Однóму робíтникови не заплатúв будíвничий цíлóї належúтости. Одним належúть ся більше, другим мéнше. Приймúв-єм на робóту чотирóх хлóпців. З осьмú корóн і двайцятьóх сóтиків (гелéрів) гóдї жúти чéрез 6 днíв. Тúсячі людúй стрáтило занятє. Сли 48 подíлю чéрез 8, дістáну 6. Сýбєкт принíс двоúку матерíю; вчéра був двíчи. До різнí привíз різнúк двайцятеро трóє телят.

Робíтник	Robotnik
заплатúти, заплатúв	zapłacić, zapłacił
будíвничий	budowniczy
цíлий-á-é	cały-a-e
належúтість	należytość
належúть ся	należy się
бíльше	więcej
мéнше	mniej
приймúти, приймúв-єм	przyjąć, przyjąłem
гóдї	trudno
жúти	żyć

че́рез	przez
стра́тити, стра́тило	stracić, straciło
заня́тє	zajęcie
поді́ли́ти, поді́лю	podzielić, podzielę
діста́ти, діста́ну	dostać, dostanę
прине́сти, прине́с	przynieść, przyniósł
дві́чи	dwa razy
різня́	rzeźnia
приве́зти, привіз	przywieść, przywiózł
різни́к	rzeźnik
теля́	cielę.

Tracimy corocznie miliony, które przy racyonalnej gospodarce możnaby zaoszczędzić. Można wpuszczać tylko po jednemu, wyjątkowo po dwóch. Kapitał 450 koron dany na $4^3/_4\%$; ile przyniesie prowizyi za 2 lata i 4 miesięcy?

Chodziłem dzisiaj do Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie (do Dniestru), ażeby zasiągnąć bliższych informacyi o ubezpieczeniu się na życie (od ognia, gradu). Spisano tam ze mną wniosek, na który złożyłem 10 koron zadatku. Linia może być dwojaka: prosta albo krzywa. Korzyść z nauk jest podwójna, dla siebie i dla drugich. Z kilkunastu znajomymi wyjeżdżamy na wieś. Trzema lub czterema godzinami snu nie pokrzepisz znużonego ciała. Z dziesięciu przykazań nauczysz się całej mądrości życia. Od dwustu odciągnąwszy 4, otrzymamy 196. Z ilu koronami jedziesz w podróż? Ze stu reńskimi.

Tracić, tracimy	Тра́тити, тра́тимо
corocznie	щорі́чно
przy	при
racyonalny-a-e	раціона́льний-а-е
gospodarka	господа́рка

możnaby	мо́жна би
zaoszczędzić	заощади́ти
wpuszczać	впуска́ти
wyjątkowo	виняткóво
kapitał	и́стина, капіта́л
dać, dany-a-e	да́ти, да́ний-а-е
ile?	кі́лько? си́ла?
przynieść, przyniesie	прине́сти, принесе́
prowizya	прові́зия
procent	проце́нт
rok, lata	рік, лїта́
miesiąc	мі́сяць
chodzić, chodziłem	ходи́ти, ходи́в-єм
dzisiaj	ни́нї
Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie	Това́риство взаї́мних о-безпе́чень в Кра́кові.
Dniestr	Днїсте́р
zasiągnąć	засягну́ти
bliższy-a-e	бли́зший-а-е
informacya	інформа́ция
na życie	на житє́
od ognia, gradu	від огню́, гра́ду
spisać, spisano	списа́ти, спи́сано
ze mną	зі мно́ю
wniosek	внє́сенє
złożyć, złożyłem	зложи́ти, зложи́в-єм
zadatek	зада́ток
linia	лі́нїя
prosty-a-e	про́стий-а-е, прями́й-а́-е́
krzywy-a-e	криви́й-а́-е́
korzyść	ко́ристь
nauka	нау́ка
dla siebie	для се́бе
dla drugich	для дру́гих
znajomy	зна́комий

wyjeżdżać, wyjeżdżamy	виїжда́ти, виїжджа́ємо
godzina	годи́на
sen, snu	сон, сну
pokrzepić, pokrzepimy	покріпи́ти, покріпимо́
znużony-a-e	утóмлений-а-е
ciało	тíло
przykazanie	за́повідь
nauczyć się, nauczysz się	навчи́ти ся, навчи́ш ся
cały-a-e	ці́лий-а́-е́
mądrość	му́дрість
życiowy-a-e	житєви́й-а́-е́
życie	житé
odciądnąć, odciągnąwszy	відтягну́ти, відтягну́вши
otrzymać, otrzymamy	отри́мати, отри́маємо
jechać, jedziesz	їхати, їдеш
podróż	по́дорож
reński.	ри́ньский.

Dodatek 6.

Раху́нок для Па́нї Н. Н.

1/8		K	h.
1902	3 kg. ка́ви à 3 K 90 h.	11	70
	9 » цу́кру à 76 h.	6	84
	3 » ми́ла à 74 h.	2	22
	3 па́чки сьвічо́к à 96 h. . . .	2	88
	1 фля́шка ру́му à 2 K 65 h. .	2	65
	10 kg. мукý à 32 h.	3	20
	дрíжджі	1	—
	3 пуде́лка крохма́лю à 12 h . .	0	36
	Ра́зом	30	36

Раху́нок	Rachunek
ми́ло	mydło
па́чка	paczka
сьвíчка, ч. м. сьвічкú	świeca
фля́шка	flaszka
рум	rum
дрíжджі	drożdże
пуде́лко	pudełko
крохма́ль	krochmal
ра́зом.	razem.

Сте́мпель

КВІТ

на два́йцять чоти́ри (24) ко́рон, котрí підпи́саний за при́віз шести́ сто́сів метри́чних дров до шко́ли на́родної в Ля́цкім від Дире́кциї то́ї шко́ли оде́ржав.

В Ля́цкім дня 30. ма́рця 1902.

с. 6. 24 ко́рон

Іва́н Федори́шин

госпо́дар.

Поквітóванє	Pokwitowanie
отри́мати, отри́маний	otrzymać, otrzymamy
сте́мпель	stempel
квіт	kwit
підписа́ти, підпи́саний	podpisać, podpisany
при́віз	przywóz
стіс	sąg
метри́чний-а-е	sześcienny-a-e
шко́ла на́родна	szkoła ludowa
Ля́цке	Lackie
дире́кция	dyrekcya
ма́рець	marzec
госпо́дар	gosodarz
с. є = се є	to jest

Раху́нок за рік 1901.

За мі́сяць	Прúхід К	h.	Рóзхід К	h.
Сі́чень	3	64	—	—
Лю́тий	—	—	9	16
Ма́рець	12	32	—	—
Цьві́тень	—	—	16	28
Май	6	48	—	—
Че́рвень	—	—	23	06
Ли́пень	—	—	32	88
Се́рпень	3	04	—	—
Ве́ресень	29	28	—	—
Жо́втень	109	40	—	—
Падо́лист	64	—	—	—
Гру́день	—	—	49	32
Ра́зом	228	16	130	70

Отже позіста́ла з рі́чного дóх. на́двишка 97 К 46 h.

Прúхід	Przychód
рóзхід	rozchód
о́тже	otóż
позіста́ти, позіста́ла	pozostać, pozostała
рі́чний-а-е	roczny-a-e
на́двишка.	nadwyszka.

У Львóві дня 1. се́рпня 1902.

Рахунок

для Вповáжаного Пáна А. Ґурґýли
Завідáтеля хýтора »Зофіївка« під Львóвом.

1902	Сте́мпель на 2 h.	Кор.	гел.
16/1	Напра́ва вóза	18	80
17/1	Кóванє коня	1	50
2/3	Напрáва сі́чкáрнї ручнóї	2	—
19/5	Дрібні́ направкú	—	70
20/6	Кле́панє кіс	1	80
	Рáзом	24	80

З висóким повáжанєм
Іван Мóлот
коваль.

Вповáжаний-Висóко повáжаний	dosł. Wielce-szanowny; Wielmożny
завідáтель	zarządca
хýтїр	folwark
Зофіївка	Zofijówka
під	pod
віз	wóz
кóванє	kucie
сїчкáрня ручнá	sieczkarnia ręczna
дрібний-á-é	drobny-a-e
клéпанє	klepanie
косá, косú, кóси, кіс	kosa, 2. p. kosy, l. m. kosy, kós
повáжанє.	uszanowanie, szacunek

Стемпель П. скалї.

Скрипт дóвжний.

Сим зізнаю, що дня нúнїшного одéржав я від пáна Н. Н. купця́ в Тернóполи чотúриста девятьдеся́ть (490) зр. а. в. в готівцї я́ко пóжичку, і обовя́зую ся повúсшу квóту кóждого часý за попéредним тритижнéвим вúповідженєм властúтелеви або́ оказáтелеви сéго скрúпту звернути, а зарáзом заплатúти від рéченої сýми 6½% в піврічних рáтах з дóлу.

В Тернопóли 1. жóвтня 1902.

Антíн Бучáцкий
властúтель реáльности.

(Лєґалїзáция пíдпису.)

Скрúпт дóвжний	Skrypt dłużny
скáля	skała
сим	niniejszem
зізнавáти, зізнаю	zeznawać, zeznaje
нúнїшний-а-е	dzisiejszy-a-e
одéржати, одéржав	otrzymać, otrzymał
Тернóпіль	Tarnopol
з. р.=золотúй рúньский	z. r. = złoty reński
а. в.=австрúйскої валю́ти	a. w.=austryackiej waluty
готíвка	gotówka
обовя́зую ся	obowiązuję się
кóждий-а-е	każdy-a-e
попередúний-а-е	poprzedni-a-e
тритижнéвий-а-е	trzytygodniowy-a-e
вúповідженє	wypowiedzenie
властúтель	właściciel
оказáтель	okaziciel
сей, ся, се	ten, ta, to
зарáзом	zarazem
рéчений-а-е	rzeczony-a-e
піврічний-а-е	półroczny-a-e
реáльність	realność
лєґалїзáція	legalizowanie
пíдпис.	podpis.

Ч. 15192. Львів дня 27. ли́пня 1902.

Високоповáжаний Пан

Андре́й Мигóвский

господáр

в

Теребóвли

п. в мíсци

Сим пригáдуємо Вам, за задáтком в квóтї 19 кóрон Вáша полíса ч. 195348 покрúта є лишéнь до 1. сéрпня с. р. Прóсимо протé прислáти решту́ючу квóту 7·36 кор., бо на случáй огню́ стрáтилибисьте прáво до відшкодóваня.

З повáжанєм
(пíдпис).

Ч. = числó	Liczba
Теребóвля	Trembowla
п. = пóчта	poczta
пригадáти, пригáдуємо	przypominać, przypominamy
задáток	zadatek
квóта	kwota
полíса	polica
протé	przeto
прислáти	przysłać
решту́ючий-а-е	resztujący-a-e
случáй	wypadek
с. р. = сего рóку	tego roku
відшкодóванє	odszkodowanie
пíдпис.	podpis.

В а г á.

Васúль Загíрний був замóжним господáрем. Він числúв ся з прúходами і рóзходами та запúсував тóчно кóждий прúхід і видáток як в грóшах, так і в плóдах рільних. На óко нїчó у нéго не брáло ся áнї на потрéбу домáшну, анї на прóдаж. Все мíрено і вáжено. Була у нéго в дóма звичáйна і деся́точна вагá, а такóж мéтер, лїтра і гектолїтер.

— Тáту, чомý то збíже вáжите, а не мíрите, спитáв ся раз малúй єгó синóк Павлó.

— Томý — відповíв Васúль, — бо мíра не означáє дóсить докла́дно скíлькости збíжа. Мóжна до нéї ту самý скíлькість зéрна так насúпати, що раз бýде здавáло ся мéнше а раз бíльше. Сúплеш звíльна, здаé ся, що мíра пóвна; стряси́ нéю однáк, а зáраз в мíрі убýде. На úнших рíчах, íменно на муцї, убýток той дасть ся ще лїпше вúдїти.

— Нáвіть тéчи — казáв дáльше отéць — н. пр. нáфту, спíритус, тíлько вагóю докла́дно, як то кáжуть, справедлúво відмíрити мóжна. Лю́ди дослїдúли густотý всїля́ких рíчий і переконáли ся, що чим що густїйше, тим єсть такóж і тя́жше. Так прúміром: лїтра водú вáжить 1 kg., лїтра нáфти 70 dkg.; кубíчний dm. ялóвого дéрева вáжить 50 dkg. Що єсть óтже густїйше, водá чи нáфта, дéрево дубóве чи бýкове? Желїзо єсть блúзько 8 разíв тя́жше від водú, а зóлото 19 разíв. Числó, що укáзує кíлько разíв тїло якéсь є тя́жше від такóї самóї скíлькости водú, зовé ся тягарóм удíльним тóго тїла.

Зна́ючи тягáр удíльний яко́го тíла, мо́жна з єго́ обе́му обчисли́ти єго́ вагу́; н. пр. дубо́вий трам, що занима́є $2\,m^3$ обе́му, бу́де ва́жити 1.400 kg.

Пло́ди рільні ма́ють тако́ж всíля́кий тягáр удíльний. І так: 1 hl. пшени́цї ва́жить ма́йже 80 kl., 1 hl., жи́та 72 kg., 1 hl. ячме́ню 60 kg., 1 hl. вівса́ 46 kg. На́вiть той сам рід збíжа мо́же ма́ти рíжний тягáр удíльний. Пшени́ця з до́брого ґру́нту єсть тя́жша, нїж пшени́ця з рілї́ цлохо́ї. Зро́сле збíже єсть дале́ко ле́кше від незро́слого. Чим тя́жше зе́рно, тим видатні́йше на муку́, а зара́зом лíпше до сївби́.

До ва́женя тíл ужива́ємо а́бо звича́йних ваг, а́бо помосто́вих (десято́чних). Помосто́ві ваги́ суть до ва́женя бíльших тíл ду́же вигíдні. На них бо мо́жемо зва́жити тíло якогобу́дь обе́му, та ще й де́сять раз ме́ньшими тягарця́ми. До ва́женя випасо́вої худо́би і ве́прів ужива́ємо вели́кої ваги́ помосто́вої. На нїй мо́жемо ва́жити тягáр тíл хо́чби на́йбільших ро́змірíв 100 раз ме́ньшими тягарця́ми.

Вагá	Waga
Васи́ль	Bazyli
замо́жний-а-е	majętny-a-e
числи́ти ся, числи́в ся	liczyć się, liczył się
то́чно	dokładnie
рільни́й-á-é	rolny-a-e
потре́ба	potrzeba
дома́шний-а-е	domowy
про́даж	sprzedaż
мíрити, мíрено	mierzyć, mierzono
ва́жити, ва́жено	ważyć, ważono
деся́точний-а-е	decymalny-a-e
ме́тер	metr
лíтра	litr

гектолíтер	hektolitr
синóк	synek
Павлó	Paweł
мíра	miara
означáти, означáє	oznaczać, oznacza
дóсить	dość
докладно	dokładnie
скíлькість	ilość
зе́рно	ziarno
пóвний-а-е	pełen-a-e
стрясáти, стрясú	wstrząsać, wstrząśnij
онá, нéю	ona, nią
однáк	jednak
убувáти, убýде	ubywać, ubędzie
мукá	mąka
а íменно	a mianowicie
убýток	ubytek
дáти ся, дасть ся	dać się, da się
ще лíпше	jeszcze lepiej
вúдíти	widzieć. zobaczyć
нáвiть	nawet
теч	ciecz
казáти, казáв	mówić, mówił
справедлúво	sprawiedliwie
відмíрити	odmierzyć
дослíдúти, дослíдúли	wyśledzić, wyśledzili
густотá	gęstość
переконáти, переконáли	przekonać, przekonali
що чим що	że im co
густúй, густíйший	gęsty, gęstszy
тяжкúй, тя́жший	ciężki, cięższy
прúмір, прúміром	przykład, na przykład
ялóвий-а-е	jodłowy-a-e
кíстка	kostka

дубо́вий-а-е	dębowy-a-e
желі́зо	żelazo
бли́зько	blizko
ука́зувати, ука́зує	wskazywać, wskazuje
тяга́р удільний	ciężar gatunkowy
зна́ти, зна́ючи	znać, znając
він, є́го	on, jego
обє́м	objętość
занима́є	zajmuje
всіля́кий-а-е	wszelki-a-e rozmaity-a-e
пшени́ця	pszenica
ма́йже	prawie
ячмі́нь, ячме́ню	jęczmień, jęczmienia
овес, вівса́	owies, owsa
на́віть	nawet
рід	rodzaj
збі́же	zboże
вида́тний, видатні́йший	wydatny, wydatniejszy
зара́зом	zarazem
сі́вба́	siejba
вага́ помости́ова	waga pomostowa
вигі́дний-а-е	wygodny-a-e
якийбу́дь, яко́гобудь	jakibądź, jakiegobądź
тягаре́ць	ciężarek
худо́ба	bydło
вепр	wieprz
на ній	na niej
хо́чби	chociażby
ро́змір.	rozmiar

4. Zaimki (заіме́нники).

Zaimkami nazywamy wyrazy, których się używa zamiast rzeczownika lub przymiotnika.

Podział zaimków:

1. Zaimki osobiste (особо́ві). których używamy zamiast osoby, która mówi, albo do której się mówi: я, ти, ми, ви. Zaimek osobisty trzeciej osoby zastępuje się przez zaimek wskazujący: він, она́, оно́.

2. Zaimek zwrotny (зворо́тний) wyraża, że czynność zwraca się na osobę lub rzecz działającą: себе́, собі́, ся, собо́ю, собі́ (siebie, sobie, się, sobą, sobie).

3. Zaimki dzierzawcze (присво́юючі) oznaczają w czyjem posiadaniu jakaś rzecz się znajduje; мій, моя́, моє́; твій, твоя́, твоє́; свій своя́, своє́; наш, на́ша, на́ше; ваш, ва́ша, ва́ше; їхній, їхня, їхнє (ich). Osoba trzecia l. p. nie ma swego zaim. dzierzawczego; brak jego zastępuje się przez II. przyp. zaim. wskazującego: є́го, є́ї, є́го.

4. Zaimki wskazujące (ука́зуючі) są te, którymi wskazujemy na osoby lub rzeczy: він, она́, оно́; той, та, то; сей, ся, се; сам, сама́, само́; тамто́й-а-о; отсе́й, отся, отсе́; тойса́м, тасама́, тосаме́(о́); то́йже; таки́й-а-е́; оттаки́й-а-е́; сяки́й-а-е́.

5. Zaimki pytające (пита́йні), którymi pytamy się o osoby lub rzeczy: хто? що? хтож? щож? котри́й? котра́? котре́? яки́й? яка́? яке́? чий? чия́? чиє́?

6. Zaimki względne (відно́сні), które odnoszą się do jakiejś osoby lub rzeczy poprzednio nazwanej: хто, що; котри́й-а е; яки́й, яка́, яке́.

7. Zaimki nieoznaczone (неозна́чені), które ogólnie tylko i niedokładnie określają jakąś osobę lub rzecz: хтось, щось; хтобу́дь (ktobądź), щобу́дь; хтонебу́дь, щонебу́дь; де́хто, де́що; ніхто́, ні́чо́;

котри́йсь, котрийбу́дь, якийбу́дь, котрийнебу́дь, якийнебу́дь, чийсь, чийнебу́дь, чийбу́дь, котри́й, де́який, нїя́кий, всїля́кий, вся́кий, нїчи́й, нїчия́, нїчие́, оди́н, неоди́н, ина́кший, и́ньший, ко́ждий, жа́ден.

Odmiana zaimków.

W odmianie zaimków rozróżniamy odmianę zaimków osobowych i zaim. zwrotnego, następnie odmianę reszty zaimków.

1. Zaimki osobowe i zaimek zwrotny.

Відмі́нок	На пи́тане	Число́ одини́чне	
		Осо́ба I.	Осо́ба II.
I.	хто? що?	я	ти
II.	чий?-я́?-е́?	мене́	тебе́
III.	кому́? чому́?	менї́	тобі́
IV.	кого́? що?	мене́	тебе́
V.	—	я	ти
VI.	ким? чим?	мно́ю	тобо́ю
VII.	в кім? в чім?	менї́	тобі́

W przyp. II. l. p. po przyimkach przerzuca się akcent wyrazu: до ме́не, до те́бе, в то́бі.

W przyp. III. i IV. l p. zamiast менї́, мене́, тобі́, тебе́, można mówić ми, мя, ти, тя.

Від-мі́нок	На пи́тане	Число́ одини́чне			
		Осо́ба III. (ро́ду м. ж. і с.)			З. звор.
I.	Хто? що?	він	она́ (вона́)	оно́ (воно́)	—
II.	чий?-я́?-е́?	є́го	є́ї (її)	є́го	себе́
III.	кому́? чому́?	є́му́	їй (є́ї, її)	є́му́	собі́
IV.	кого́? що?	є́го	є́ї (її)	є́го	себе́, ся
V.	—	—	—	—	—
VI.	ким? чим?	ним	нею	ним	собі́
VII.	в кім? в чім?	нїм	нїй	нїм	собі́

W przyp. II. l. p. po przyimkach zamiast себе́ mówimy се́бе, np.: до се́бе.

W przyp. III. IV. zamiast собі́, себе́ mówi się także си, ся.

Від-мі́нок	На пи́танє	Число́ мно́ге		
		Особа I.	Особа II.	Особа III.
I.	хто? що?	ми	ви	они́ (вони́)
II.	чий?-я́?-є́?	нас	вас	їх
III.	кому́? чому́?	нам	вам	їм
IV.	кого́? що?	нас	вас	їх
V.	—	ми	ви	—
VI.	ким? чим?	на́ми	ва́ми	ни́ми
VII.	в кім? в чім?	нас	вас	них

Zamiast єго́, єї́, єму́, їй, їх, їм mówimy до не́го, до не́ї, к не́му, к ній, для них, ік ним (ku nim), a to wówczas, gdy przy tym zaimku stoją przyimki.

Mówi się jednak: до єго́ ба́тька, до їх до́му itp., bo przyimek należy tutaj właściwie do rzeczownika a nie do zaimka.

Zamiast єму́, єго́ używa się często w potocznej mowie: му, го.

2. Zaimki wskazujące: той, сей.

Від-мі́нок	На пи́танє	Число́ одини́чне		
I.	хто? що?	той	та (та́я)	то, те (то́є, те́є)
II.	чий?-я́?-є́?	то́го	то́ї	то́го
III.	кому́? чому́?	то́му	тій	то́му
IV.	кого́? що?	той (дім) то́го коня́	ту (ту́ю)	то, те, (то́є, те́є)
V.	—	той	та	то, те
VI.	ким? чим?	тим	то́ю	тим
VII.	в кім? в чім?	тім	тій	тім

Від-мі́нок	На пи́танє	Число́ одини́чне		
I.	хто? що?	сей	ся	се (сéє)
II.	чий?-я́?-е́?	сéго	сéї	сéго
III.	кому́? чому́?	сéму	сїй	сéму
IV.	кого́? що?	сей, сéго	сю	се
V.	—	сей	ся	се
VI.	ким? чим?	сим	сéю	сим
VII.	в кім? в чім?	сїм	сїй	сїм

Від-мі́нок	На пи́танє	Число́ мно́гe	
I.	хто? що?	ті (її)	сї (сї́ї)
II.	чий?-я́?-е́?	тих	сих
III.	кому́? чому́?	тим	сим
IV.	кого́? що?	ті (ко́нї) тих (люди́й)	сї (сих)
V.	—	ті	сї
VI.	ким? чим?	ти́ми	си́ми
VII.	в кім? в чім?	тих	сих

Zamiast сéго, сéму, сéї, сéю **mówi się także:** сьóго, сьóму, сьóї, сьóю.

Podobnie jak той, сей **odmieniają się** тамтóй, оттóй, отсéй **a także zaimki dzierzawcze** мій, твій, свій;

II. мóго (моéго), мóї (моéї), мóго (моéго); твóго (твоéго), твóї (твоéї), твóго (твоéго); свóго (своéго), свóї (своéї), свóго (своéго);

III. мóму (моéму), моїй, мóму (моéму); твóму, (твоéму), твоїй, твóму (твоéму); свóму (своéму), своїй, свóму (своéму);

IV: мóго (моéго — коня́, брáта), мій дім, мою, моé і t. d.

V. = I.

VI. моїм, моéю, моїм і t. d.

VII. в моїм, моїй, моїм і t. d.

L. mn. I. мої... II. моїх... III. моїм... IV. мої домй́, моїх братів), V. = I., VI. моїми.., VII. моїх.

Наш, ваш odmieniają się zupełnie jak той, пр.: нáшого, нáшому i t. d.

Чий, чия́, чиé odmienia się w l. p.: II. чи́його, чиéї, чи́його, III. чи́йому, чиїй, чи́йому; IV. чий дім, чи́його коня, чию, чиé; V. = I.; VI. чиїм, чиéю, чиїм; VII. чиїм, чиїй, чиїм; w l. m. na wszystkie trzy rodzaje: чиї, чиїх, чиїм, чиї (dla osób rodz. m. чиїх), чиї, чиїми, чиїх.

Zaimek nieznacz. весь, вся, все odmienia się jak сей: всéго, всéї, всéго i t. d.; tylko VI. p. rodz. m. i n. jest всїм (nie всим); w l. m. jest także wszędzie ї: всї, всїх, всїм i t. d. Хтось, щось odmieniają się jak хто, що, (кого́, чого́, кому́, чому́, кого́, що і t. d.) za dodaniem na końcu сь: когóсь, щось itd.

Zaimki względ. і pyt. odmieniają się jak przymiotniki.

Przemysł, rzemiosła i t. p.

Прóмисл	Przemysł
ремесло́	rzemiosło
промисло́вець	przemysłowiec
ремісни́к	rzemieślnik
вправний	zręczny
учи́ти ся ремесла́	uczyć się rzemiosła
час нау́ки	czas nauki

челя́дник пека́рський, кова́льський, столя́рський, краве́цький, кушні́рський, різни́цький, муля́рський, ше́вський майстер	czeladnik piekarski, kowalski, stolarski. krawiecki, kuśnierski, rzeźnicki, murarski, szewski majster
кля́са робітни́ча	klasa robotnicza
зна́ряд	narzędzie
муля́р	murarz
мурува́ти, будува́ти	murować, budować
замурува́ти две́рі	zamurować drzwi
комíня́р	kominiarz
камíня́р	kamieniarz
шкля́р	szklarz
вставля́ти ши́бу	wstawiać szybę
столя́р	stolarz
те́сля	cieśla
тока́р	tokarz
бо́днар	bednarz
робо́та боднáрска	robota bednarska
обру́ч з бо́чки	obręcz z beczki
набива́ти обру́ч	nabíjać obręcz
бляха́р	blacharz
бля́ха	blacha
фабрика́нт дзво́нів	fabrykant dzwonów
котля́р	kotlarz
коте́л, 2 відм. кітла́	kocioł
шлю́сар	ślusarz
кова́ль	kowal
ку́зьня	kuźnia
кліщі́	kleszcze
мóлот, молото́к	młot, młotek
кова́ло	kowadło
міх кова́льский	miech kowalski
гвіздь	gwoździ
кува́ти коня́	kuć konia
підко́ва	podkowa

ножівни́к	nożownik
но́жиці, но́жички	nożyce, nożyczki
да́ти наостри́ти ножі́	dać naostrzyć noże
гончар	garncarz
поворо́зник	powroznik
шнур	powróz
сїдля́р	siodlarz
сїдло́	siodło
швець	szewc
краве́ць	krawiec
кравчи́ня	krawczyni
фабрика́нт сукна́	fabrykant sukna
склеп суко́нний	sklep sukienny
тонке́, гру́бе сукно́	cienkie, grube sukno
сукно́ по́взне	sukno pełznie
ли́ва, пра́ва сто́рона	lewa, prawa strona
лице́, ви́воріть	lice, nice
ткач	tkacz
тка́ти	tkać
полотно́	płótno
фарбя́р	farbiarz
фарбова́ти на черво́но, си́ньо, зеле́но	farbować na czerwono, niebiesko, zielono
ку́шнїр	kuśnierz
гарба́р	garbarz
гарбува́ти шкі́ру	garbować skórę
рукави́чник	rękawicznik
рукави́чка, рукави́ця	rękawiczka, rękawica
капелю́шник	kapelusznik
капелю́х	kapelusz
капелю́х твердий, мягкий, соло́мяний, да́мский	kapelusz twardy, miękki słomiany, damski
кошика́р	koszykarz
кіш, ко́шик пле́тений	kosz, koszyk pleciony
щітка́р	szczotkarz

щі́тка ро сукна́, чобі́т, підло́ги, воло́ся	szczotka do sukna, butów, podłogi, włosów
щі́точка до зубі́в, ву́сів	szczoteczka do zębów, wąsów
фри́зієр	fryzyer
стри́чи, фризува́ти воло́сє	strzyc, fryzować włosy
ма́шинка до стри́женя воло́ся	maszynka do strzyżenia włosów
пома́да, смарови́ло	pomada, smarowidło
пека́р	piekarz
пека́рня	piekarnia
цукорник	cukiernik
ме́льник	młynarz
моло́ти збі́же	mleć zboże
мука́ питльо́вана, разова́	mąka pytlowana, razowa
ка́мінь млиньский	kamień młyński
млин, млині́вка	młyn, młynówka
млин водяний, парови́й	młyn wodny, parowy
різни́к	rzeźnik
різня́	rzeźnia
я́тка	jatka
брова́рник	browarnik
бро́вар	browar
вугля́р	węglarz
миля́р	mydlarz
перепле́тчик	introligator
друка́р	drukarz
друка́рня	drukarnia
шту́ка друка́рска	sztuka drukarska
бу́кви	czcionki
золо́тник	złotnik
впра́вити, вста́вити	wprawić, wstawić
зеґа́рмістр	zegarmistrz
да́ти до напра́ви зиґа́рок	dać do naprawy zegarek
меха́нїк	mechanik

о́птик	optyk
крамáр	kramarz
реставрáтор	restaurator
шинкáр	szynkarz
антиквáр	antykwarz
книгáр.	księgarz.

Прóшу менї́ дáти 10 áркушів дóброї вáти.

Proszę mi dać 10 arkuszy dobrej waty.

Кíлько вам маю заплатúти?

Ile panu mam zapłacić?

По 1 корóнї áркуш, óтже рáзом 10 корóн.

Po 1 koronie arkusz, otóż razem 10 kor.

Вúберу собí ещé 6 мітків бáвовни і 2 тý-зини ґýзиків до сорочóк.

Wybiorę sobie jeszcze 6 motków bawełny i 2 tuziny guzików do koszul.

Вéчером пришлю́ свою́ слýжницю по ті рíчи; прóшу лиш дóбре запакувáти.

Wieczorem przyszlę swoją służącę po te rzeczy; proszę tylko dobrze zapakować.

Дóбре, що вже прийшóв шлю́сар.

Dobrze, że już przyszedł ślusarz.

Післáв-єм по нéго, щоб́и отворúв двéрі, бо перекрутúв-єм ключ.

Posłałem po niego, ażeby otworzył drzwi, bo przekręciłem klucz.

З зáмку не мóжна го вúняти; трéба бýде відірвáти зáмок

Z zamku nie można go wyjąć; trzeba będzie oderwać zamek.

Мій ключ придáсть ся до твóї колóдки.

Mój klucz przyda się do twej kłódki.

Хотíла би-м полотнá на сорочкú.

Chciałabym płótna na koszule.

Чи желáєте собí в лíпшім ґатýнку?

Czy życzy pani sobie w lepszym gatunku?

Нї, в серéднім.

Nie, w średnim.

Наш товáр хваля́ть всю́ди.

Nasz towar chwalą wszędzie.

Мáємо такóж у сéбе на складí францýскі хусточкú, батистóві, нáйлíпші, які́ тíлько мóжуть бу́ти.

Mamy także u siebie na składzie francuskie chusteczki, batystowe, najlepsze, jakie tylko mogą być.

Кýплю для свóї дочкú 2 тýзини.

Kupię dla swej córki 2 tuziny.

Потребýю такóж полотнá на простúрала і пошивкú.

Potrzebuję także płótna na prześcieradła i poszewki.

Принóшу вам годúнник (зиґáрок), котрúй вимагáє направи.

Przynoszę panu, zegarek, który wymaga naprawy.

Зобáчимо, що трéба зробúти.

Zobaczymy co trzeba zrobić.

Упустúв-єм го на зéмлю в хвúли накрýчування; від тóї порú не хóдить вже дóбре, часáми спішúть, часáми спізня́є ся, а часáми стаé.

Upuściłem go na ziemię w chwili nakręcania; od tej pory nie chodzi już dobrze, czasami spieszy, czasami spaźnia się, a czasami staje.

Мýшу го розібрáти, щоб́и побáчити, чи в вéрку що ся не попсýло; пружúна вправдї не злóмана, áле однó колїсцé вúскочило.

Muszę go rozebrać, aby zobaczyć, czy w werku co się nie popsuło; sprężyna wprawdzie nie złamana, ale jedno kółko wyskoczyło.

Трéба бýде такóж дáти новí вскáзівкú.

Trzeba będzie także dać nowe wskazówki.

Колú мóжу той зиґáрок відібрáти?

Kiedy mogę ten zegarek odebrać?

За ти́ждень бу́де гото́вий, а тимча́сом пожи́чу вам сво́го.

Za tydzień będzie gotów, a tymczasem pożyczę panu swego.

Нїхто́ го ще не носи́в.

Nikt go jeszcze nie nosił.

Є нарегульований пі́сля нашого мі́йско́го зи́ґара.

Jest naregulowany po dług naszego miejskiego zegara.

Дам вам тако́ж зи́ґар сті́нни́й до напра́ви і ви́чищеня.

Dam panu także zegar ścienny do naprawy i wyczyszczenia.

Ва́ша моди́стка бу́ла ни́нї у мо́ї сестри́. Пожи́ч менї́ сво́ї встя́жки Мо́му капелю́хови брак цьві́тів. Пильну́й себе́, не мене́. Пильну́й ся і вчи ся, а бу́де тобі́ до́бре на сьві́тї. Закли́ч є́го, не тамто́го. Отто́й чолові́к ду́же мене́ скри́вдив. То у́бранє нале́жить до є́го ба́тька. У на́шої бабу́нї всьо пі́сля старо́ї мо́ди. Вахля́р, котри́й я купи́ла неда́вно, згуби́ла моя́ прия́телька. Ходи́ зі мно́ю до кравця́; хо́чу замо́вити собі́ на́кидку. Ти до́бре зна́єш, які́ тепе́р мо́дні. Тобі́ буде́ до тварі́ ґранато́ва. Але я не хо́чу з якогобу́дь сукна́. Кого́ ті́лько спита́єш, той ска́же тобі́, що лежи́ть ду́же до́бре. Мо́жеби при тій ока́зиї купи́ти тако́ж спо́днї для мо́го бра́та? До котро́го меха́нїка даш до напра́ви ро́вер? Дам до то́го, що направля́в твій. Не ра́джу тобі́; від ме́не взяв ду́же до́рого, а в дода́тку ще зле зроби́в. На́ші ремісники́ всї такі́ Тя́жко здиба́ти тако́го, котри́й би со́вістно ви́вязав ся зі сво́го обови́язку.

Моди́стка, модня́рка	Modystka, modniarka
ни́нї	dzisiaj
пожи́чити, пожи́ч	pożyczyć, pożycz
встя́жка	wstążka
капелю́х	kapelusz
брак, бракує́	brak, brakuje
цьвіт	kwiat
пильнува́ти, пильну́й	pilnować, pilnuj
вчи́ти ся, вчи ся	uczyć się, ucz się
сьвіт	świat
закли́кати, закли́ч	zawołać, zawołaj
скри́вдити, скри́вдив	skrzywdzić, skrzywdził
у́бранє	ubranie
нале́жати, нале́жить	należyć, należy
стара́ мо́да	stara moda
вахля́р	wachlarz
купи́ти, купи́ла	kupić, kupiła
неда́вно	niedawno
згуби́ти, згуби́ла	zgubić, zgubiła
прия́телька	przyjaciółka
ходи́ти, ходи́	chodzić, chodź
хоті́ти, хо́чу	chcieć, chcę
замо́вити	zamówić
на́кидка	narzutka
зна́ти, зна́єш	znać, znasz, wiedzieć, wiesz
тепе́р	teraz
мо́дний-а-е	modny-a-e
но тварі́	do twarzy
а́ле	ale
спита́ти, спита́єш	spytać, spytasz
сказа́ти, ска́же	powiedzieć, powie
лежа́ти, лежи́ть	leżeć, leży
ока́зия	okazya
направля́ти, направля́в	naprawiać, naprawiał
ра́дити, ра́джу	radzić, radzę
взя́ти, взяв	wziąć, wziął

до́рого	drogo
зле	źle
зроби́ти, зроби́в	zrobić, zrobił
ремі́сни́к	rzemieślnik
тя́жко	ciężko
зди́бати	znaleść
со́вістно	sumiennie
ви́вязати ся, ви́вязав ся	wywiązać się, wywiązał się
обовя́зок.	obowiązek

Czyje to lasy widać? Dam ci moje narzędzia. Wszystkiego nie można naraz zrobić. Nie masz się czem tak bardzo chwalić. Już ja dobrze znam swych ludzi. On się nie boi niczego. Co to za człowiek, z którym szedłeś wczoraj? Przyjaciel mego ojca. Idę do naszej hafciarki; dałam jej już przed dwoma miesiącami do znaczenia chusteczki, prześcieradła, ręczniki, koszule i poszewki, a jeszcze do dzisiaj nie są gotowe. Nie mam do niej i do jej roboty najmniejszego zaufania. Jak będziesz dawać do praczki swoją bieliznę, to nie zapomnij zawiadomić mnie, dam także swoje kołnierzyki i manszety. Do kogo niesiesz tę suknię? To jest człowiek, któremu można na słowo powierzyć. Nie wszyscy są tacy. Mówię do nich. Nie odzywaj się do niego. Zawołaj mego brata; chcę się z nim rozmówić, aby raz na zawsze położyć koniec tej nieprzyjemnej sprawie.

Las	Лїс
widać	ви́дно
dać, dam	да́ти, дам
narzędzie	зна́ряд
zrobić	зроби́ти
chwalić	хвали́ти
bać się, boi się	боя́ти ся, боїть ся
iść, szedłeś	ітй, ти ішо́в

wczoraj	вчо́ра
hafciarka	гафтя́рка
dać, dałam	да́ти, я да́ла
już przed	вже пе́ред
miesiąc	мі́сяць
znaczenie	зна́ченє
chusteczka	ху́сточка
ręcznik	ручни́к
koszula	соро́чка
poszewka	по́шивка
prześcieradło	прости́рало
jeszcze	єщé
do dzisiaj	до ни́нї
gotowy-a-e	гото́вий-а-е
mieć, mam	ма́ти, ма́ю
zaufanie	дові́рє
praczka	пра́чка
bielizna	бі́лє
nie zapomnij	не забу́дь
zawiadomić	завідоми́ти
także	тако́ж
kołnierzyk	ковнї́рець, 2. в. ковнїрця́
manszet	ма́ншет
nieść, niesiesz	не́сти, несе́ш
suknia	су́кня
powierzyć	пові́рити
odezwać się, odzywaj zię	відізва́ти ся, відзива́й ся
zawołać, zawołaj	заклика́ти, заклич
rozmówić się	розмо́вити ся
aby, ażeby, iżby	щоби́
raz na zawsze	раз на зáвсїгди
położyć koniec	положи́ти коне́ць
nieprzyjemny-a-e	непри́ємний-а-е
sprawa.	спра́ва.

Dodatek 7.

Нема́ рі́чи неужито́чної на сьві́тї.

Ко́жда річ мо́же прида́ти ся, хо́чби здава́ла ся непотрі́бною. Лю́ди уміють з найнеужиточні́йших на по́зір ві́дпадків виробля́ти всїля́кі прида́тні пре́дмети.

Що дня викида́ють ко́сти на сьмі́тє́ а́бо тако́ж прода́ють їх кухарки́. Торгове́ць, що їх закупи́в, перебира́є їх стара́нно. На́йбільші і на́йкрасші ку́снї ідуть до фа́брики ви́робів кістяни́х; там їх варя́ть, чи́стять, бі́лять, а відта́к ужива́ють на о́кладки до фортепія́нових кля́вішів, на черенки́ до ножі́в і щі́точки́ до зубі́в, на окладі́нки до но́жиків, на ґу́зики, ігольники и т. и. Ме́ньші ку́сники ко́стий паля́ть на ву́голь ду́же прида́тний для цукрова́рень. З ву́гля то́го ро́блять тако́ж чорни́ло до чи́щеня чобі́т. З ко́стий виро́блює ся тако́ж фо́сфор, так потрі́бний до сїрників; ме́лють їх нао́станку в окре́мих млина́х, а мука́ з них є добі́рним навозом. Тако́ж фарбярі́ і суко́нники потребу́ють єї до сво́го ремесла́.

З ри́бячої луски́ умі́ють зручні́ робі́тники вирабля́ти кра́сні пе́рли, до правди́вих подібні.

В де́яких краях суть фа́брики, що занима́ють ся перетво́рюванєм старих ку́снїв сукна́ на сукно́ нове́. З дрібне́ньких о́бкравків сукна́, що заку́пують у кравця́, вирабля́ють на́йкрасші опо́ни до ме́шкань бога́тих люди́й. З всїля́ких шматко́в виплїта́ють хороші коври́ а́бо килимки́, ві́дпадками килимі́в випиха́ють матераци.

Зі шмат во́вняних і бавовняних вирабля́ють папі́р. Мо́же хтось ма́ти в рука́х папе́рові гро́ші,

а не зна́є, що в них мі́стять ся ку́снички єго́ вла́сної ху́стки. Обрізки ко́рків і старі́ ко́рки, котрі у нас вимі́тують, заку́пують за грани́цею промислові лю́ди і випо́внюють ни́ми подушки́ і матераци, котри́х ужива́ють на корабля́х до ра́тованя на випа́док розбитя́ корабля́.

Дранки́ з гру́бих коно́пляних мі́хів перераблю́ють на папе́рову ма́су, і з не́ї ма́ємо забавки́, тацки́ і фіґурки́.

Трачи́нє, ужи́ване до посу́пуваня схо́дів, сїни́й а́бо хідникі́в, слу́жить ще до випи́ханя ляльо́к, до пако́ваня товарі́в, а тако́ж до чи́щеня метале́вих зна́рядів. По́піл є прида́тний для миляріе́в. Обрізки папе́ру, а тако́ж стари́й, з'ужи́тий папі́р заку́пують до фа́брик і там перераблю́ють на нови́й папі́р.

Пото́вчене скло мандру́є на́ново до гут, де єго́ перето́плюють і ро́блять з не́го нові на́чиня. Ві́дломки желїза йдуть до гутни́чих пе́чий, а́бо перераблю́ють ся на всїля́кі и́ньші перетво́ри, як н. пр. на копервас, з котро́го вирабля́ють чорни́ло. З нечи́стостий домови́х прила́джують штучні на́вози, на котри́х удаю́ть ся на́йлїпші збіжа́, а де́котрі заграни́чні міста́ ма́ють значни́й до́хід з про́дажи боло́та з улиць і з ка́лу каналі́в.

Ба́чите о́тже, що нема́ ма́йже рі́чи, з котро́ї би трудя́щий промисло́вець не умі́в ви́тягнути яко́їсь ко́ристи.

вирабля́ти, вирабля́ють	wyrabiać, wyrabiają
опо́на	portyera
виплїта́ти, виплїта́ють	wyplatać, wyplatają
ковер	kobierzec
кили́мок	kilimek
ві́дпадок	odpadek

випиха́ти, випиха́ють	wypychać, wypychają
во́вняний	wełniany
бавово́вняний	bawełniany
папі́р	papier
містúти ся, містя́ть ся	mieścić się, mieszczą się
ку́сничок	kowałeczek
вла́сний	własny
о́брізок	okrawek, skrawek
ко́рок	korek
вимі́тувати	wyrzucać
закупи́ти	zakupić
грани́ця	granica
промисло́вий	przemysłowy
корабе́ль, 2. в. корабля́	okręt
виповня́ти, випо́внюють	wypełniać, wypełniają
по́душка	poduszka
випа́док	wypadek
розбите́	rozbicie
дра́нка	gałgan
конопля́ний	konopny
міх	wór
перерабля́ти, перерабля́ють	przerabiać, przerabiają
трачи́нє	trociny
посúпуванє	posypywanie
сі́нь, сі́ни	sień
хідни́к	chodnik
служúти, слу́жить	służyć, służy
випúханє	wypychanie
пако́ванє	pakowanie
чúщенє	czyszczenie
металéвий	metalowy
по́піл	popiół
прида́тний	przydatny
миля́р	mydlarz
зна́ряд	narzędzie, przyrząd,

з'ужúтий	zużyty
пото́вчений	potłuczony
мандрува́ти, мандру́є	wędrować, wędruje
перето́плювати, перето́плюють	przetapiać, przetapiają
ві́дломок	odłamek
гутни́чий	hutniczy
пі́ч	piec
перетві́р	przetwór
чорни́ло	atrament
нечúстість	nieczystość
прила́джувати, прила́джують	przyrządzać, przyrządzają
на́ніз	nawóz
удава́ти ся, удаю́ть ся	udawać się, udają się
де́котрий	niektóry
заграни́чний	zagraniczny
про́даж	sprzedaż
боло́то	błoto
кана́л	kanał
ба́чити, ба́чите	widzieć, widzicie
ма́йже	prawie
трудя́щий	pracowity
умі́ти, умі́в	umieć, umiał
ви́тягнути	wyciągnąć
ко́ристь.	korzyść.

---

5. Czasowniki (дїєсло́ва).

Czasownikami nazywamy te części mowy, które oznaczają czynność osób lub rzeczy, albo stan, w jakim znajduje się jakaś osoba lub rzecz.

Te czasowniki, które wyrażają czynność niedokonaną, nazywają się niedokonanymi, np.: пускáти

(puszczać), скакáти, сїдáти (siadać); te zaś, które wyrażają czynność dokonaną, nazywają się dokonanymi, np.: пустúти (puścić), скóчити (skoczyć), сїсти (usiąść), прочитáти (przeczytać).

Przy czasownikach odróżniamy osoby: pierwszą, drugą i trzecią, liczby: pojedynczą i mnogą, i wreszcie trojaki czas czynności: teraźniejszy (тепéрішний), przeszły (минýвший), i przyszły (будýчий). Stosownie do tego, czy czasownik jest dokonany, czy niedokonany, odróżniamy w czasie przeszłym trojaką czynność: przeszłą niedokonaną (дїйство минýвше недокóнане), przeszłą dokonaną (дїйство минýвше докóнане) i zaprzeszłą (дїйство давнó минýвше); w czasie zaś przyszłym rozróżniamy dwojaką czynność: niedokonaną (дїйство будýче недокóнане) i dokonaną (дїйство будýче докóнане).

Oprócz powyższych czasów mamy trzy tryby (спóсоби): oznajmujący (спóсіб прямúй), wyraża pewność; łączący (спóсіб можлúвий), wyraża możliwość, niepewność; rozkazujący (спóсіб приказовúй), wyraża rozkaz, prośbę, życzenie. Trybu oznajmującego używamy we wszystkich czasach, łączącego w czasie teraźniejszym i przeszłym, a rozkazującego tylko w czasie teraźniejszym.

Mamy dalej jeszcze wyraz bezokoliczny (дїєíменник) i imiesłowy (дїєприкмéтники).

Jeżeli w zdaniu czynność przechodzi na jakąś osobę lub rzecz, to takie czasowniki nazywamy przechodnimi (перéхідні), w przeciwnym razie są one nieprzechodnie (неперéхідні).

Uwzględniamy nadto formę czynną (дїйство, дїйльне) i bierną (дїйство страдáльне). Formy biernej używa się w ruskim języku bardzo rzadko.

Czasowniki przechodnie połączone z ся nazywają się zwrotnymi (зворóтні), takie zaś, które nigdy nie używają się bez ся, nazywają się zaimkowymi (zaimennikóvimi), używane zaś tylko w trzeciej osobie nieosobowymi (неособóві).

Odmiana czasownika.

Do odmiany czasowników trzeba wiedzieć czas teraźniejszy i wyraz bezokoliczny.

Czas teraźniejszy kończy się w 1. os. l. pojed. na у, np.: бер-ý (biorę). Po samogłoskach i miękkich spółgłoskach stoi ю, np.: пита-ю (pytam), хвал-ю́ (хваль-у); po п, б, ф, в, м stoi -лю, np.: терп-лю́ (cierpię), гýб-лю (gubię).

Wyraz bezokoliczny kończy się na -ти. Jeżeli przed -ти stoi х, г, к ґ, wtedy zamiast ти stoi -чи, np.: бíчи (biec) zamiast бíг-ти.

Od czasu teraźniejszego wrabiamy następujące formy:

1. tryb rozkazujący, zakończony na -и, a po samogłoskach na -й, np.: жд-и (czekaj), пита́-й (pytaj).

2. imiesłów czynny czasu teraźniejszego (дїєприкмéтник дїя́льний часý тепéрішного), zakończony na -учий, po samogłoskach -ючий lub -ячий, a po п, б, ф, в, м -лячий, np.: пас-ýчий (pasący), пита́-ючий (pytający), терп-ля́чий (cierpiący) i t. p.

Od wyrazu bezokolicznego po odrzuceniu -ти tworzymy następujące formy:

1. dwa imiesłowy czynne czasu przeszłego: *a)* jeden z nich zakończony na -ший-а-е, np.: брáвший; jeżeli jednak temat wyrazu bezokolicznego kończy się na samogłoskę, wtedy dodajemy -вший-а-е, np.: пита́-вший; *b)* drugi imiesłów czynny, czasu przesłego zakończony na -в-ла-ло, np.: пита́-в-ла-ло.

2. imiesłów bierny (дїєприкмéтник страдáльний) zakończony na ний-а-е, np.: пúта-ний. Jeżeli temat wyraru bezokolicznego kończy się na spółgłoskę у, о, и, і ї, to spółgłoski te odpadają, a na ich miejsce

wstawia się е, є, np.: ки́ну-ти ки́н-е-ний, призвича́їти, призвича́-є-ний. Taksamo wstawiamy е, є po samogłoskach, np.: пас-ти, па́с-е-ний. Niekiedy zamiast -ний-а-е stoi -тий-а-е, np.: де́ртий (darty).

Wszystkie inne czasy i tryby tworzą się przez złożenie:

1. czas przeszły, tak od czasowników dokonanych, jak i niedokonanych, tworzymy, dodając do imiesłowu czynnego czasu przeszłego (zakończonego na -в-ла -ло); zaimki osobiste: я питáв, питáла, питáло; ти питáв, питáла, питáло і т. d.

2. Czas zaprzeszły tworzymy, dodając do czasu przeszłego: був,-ла-ло, w l. m. були, np., я був читáв (прочитáв), ми були читáли (прочитáли).

3. Czas przyszły tworzy się od czasowników niedokonanych za dodaniem do wyrazu bezokolicznego słów бу́ду, бу́деш, бу́де, бу́демо, бу́дете, бу́дуть, np.: бу́ду читáти, оні́ бу́дуть читáти і т. p. Zamiast wyrazu bezokolicznego można użyć imiesłowu na -в,-ла,-ло, np. бу́ду читáв, онá бу́де читáти itp. Od czasowników dokonanych tworzymy niezłożony czas przyszły przez dodanie końcówek czasu teraźniejszego, np.: cz. ter. читáю, cz. prz. прочитáю (porównaj: czytam, będę czytać, przeczytam).

Tryb łączący tworzymy w ten sposób, że do czasu przeszłego czasowników niedokonanych i dokonanych dodajemy би, chcąc utworzyć tryb łączący czasu teraźniejszego, np.: я би питáв. Jeżeli zaś chcemy urobić tryb łączący czasu przeszłego, to dodajemy би do czasu zaprzeszłego, np.: я би був запитáв.

Formę bierną tworzymy, dodając do imiesłowu biernego formy czasownika бу́ти, np.: кни́жка є чи́тана, він був би́тий, кни́жка бу́де проче́тана.

Przegląd głównych form czasown.

I. Czas teraźn. (час тепе́рішний) питáю (pytam)

Tryb. rozkazujący (спо́сіб приказови́й) питá-й.

Imiesłów czynny czasu teraźn. (дїєприкме́тник дїя́льний часу́ тепе́рішного) питá-ючий,-а,-е.

II. Wyraz bezokol. (дїєі́менник) питá-ти.

Imiesłów czynny czasu przeszł. (дїєприкме́тник дїя́льний часу́ мину́вшого):

a) питá-вший,-а,-е
b) питá-в,-ла,-ло

Imiesłów bierny (дїєприкме́тник страда́льний)

пи́та-ний,-а,-е
де́р-тий,-а е

Wszelkie inne formy są złożone.

Przegląd całej odmiany.

I.

Tryb oznajmujący (спо́сіб прями́й).
Czas teraźniejszy (час тепе́рішний).

Liczba pojedyncza:

1. пита́-ю	пас-у́	хвал-ю́
2. пита́-єш	пас-е́ш	хвал-и́ш
3. пита́-є	пас-е́	хвал-и́ть

Liczba mnoga:

1. пита́-ємо	пас-е́мо	хвал-имо́
2. пита́-єте	пас-е́те	хвал-ите́
3. пита́-ють	пас-у́ть	хвал-я́ть

Czas przeszły niedokonany
(час минýвший дїєслóвів недокóнаних).

Liczba pojedyncza.

1. я пита́-в, -ла,-ло — я па́с, -ла-ло
2. ти пита́-в,-ла,-ло — ти па́с, -ла-ло
3. (він, она, оно, пита́-в-ла-ло — (він, она́, оно) па́с-ла-ло
   1. я хвали́-в, ла-ло
   2. ти хвали́-в, ла-ло
   3. (він, она́, оно́) хвали́-в, ла-ло.

Liczba mnoga:

1. ми пита́-ли	ми па́с-ли	ми хвали́-ли
2. ви пита́-ли	ви па́с-ли	ви хвали́-ли
3. они́ пита́-ли	они́ па́с-ли	они́ хвали́-ли.

Czas przeszły dokonany
(час минýвший дїєслóвів докóнаних).

Liczba pojedyncza:

1. я спита́-в,-ла,-ло — я попа́с,-ла,-ло
2. ти спита́-в,-ла-ло — ти попа́с,-ла,-ло
3. (він, она́, оно́) спита́-в, спита́ла,-ло — (він, она́, оно́) попа́с,-ла, попа́сло
   1. я похвали́-в,-ла,-ло
   2. ти похвали́-в,-ла,-ло
   3. (він, она́, оно́) похвали́-в,-ла,-ло

Liczba mnoga:

1. ми спита́-ли	ми попа́с-ли	ми похвали́-ли
2. ви спита́-ли	ви попа́с-ли	ви похвали́-ли
3. они́ спита́-ли	они попа́с-ли	они похвали́-ли

Czas zaprzeszły. (час давноминýвший).

Liczba pojedyncza:

1. я був,-ла,-ло (с)пита́-в, (с)пита́ла,-ло — я був,-ла, (по)па́с,-ла, (по)па́сло
2. ти був,-ла,-ло (с)пита́-в, спита́ла,-ло — ти був,-ла,-ло (по)па́с, (по)па́сла,-ло
3. (він, она́, оно́) був,-ла, було (с)пита́-в,-ла,-ло — (він, она́, оно́) (по)па́с, (по)па́сла,-ло
   1. я був,-ла,-ло (по)хвали́-в,-ла,-ло
   2. ти був,-ла,-ло (по)хвали-в,-ла,-ло
   3. (він, она́, оно́) був (по)хвали́-в,-ла,-ло

Liczba mnoga:

1. ми бу́ли (с)пита́-ли	ми бу́ли (по)па́сли
2. ви бу́ли (с)пита́-ли	ви бу́ли (по)па́сли
3. они́ бу́ли (с)пита́-ли	они́ бу́ли (по)па́сли

1. ми бу́ли (по)хвали́-ли
2. ви бу́ли (по)хвали́-ли
3. они́ бу́ли (по)хвали́-ли

Czas przyszły niedokonany (час будýчий дїєслóвів недокóнаних).

Liczba pojedyncza:

1.	бýду пита́-в,-ла,-ло	бýду пáс,-ла,-ло
2.	бýдеш пита́-в,-ла,-ло	бýдеш пáс,-ла,-ло
3.	бýде пита́-в,-ла,-ло	бýде пáс,-ла,-ло

1. бýду хвали́ в,-ла,-ло
2. бýдеш хвали́-в,-ла,-ло
3. бýде хвали́-в,-ла,-ло

Liczba mnoga:

1.	бýдемо пита́-ли	бýдемо пáс-ли	бýдемо хвали́-ли
2.	бýдете пита́-ли	бýдете пáс-ли	бýдете хвали́-ли
3.	бýдуть пита́-ли	бýдуть пáс-ли	бýдуть хвали́-ли

Czas przyszły dokonany (час будýчий дїєслóвів докóнаних).

Liczba pojedyncza:

1.	спита́-ю	попас-ý	похвал-ю́
2.	спита́-єш	попас-е́ш	похвал-и́ш
3.	спита́-є	попас-е́	похвал-и́ть

Liczba mnoga:

1.	спита́-ємо	попас-е́мо	похвал-имó
2.	спита́-єте	попас-е́те	похвал-ите́
3.	спита́-ють	попас-ýть	похвал-я́ть

II.

Tryb rozkazujący (спóсіб приказовúй).

Liczba pojedyncza:

1.	—	—	—
2.	(с)пита́-й	(по)пас-и́	(по)хвал-и́
3.	нехáй (с)пита́є	нехáй (по)пасé	нехáй (по)хвали́ть

Liczba mnoga:

1.	(с)пита́-ймо	(по)пас-ї́м
2.	(с)пита́-йте	(по)пас-ї́ть
3.	нехáй (с)пита́ють	нехáй (по)пасýть

1. (по)хвал-ї́м
2. (по)хвал-ї́ть
3. нехáй (по)хваля́ть

Jeżeli akcent w trybie rozkazującym nie stoi na zakończeniu, to zakończenie и odpada, np.: стань (od стáти), стрíль (od стрíляти), пряч (od прятати, sprzątać). Po п, б, ф, в, м, ж, ч, ш, щ, дж, р stoi zawsze і zamiast ї (варíть, gotójcie).

III.

Wyraz bezokoliczny i imiesłowy (дїєíменник і дїєприкмéтники).

I. wyraz bezokoliczny czasu teraźniejszego (дїєíменник часý тепéрішнього); (с)питáти, (по)пáсти, (по)хвалúти.

II. imiesłowy czynne (дїєприкмéтники дїя́льні):

1. czasu teraźniejszego:

пита́-ючий,-а,-е пас-ýчий,-а,-е хвал-я́чий,-а,-е

2. czasu przeszłego:

а) (с)пита́-вший,-а,-е (по)па́сший,-а,-е
б) (с)пита́-в,-ла,-ло (по)па́с,-ла,-ло

а) (по)хвали́-вший,-а,-е
б) (по)хвали́-в,-ла,-ло

III. imiesłów bierny (дієприкме́тник страда́льний):

(с)пи́та-ний,-а-е (по)па́се-ний,-а-е (по)хва́ле-ний,-а-е

IV.

Tryb łączący (спо́сіб можли́вий).

Dla czynności teraźniejszej:

Liczba pojedyncza:

1. я би (с)пита́-в,-ла,-ло — я би (по)па́с,-ла,-ло
2. ти би (с)пита́-в,-ла,-ло — ти би (по)па́с,-ла,-ло
3. (він, она́, оно́) би (с)пита́-в, (с)пита́ла,-ло — (він, она́, оно́) би (по)па́с-ла,-ло

1. я би (по)хвали́-в,-ла,-ло
2. ти би (по)хвали́-в,-ла,-ло
3. (він, она́, оно́) би (по)хвали́-в,-ла,-ло

Liczba mnoga:

1. ми би (с)пита́-ли — ми би (по)па́с-ли
2. ви би (с)пита́-ли — ви би (по)па́с-ли
3. они́ би (с)пита́-ли — они́ би (по)па́с-ли

1. ми би (по)хвали́-ли
2. ви би (по)хвали́-ли
3. они́ би (по)хвали́-ли

Dla czynności przeszłej:

Liczba pojedyncza:

1. я би був,-ла,-ло (с)пита́-в, (с)пита́-ла, (с)пита́-ло
2. ти би був,-ла,-ло (с)пита́-в, (с)пита́-ла, (с)пита́-ло
3. (він, она́, оно́) би був,-ла,-ло (с)пита́-в,-ла,-ло

1. я би був,-ла,-ло (по)па́с, (по)па́сла, (по)па́сло
2. ти би був,-ла,-ло (по)па́с, (по)па́сла, (по)па́сло
3. (він, она́, оно́) би був,-ла,-ло (по)па́с, (по)па́сла,-ло

1. я би був,-ла,-ло (по)хвали́-в,-ла,-ло
2. ти був,-ла,-ло (по)хвали́-в,-ла,-ло
3. (він, она́, оно́) би був,-ла,-ло (по)хвали́-в,-ла,-ло

V.

Forma bierna (фо́рма страда́льна)

Czas teraźniejszy

Liczba pojedyncza:

1. я є пи́та-ний,-а,-е — я є па́се-ний,-а,-е
2. ти є пи́та-ний,-а,-е — ти є па́се-ний,-а,-е
3. (він, она́, оно́) є пи́та-ний, — є па́се-ний,-а,-е

1. я є хва́ле-ний,-а,-е
2. ти є хва́ле-ний,-а,-е
3. (він, она́, оно́) є хва́ле-ний,-а,-е

Liczba mnoga:

1. ми є пи́та-ні — ми є па́се-ні — ми є хва́ле-ні
2. ви є пи́та-ні — ви є па́се-ні — ви є хва́ле-ні
3. они є пи́та-ні — они є па́се-ні — они є хва́ле-ні

Czas przeszły niedokonany

Liczba pojedyncza.

1. я був,-ла,-ло пи́таний, пи́тана, пи́тане
1. я був,-ла,-ло па́сений, па́сена, па́сене
1. я був,-ла,-ло хва́лений, хва́лена, хва́лене

Urabianie reszty czasów formy biernej jest łatwe.

Odmianę czasowników można podzielić na trzy wzory główne, a siedm pobocznych.

Cechy tych odmian głównych są następujące:

I. osoba druga czasu teraźniejszego, kończy się na -еш (-єш), np.: пасу́- пас-е́ш; питáю- пита-е́ш;

II. osoba druga czasu teraźniejszego kończy się na -иш (їш),, np.: хвалю́- хвал-и́ш; терплю́- терп-и́ш; стою́- сто-їш;

III. osoba druga czasu teraźniejszego kończy się na -си (-ш), np.: їм- ї-сѝ albo ї-ш.

I. Odmiana pierwsza.

Odmiana ta rozpada się na 5 wzorów:

Wzór pierwszy.

Źródłosłów czasu teraźniejszego i wyrazu bezokolicznego są sobie równe i kończą się na samogłoskę, np.: пита́-ю, пита́-ти (źródłosłów пита-); міня́-ю, міня́-ти (mieniam); грі́-ю, грі́-ти (grzeję); чу́-ю, чу́-ти; ши́-ю, ши́-ти itp.

Akcent stoi zwykle na końcowej samogłosce źrodłosłowu. Są jednak i wyjątki jak np. ку́ти- кую́ (kuć); жи́ти- живу́.

Wzór drugi.

Źródłosłowy czasu teraźniejszego i wyrazu bezokolicznego są sobie równe, kończą się jednak na spółgłoskę, np. пас-у́, па́с-ти (źródłosłów пас-); крад-у́, кра́с-ти, (zamiast кра́д-ти); стриж-у́ (zamiast стриг-у́, стри́-чи (zamiast стри́г-ти); плив-у́, пли́-с-ти (zamiast пли́в-с-ти).

Jeżeli źródłosłów kończy się na р, to w czasie teraźniejszym, może się skracać, np.: дер-у́, albo др-у́, де́рти; тру́, те́р-ти.

Wzór trzeci.

Źródłosłów wyrazu bezokolicznego dłuższy jest od źródłosłowu czasu teraźniejszego, oba jednak zakończone są na samogłoskę, np.: дару́-ю, дарува́-ти; малю́-ю, малюва́-ти; полю́-ю, полюва́-ти; ку-ю́, кува́-ти; сї́-ю, сї́я-ти.

Wzór czwarty.

Źródłosłów wyrazu bezokolicznago jest dłuższy od źródłosłowu czasu teraźniego, ale pierwszy kończy się na samogłoskę, drugi na spółgłoskę twardą, np.: жд-у́, жда́-ти (czekać) рв-у́, рва́-ти (rwać).

Akcent w formach utworzonych od czasu teraźniejszego stoi zwykle na zakończeniach, zresztą na ostatniej zgłosce źródłosłowu.

Wzór piąty.

Źródłosłów wyrazu bezokolicznego jest dłuższy od źródłosłowu czasu teraźniejszego, ale pierwszy zakończony jest na samogłoskę, drugi zaś na spółgłoskę miękką lub zmiękczoną, np. пі́ж-у, пі́за-ти, ко́л-ю (коль-у) коло́-ти (kłuć); о́р-ю, ора́-ти; пря́ч-у, пря́та-ти (sprzątać); пла́ч-у, пла́ка-ти.

Akcent pozostaje zwykle na temacie.

II. Odmiana druga.

Odmiana ta ma tylko jeden wzór.

Wzór szósty.

Tutaj należą czasowniki, których temat wyrazu bezokolicznego kończy się na и (po samogłoskach na ї) przez całą odmianę. Po б, п, в, ф, м wstawia się w czasie teraźniejszym л przed ю, np: терп-л-ю́. Imiesłów czasu teraźniejszego kończy się na -ячий (ачий),-а-е. Po п, б, в, ф, м wstawia się л, np.:

лом-л-я́чий (łamiący). W imiesłowie biernym wstawia się przed -ний samogłoska e, np.: хва́л-е-ний, бо́рон-е-ний; т, д, с, з, ц, дз miękczę się przed e, np.: плати́ти, пла́ч-е-ний (płacony); вози́ти, во́ж-е-ний; po б, п, в, ф, м wstawia się л.

Przykłady: уч-ý, (uczę) уч-и́ш, уч-а́ть, уч-а́чий — учи́-ти, у́ч-е-ний; плач-ý (zamiast плат-ю), плат-и́ш, плат-я́ть, плат-я́чи (płacąc), плач-е-ний; хо́дж-у (chodzę), хо́д-иш, ходи́-ти; хрещ-ý, хрест-и́ш, хре́щ-е-ний; во́ж-у, вози́-ти, во́ж-е-ний; лю́б-л-ю, лю́б-иш, люби́-ти, лю́бле-ний; вар-ю́, вар-я́ть, вар-я́чий, ва́р-е-ний. Podobnie czasowniki, na -їти, np.: таї́-ти, велї́-ти (kazać), вертї́-ти.

Wyrazy bezokoliczne na -ати, -яти: крича́-ти, крич-ý, крич-и́ш, крич-а́ть; держа́-ти, держ-ý, держ-и́ш; стоя́-ти, сто-ю́, стоїть.

Akcent stoi albo na końcówkach, albo na temacie, albo wreszcie jest niestały.

III. Odmiana trzecia.

Do tej odmiany należy tylko kilka źródłosłowów i to nie we wszystkich formach.

Wzór siódmy.

Да-м, да-си́ (да-ш), да́ сть, да-мо́, да-сьте, даду́ть. Formy дай, да́ймо, да́йте, даю́чий urobione są od даю, дава́-ти (odmiana pierwsza, wzór pierwszy). Да́-ти, да́в-ший,-а,-е, да́-в,-ла,-ло, да́-ний.

Podobnie: їм, їдя́ть, їж (їдж), їд)жмо, їд)жте, їдя́чий, їс-ти, ївший, їджений; повім, повіш, повідж, ale повідати (powiadać). Tutaj należy po części także czasownik бу́ти.

Zamiast: я (є) рад, ти чита́ла, я би хотїв itp. mówimy także: ра́д-єм, читала-м, хотївби-м itp.

В скле́пі суко́ннім. W sklepie sukiennym.

Про́шу менї показа́ти пробки́ до́брого сукна́.

Proszę mi pokazać próbki dobrego sukna.

Ту є пробки́ всїля́ких суко́н, яки́ лише́ знахо́дять ся в моїм скле́пі.

Tu są próbki wszelkich sukien, jakie tylko znajdują się w mym sklepie.

Хотїв би-м ґранато́вого сукна́; не лю́блю а́нї паско́ваного а́нї в кратки́.

Chciałbym granatowego sukna; nie lubię ani paskowanego ani w kratki.

Та ба́рва ду́же менї подо́бає ся.

Ten kolor bardzo mi się podoba.

Чо́рне і ґранато́ве сукно́ ні́коли не вихо́дить з мо́ди.

Czarne i granatowe sukno nigdy nie wychodzi z mody.

Розвину́ вам ці́лу́ шту́ку.

Rozwinę panu całą sztukę.

Ба́рва впада́є тро́хи в чо́рну.

Kolor wpada trochę w czarny.

Бою́ ся, чи не спо́взне.

Boję się, czy nie zblakuje.

Зовсїм нї; се є ви́ріб як на́йлїпший і ду́же трева́лий.

Zupełnie nie; jest to wyrób jak najlepszy i bardzo trwały.

Спродаю то́го сукна́ ду́же бо́гато, а́ле ще ся нїхто́ не ска́ржив.

Sprzedaję tego sukna bardzo dużo, ale jeszcze się nikt nie skarzył.

Спо́дїю ся, що по старі́й зна́комости, не да́либисьте менї лихо́ї мате́рії.

Spodziewam się, że po starej znajomości, nie dałby mi pan lichej materyi.

Кі́лько схо́чете за 1 ме́тер?

Ile pan zechce za 1 m.?

До́рого не пораху́ю; як для вас по 15 1/2 кор. ме́тер.

Drogo nie policzę; jak dla pana po 15 1/2 koron metr.

Проти́вно, раху́єте до́сить до́рого: мо́жу да́ти ті́лько по 14 кор.	Przeciwnie, rachuje pan dość drogo; mogę dać tylko po 14 kor.
Кі́лько ме́трів ма́ю відкрої́ти?	Ile metrów mam odkroić.
Во́зьму $5^1/_2$ м.	Wezmę $5^1/_2$ m.
Про́шу запакува́ти до́бре, і неха́й ваш хло́пець відне́се до ме́не.	Proszę zapakować dobrze, i niech pański chłopiec odniesie do mnie.
Діста́не за доро́гу.	Dostanie za drogę.

Пі́дшивка	Podszewka
акса́міт	aksamit
аксамі́тний ко́внїр	aksamitny kołnierz
ди́ка ба́рва	dziki kolor
трева́ла ба́рва	trwały kolor
мате́рия поли́скує ся на тім сукнї не бу́де зна́ти плям а́нї по́роху.	materya połyskuje się na tem suknie nie będzie widać plam ani prochu
практи́чний до но́шеня	praktyczny do noszenia
я́сна те́мна мате́рия.	jasna, ciemna materya.

З кравце́м.	Z krawcem.
Прихо́дите вре́шті; до́сить до́вго му́сїв-єм на вас чека́ти.	Przychodzi pan wreszcie; dość długo musiałem na pana czekać.
Не мі́г-єм бо́рше прийти́, бо ма́в-єм ду́же пи́льну робо́ту.	Nie mogłem prędzej przyjść, bo miałem bardzo pilną robotę.
Прино́шу фрак до мі́ри.	Przynoszę frak do miary.
Лежи́ть зовсі́м до́бре.	Leży zupełnie dobrze.

Тре́ба бу́де ті́лько ко́внїр тро́ха піднести.	Trzeba będzie tylko kołnierz trochę podnieść.
Чи рукави́ не є за до́вгі і за широ́кі?	Czy rękawy nie są za długie i za szerokie?
Тепе́рішна мо́да так вимага́є.	Teraźniejsza moda tak wymaga.
Камизо́льку тре́ба рі́шу́чо попра́вити; на ме́не є за вільна́.	Kamizelkę trzeba stanowczo poprawić; na mnie jest za wolna.
О годи́нї 3. принесу до мі́ри плащ.	O godzinie 3. przyniosę do miary płaszcz.
Су́рдут не лежи́ть до́бре.	Surdut nie leży dobrze.
На пле́чах мо́рщить ся, а тако́ж стан є за ни́зький.	Na plecach marszczy się, a także stan jest za nizki.
То́му ле́гко зара́дити.	Temu łatwo zaradzić.
При тій спосі́бности скороті́ть тако́ж спо́днї.	Przy tej sposobności proszę skrócić także spodnie.
Взáвтра ве́чером бу́де всьо гото́ве.	Jutro wieczorem będzie wszystko gotowe.
Бу́ду потребува́ти тако́ж двох чо́рних камизольо́к.	Będę potrzebować także dwóch czarnych kamizelek.
Які́ ма́ю да́ти ґу́зики?	Jakie mam dać guziki?
Проси́в би-м о єдва́бні.	Prosiłbym o jedwabne.
Не забу́дьте ті́лько так, як попере́дного разу́.	Proszę nie zapomnąć tylko tak, jak poprzedniego razu.
Най прийде́ хло́пець, а дам вам дїто́чі у́браня до напра́ви.	Niech przyjdzie chłopiec, a dam panu dziecięce ubrania do naprawy.
Прийшлю́ за́раз.	Przyszlę zaraz.

Ма́шина до шитя́	Maszyna do szycia
желі́зко до праcóвання	żelazko do prasowania
кравéцкий стіл	krawiecki stół
ни́тка	nić
бі́лі, чóрні, тонкі́	białe, czarne, cieńkie
гру́бі, єдвáбні нитки́	grube, jedwabne nici
стебнувáти	stebnować
фастриґу́вати	fastrygować
прасувáти штани́	prasować spodnie
нáперсток	naparstek
замóвити сукнó	zamówić sukno
брáти мі́ру	brać miarę
дáти у́бранє на	dać ubranie na
ви́плат, на рáти	wypłat, na raty
зробúти до стану́	zrobić do stanu
готóве у́бранє	gotowe ubranie
гóлка, игла́.	igła.

З шевцéм.

Прóшу менї́ зробúти пáру черевúків.

Чи з гамбу́рскої (телячої, францу́скої) шкі́ри?

З гамбу́рскої, але глáдкі (оклáдані, шнурóвані) і шúти (кілкóвані).

Підóшви прóшу дáти тонкі́, а обцáси ни́зькі.

Ті, що ззмóвив єм у вас пéред рóком бу́ли ду́же дóбрі і вигі́дні; єщé тепéр бу́де мóжна дáти капкú.

Z szewcem.

Proszę mi zrobić parę trzewików.

Czy z hamburskiej (cielęcej, francuskiej) skóry?

Z hamburskiej, ale gładkie (składane, sznurowane) i szyte (kołkowane).

Podeszwy proszę dać cienkie, a obcasy nizkie.

Te, które zamówiłem u pana przed rokiem, były bardzo dobre i wygodne; jeszcze teraz będzie można dać kapki.

Потребу́ю такóж чобі́т; але́ мáю старі́ холéви, то дам підши́ти.

Черевúки жі́нки трéба бу́де розби́ти; на підбитю́ (в пáльцях) є за тї́сні.

Ті черевúки підзолю́єте дасьтé нові́ обцáси; такóж приши́єте малу́ при́щіпку.

Прóшу лишéнь зроби́ти до ногú, але́ щоби́ не бу́ли за тї́сні.

Спóдїю ся, що будéте цїлкови́то вдовóлені.

Potrzebuję także butów; ale mam stare cholewy, więc dam podszyć.

Trzewiki żony trzeba będzie rozbić; na podbiciu (w palcach) są za ciasne.

Te trzewiki podzoluje pan i da nowe obcasy; także przyszyje pan małą przyczypkę.

Proszę tylko zrobić do nogi, ale żeby nie były za ciasne.

Spodziewam się, że będzie pan zupełnie zadowolony.

Холéва	Cholewa
холéвка	cholewka
чóботи з холéвами	buty z cholewami
набúти на копúто	nabić na kopyta
стя́тий обцáс	ścięty obcas
підóшва	podeszwa
прúшва	przyszwa
чóбіт гнетé, тúсне	but gniecie, ciśnie
зольóванє	zolowanie
золї́вка	zolówka
сафя́н	safian
шúло	szydło
дрáтва	dratwa
смолá	smoła
кальóші	kalosze
папу́чі	papucze
камашкú	kamaszki
мéшти.	meszty.

Оптик і селяни́н.

Оди́н селяни́н, котри́й нера́з ви́дїв, що мно́го люди́й ужива́є при чи́таню окуля́рів, пі́шов до о́птика, щоби́ і собі́ купи́ти. Оптик дав му окуля́ри і кни́жку, щоби́ зоба́чив, чи бу́дуть відповідні. Селяни́н наложи́в окуля́ри і отвори́в кни́жку. »А що, бу́дуть до́брі?« Запита́в о́птик. »Нї«, відповів селяни́н. »То про́шу, спробу́йте сї, они побільша́ють зна́чно«. Але і ті бу́ли недо́брі, бо показа́лось, що селяни́н зовсі́м не умів чита́ти.

Пи́льні слу́ги.

Оди́н знатни́й пан мав бога́то слуг, котрі́ одна́к не ма́ли нїчо́го до робо́ти. Тому́ призвича́їли ся до дармо́ваня і тра́тили час на маловажних рі́чах. Як пан їх кли́кав, не приходи́ли; ко́ждий з них чека́в, чи дру́гий не при́йде. Одно́го разу́ сказа́в пан: »Іва́не, ходи́ сюда́!« Іва́н відповів з дру́гої кімна́ти: »Ласка́вий па́не, я не мо́жу прийти́!« »Чому́?« Запита́в пан. »Помага́ю Йосифови в робо́тї«, відпові́в слуга́. »А щож ро́бить Йосиф?« Запита́в знов пан. »Йосиф ро́бить« відказа́в слуга́, »Йосиф не ро́бить нїчо́го«.

Селяни́н	Wieśniak
нера́з	nieraz
ви́дїти	widzieć
мно́го	wiele
ужива́ти	używać
пі́йти́	pójść
купи́ти	kupić
да́ти	dać
кни́жка	książka
відпові́дний-а-е	stosowny-a-e

наложи́ти	nałożyć
отвори́ти	otworzyć
запита́ти	zapytać
відпові́сти	odpowiedzieć
проси́ти	prosić
спробува́ти	spróbować
побільша́ти	powiększać
показа́ти ся	pokazać się
зовсі́м	zupełnie wcale
уми́ти	umieć
чита́ти.	czytać.

Пи́льний-а-е	Pilny-a-e
знатни́й-а-е	znakomity-a-e
ма́ти	mieć
бога́то	wiele
одна́к	jednak
тому́	dlatego
призвича́їти ся	przyzwyczaić się
тра́тити	tracić
маловажний-а-е	małoznaczący-a-e
річ	rzecz
кли́кати	wołać
приходи́ти	przychodzić
чека́ти	czekać
сказа́ти	powiedzieć
іти́, ходи́	iść, chodź
сюда́	tu
кімна́та	komnata, izba, pokój
мочи́, мо́жу	módz, mogę
чому́	dlaczego
помага́ти	pomagać
Йосиф	Józef

знов	znowu
вїдказáти.	odpowiedzieć.

Chłopcze, jeżeli do wieczora nie napiszesz zadania, pamiętaj, że będziesz bity. Zrobiwszy coś raz, nie będę tego samego robić po raz drugi. Ja дźwigam takie ciężary, jakich ty nie дźwigniesz. Ojciec kupował wieś, a w końcu kupił kamienicę. Ten chleb nie jest dobrze wypieczony. Drzewa w naszym sadzie zakwitły. Położę się spać. Wypij do dna. Ta mąka nie jest dobrze zmielona. On zasnął był trochę. Wytrzepaj ubranie. Czekaj na mnie. Weselmy się dzisiaj wszyscy. Zgrzeszyłbym, gdybym powiedział na ciebie co złego. Za dwa miesiące spłacę swój dług. Trafił, jak kulą w płot. Głodnego trzeba nakarmić. W naszej wsi był wielki pożar, paliło się zboże we dworze. Milczałbyś lepiej zamiast mówić ni to ni owo. Biegnij czem prędzej do lekarza. Aż pozieleniał ze złości. Posiwiał ze zmartwienia i zgryzoty. Zaprowadzę cię aż do domu. Przeczytałem już pożyczoną od ciebie książkę. Nie czytaj nocami, bo popsujesz oczy. Powiedz mi, co tam takiego było? Dąb w wodzie kamienieje.

Jeżeli	Сли, єслй
napisać	написáти
zadanie	зáдача
pamiętać	памятáти,
bić, biję	бúти, бю
zrobić	зробúти
robić, robię	робúти, рóблю
дźwigać, дźwigam	двúгати, двúгаю
ciężar	тягáр
дźwignąć	двúгнути
wieś	селó

w końcu	в кінцй
kamienica	кáменица
wypiekać, wypiekam, wypieczony	випікáти, випікáю, вúпечений
drzewo	дéрево
zakwitnąć, zakwitły	зацвúсти, зацвúли
położyć się	положúти ся, поклáсти ся покладý ся
spać	спáти
wypić	вúпити
mąka	мукá
zemleć, zmielony	змолóти, змéлений
zasnąć	заснýти
wytrzepać	вúтрîпати
czekać	чекáти, ждáти, ждй
weselić się	веселúти ся
dzisiaj	нúнї
zgrzeszyć	согрîшúти
gdybym	колúби-м
powiedzieć	повîсти, повîв
spłacić	сплатúти
dług	дóвг
trafić	трáфити
kula	кýля
płot	пліт
głodny	голóдний
trzeba	трéба
nakarmić	накормúти
palić się	палúти ся
zboże	збîже
dwór	двір
milczeć	мовчáти
lepiej	лîпше
zamiast	мîсто
mówić	говорúти

ni to ni owo	нї се нї то
biec, biegnij	бі́чи, біжи́
czem prędzej	чим скорше
pozielenieć	позеленї́ти
złość	злість
posiwieć	посивіти
zmartwienie	журба́
zgryzota	гризота́
zaprowadzić	запрова́дити
przeczytać	прочита́ти
pożyczyć	пожи́чити
książka	книжка
czytać	чита́ти
noc	ніч, но́чи
popsuć	попсува́ти
powiedzieć	сказа́ти, скажи́
dąb	дуб
kamienieć.	каменї́ти.

Dodatek 8.

Нача́льник грома́ди в повіто́вім мі́стї.

Мико́ла Пре́тич, нача́льник грома́ди, вибира́в ся до повіто́вого мі́сточка. — »Возьмі́ть і мене́ та́ту«, проси́в ся одинайцятилї́тний Миха́сь, хло́пець ду́же второ́пний. — »Та вже во́зьму, хоч бу́деш менї́ заваджа́ти, бо ма́ю в мі́стї пола́годити бога́то справ і грома́дских і своїх. Ти прині́с зі шко́ли до́бре сьвідо́цтво, о́тже тре́ба тобі сю прие́мність зроби́ти«.

Як приї́хали до мі́ста і умісти́ли ко́нї в госпо́дї, сказа́в оте́ць: »Пе́ред всї́м му́шу піти́ до у́ряду податко́вого, заплати́ти пода́ток за сей ква́ртал. Перейшли́ кі́лька улиць, аж ста́нули пе́-

ред до́мом, на котрі́м бу́ла на́пись: »Ц. к. Уряд податко́вий«. Оте́ць каза́в Миха́севи зачека́ти на се́бе, а сам пішо́в до середи́ни. Коли́ ві́дтам ви́йшов, сказа́в: »Тепе́р піде́мо до ри́нку, бо там є Ста́роство«.

По доро́зї спита́в ся Миха́сь ба́тька, на що то платя́ть лю́ди пода́ток. Оте́ць поясни́в єму́, що гро́ші ті йдуть на такі́ вида́тки, з котри́х всї жителї спільно користа́ють. За ті гро́ші буду́ють гости́нцї, доро́ги, мости́; з тих гро́ший беру́ть пла́ту уря́дники, сьвяще́ники і учи́телї; часть пода́тку йде на уде́ржанє і узбро́єнє ві́йска, котре́ ма́є борони́ти край від неприя́теля. Тому́ всї, відпові́дно до сво́го ма́єтку, склада́ють ся на ті вида́тки.

Так розмовля́ючи, дійшли́ до ри́нку. Ту на одні́м бі́льшім буди́нку прочита́в Миха́сь: »Ц. к. Ста́роство«. Оте́ць знов зіста́вив єго́ пе́ред ка́меницею а сам пішо́в до у́ряду. Миха́сь му́сїв до́вго жда́ти, а́ле єму́ не вку́чило ся, бо на ри́нку пануа́в вели́кий рух. Він пригляда́в ся о́тже всє́му ува́жно. Зди́вував ся ду́же, коли́ на велича́вій ка́мениці з вежо́ю і вежови́м годи́нником ви́читав на́пись: »Уряд грома́дский.« — »Таж то — ду́мав собі́, — єсть мі́сто повіто́ве: звідкиж і тут взяв ся у́ряд грома́дский?« — Коли́ оте́ць прийшо́в, за́раз запита́в ся єго́ о се. — »Річ про́ста, — відпові́в оте́ць, — мі́сто само́ для се́бе становить грома́ду і ма́є у́ряд грома́дский, як і на́ше село́; повіто́вим назива́є ся оно́ длято́го, що тут знахо́дять ся у́ряди, а́бо власти для цї́ло́го пові́та.« — »А що ви, та́ту, роби́ли так до́вго в ста́роствї?« — запита́в ся Миха́сь. — »О! я мав кі́лька справ. Я був у па́на ґеоме́тра, щоби́ ви́мірив ку́сень по́ля, що я купи́в у сусї́да, та котрий тепер

бу́де на ме́не запи́саний в книзї ґрунтовій. Відта́к був я у па́на ста́рости в спра́ві відпи́саня пода́тку з причи́ни шко́ди, яку́ наробив град се́го ро́ку в на́шій грома́дї. Тако́ж ходи́в я за спра́вою одно́го рекру́та з на́шого села́, котрий ма́є бу́ти увільнений від війска, позая́к єго́ ро́дичі ду́же вікові, а він я́ко одина́к сам оде́н пильну́є господа́рства. Був я ще у па́на лїкаря́ повітово́го, котро́му дав я зна́ти, що у нас кілько́ро дїтий захорува́ло на віспу.«

— »Ого́! Як ба́чу, то Ста́роство ма́є бога́то робо́ти«, — ска́зав Миха́сь.

— »То ще не все! Я забу́в ще тобі сказа́ти, що му́сїв я вне́сти до Ста́роства ска́ргу на ме́льника в сусї́дного села́, котрий часо́м во́ду приде́ржує, а часо́м знов спуска́є еї так на́прасно, що на́ша річка поля́ сусї́днї залива́є«.

— »Чи ще де піде́мо?« — спита́в ся Миха́сь. — Так єсть, ще ма́ю дїло́ до Ра́ди повіто́вої, де ма́ю відда́ти ви́каз відбу́тих ша́рварків і раху́нок з грома́дскої ка́си.« По доро́зї зде́ржав їх во́зьний судовий, що стоя́в пе́ред ка́меницею з на́писю: »Ц. к. Суд повіто́вий.« Він проси́в старо́го Пре́тича, щоби доручи́в два судові завізваня в спра́ві малолї́тних сиріт їх опікунам в своїм селї.

Са́ме пе́ред буди́нком Ра́ди повіто́вої здиба́ли сво́го пан-отця́. — »До Ра́ди повіто́вої, Мико́ло?« — запита́ли ся пан-оте́ць. — »Так єсть.« Ну, то піде́мо ра́зом. — О! і ти Миха́сю в містї?« — дода́ли пан-оте́ць, коли Миха́сь, вита́ючи ся, в ру́ку їх поцїлува́в. Коли оте́ць ви́йшов, Миха́сь єго́ за́раз запита́в ся: »А яке́ дїло́ мо́жуть ма́ти пан-оте́ць до Ра́ди повіто́вої?«

— »Пан-оте́ць приї́хали на засї́дане«, — відповів оте́ць. — »То пан-оте́ць суть уря́дником?« — »Нї, а́ле суть чле́ном Ра́ди повіто́вої. Як жи́телї грома́ди вибира́ють Ра́ду грома́дску, так жи́телї повіту вибира́ють Ра́ду повіто́ву. — »А до Ста́роства чи тако́ж вибира́ють?« — »Нї, уря́дників Ста́роства іменує пан Намі́стник, котрий в імени Цїсаря ряди́ть цїли́м кра́єм«. — Зала́годивши справу́нки в кілько́х склепа́х, вступи́в ще віи́т до нотаря́, котрий мав списа́ти ко́нтракт в спра́ві ку́пна ку́сня ґру́нту. Відта́к пішли до госпо́ди, там тро́ха посили́ли ся, та опісля верну́ли ся до до́му.

Нача́льник грома́ди, віи́т	Naczelnik gromady, wójt
повіто́вий-а-е	powiatowy-a-e
вибира́ти ся	wybierać się
взя́ти, возьми́, возьмі́ть	wziąć, weź, weźcie
второ́пний-а-е	roztropny-a-e
хоч	chociaż
заваджа́ти	zawadzać
пола́годити	załatwić
прине́сти	przynieść
сьвідо́цтво	świadectwo
о́тже	otóż
прие́мність	przyjemność
зроби́ти	zrobić
приї́хати	przyjechać
умісти́ти	umieścić
госпо́да	gospoda, dom zajezdny
сказа́ти	powiedzieć
пе́ред всїм	przedewszystkiem
му́сїти, му́шу	musieć, muszę
піти́	pójść
у́ряд податко́вий	urząd podatkowy
заплати́ти	zapłacić
пода́ток	podatek
перейти́	przejść
ста́нути	stanąć

пе́ред	przed
зачека́ти	zaczekać
піти́, пішо́в	pójść, poszedł
середи́на	środek
ві́дтам	stamtąd
доро́га	droga
плати́ти	płacić
поясни́ти	pojaśnić
йти́, йдуть	iść, idą
вида́ток	wydatek
жи́тель	mieszkaniec
спі́льно	wspólnie
корист|а́ти	korzystać
будува́ти	budować
гости́нець	gościniec
бра́ти, беру́ть, бери́	brać, biorą, bierz
пла́та	płaca
уря́дник	urzędnik
часть	część
удержанє	utrzymanie
бороня́ти	bronić
неприя́тель	nieprzyjaciel
відпові́дно	stosownie
маєток	majątek
склада́ти	składać
розмовля́ти	rozmawiać
дійти́	dojść
зіста́вити	zostawić
жда́ти	czekać
вку́чити ся	przykrzyć się
приглядáти ся	przyglądać się
ува́жно	uważnie, z uwagą
вежови́й-á-é	wieżowy-a-e
годи́нник	zegar
таж то	przecież to
ду́мати	myśleć

звідки́ж	skądże
взя́ти	wziąć
становúти	stanowić
знаходúти ся	znajdywać się
власть	władza
вúмірити	wymierzyć
ку́сень	kawałek
сусі́д	sąsiad
кни́га ґрунтова́	księga gruntowa
відта́к	następnie
відпúсанє	odpisanie
причúна	przyczyna
наробúти	narobić
увільнúти	uwolnić
позаяк	ponieważ
вікови́й-á-é	wiekowy, stary
одина́к	jedynak
ві́спа	ospa
вне́сти	wnieść
ска́рга	skarga
ме́льник	młynarz
сусі́дний-а-е	sąsiedni-a-e
приде́ржувати	przytrzymywać
спуска́ти	spuszczać
на́прасно	nagle
рі́чка	rzeczka
залива́ти	zalewać
відда́ти	oddać
відбу́ти	odbyć
здержати	wstrzymać, zatrzymać
доручúти	doręczyć
завізванє	wezwanie
сирота́	sierota
опіку́н	opiekun
саме́	tuż

здибáти	znaleść, spotkać
витáти ся	witać się
поцїлувáти	pocałować
дїлó	dzieło, sprawa
приїхати	przyjechać
засїданє	posiedzenie
член	członek
вибирáти	wybierać
іменувáти	mianować
намíстник	namiestnik
цїсар	cesarz
рядúти	rządzić
залáгодити	załatwić
вступúти	wstąpić
нотáр	notaryusz
посилúти ся	posilić się
та опíсля	a potem
вернýти ся.	wrócić się, powrócić.

Część III.

Części mowy nieodmienne.

I. Przyimki (приíменники).

Przyimkami nazywamy partykuły, które stoją przy imieniu i wyrażają stosunek tego imienia do innych osób lub rzeczy. Niektóre przyimki rządzą tylko jednym przypadkiem, niektóre zaś dwoma a nawet trzema. Wogóle przyimki mogą rządzić przypadkami: II., III., IV., VI., i VII.

Przyimki rządzące przypadkiem II. są następujące:

без; близь (blizko), пóбіч (obok), навнї (na zewnątrz), від, зглядом (względem), далéко, здовж (wzdłuż), для, до, із, з, (зо, зі), кóло, конéць (na końcu), крім (oprócz), круг (naokoło), місто (zamiast), нúзше (poniżej), прóсто, óпріч, рáди (dla), céред (wśród, na środku), у.

Z przyp. III. łączą się: д, ід, к, ік.

Z przyp. IV. łączą się: крізь, скрізь, про, чéрез (przez).

Z przyp. VII. łączy się jedynie: при (przy).

Przyimki łączące się z dwoma przypadkami.

Przyp. II. i III. rządzi: мúмо (mimo).

Przyp. II. i IV. rządzą: над, під (pod), пéред (przed), пóза.

Przyp. IV. i VII. rządzą: в, на, о, об, пóпри.

Przyimki łączące się z trzema przypadkami.

Z przyp. II., IV. i VI. łączą się: з, за, мéжи (między).

Z przyp. III. IV. lub VII. łączy się: по.

Nauka (наýка).

Дéякі ýченики прихóдять до шкóли без книжóк, пер і оловцїв. Ті ýченики поступáють прóтив свóму обовáзкови. Принóшу книжку для твóго вітця; чи він є в дóма? Нї, пішóв в пóле. Колú вéрне? Вéрне допéрва над вéчером; звичáйно є вже в дóма окóло 8 годúни. Тодї сїдáємо довкóла велúкого столá; їмó вечéру, а отéць оповідáє, що чув і видїв. Сїдáй при столї і пиши задáчу. Положúй книжку на стіл, а дай менї тамтý, що лежúть на стóлику. Дїти учáть ся в шкóлї пúльно. Учúтель посадúв пóбіч мéне найпильнїй-

шого у́ченика; у́ченик той сидїв ко́ло ме́не аж до кінця́ ро́ку шкільно́го. Недале́ко це́ркви є буди́нок шкільни́й. Ни́нї записа́в я сво́го си́на до ґімна́зиї (шко́ли реа́льної, видїло́вої, промисло́вої, гандльо́вої акаде́миї, семинара́ учи́тельского). За 8 лїт бу́де здава́в мату́ру. Д'ве́черу (над ве́чером, під ве́чер) приїхав до нас оте́ць катехи́т. Піди́ ік не́му (до не́го). Хто був вче́ра в шко́лї на і́спитї? Був тїлько пан інспе́ктор і оди́н зі ста́рших професо́рів.

Ученик	Uczeń
приходи́ти	przychodzić
кни́жка	książka
перо́	pióro
олове́ць	ołówek
поступа́ти	postępować
обовя́зок	obowiązek
приноси́ти, принбшу	przynosić, przynoszę
коли́?	kiedy?
верну́ти	wrócić
допе́рва	dopiero
ве́чер	wieczór
звича́йно	zwykle
годи́на	godzina
тодї	wtedy
сїда́ти	siadać
оповіда́ти	opowiadać
чу́ти	słyszeć
ви́дїти	widzieć
писа́ти, пи́шу	pisać, piszę
зада́ча	zadanie
положи́ти	położyć
посади́ти	posadzić
по́біч	obok
рік шкільни́й	rok szkolny

недале́ко	niedaleko
це́рква	cerkiew
буди́нок шкільни́й	budynek szkolny
ни́нї	dzisiaj
записа́ти	zapisać
ґімна́зия	gimnazyum
видїло́вий-а-е	wydziałowy-a-e
промисло́вий-а-е	przemysłowy-a-e
семина́р учи́тельский	seminaryum nauczycielskie
здава́ти	zdawać
д'ве́черу	nad wieczorem
оте́ць катехи́т	ojciec (ksiądz) katecheta
ік не́му	do niego
і́спит.	egzamin.

Na naszym uniwersytecie jest 4 wydziały: teologia, prawo, filozofia i medycyna. Słuchacze praw (prawnicy) zdają pierwszy egzamin po dwóch latach. Do pomocy w naukach służy bogata biblioteka, muzea i ogród botaniczny. Wykłady odbywają się w jasnych i przestronnych salach. W lecie odbywa młodzież szkolna wycieczki. Dzisiaj byłem pytany z geometryi. Ja znowu przetłumaczyłem jeden ustęp z niemieckiego na polskie. Otrzymałem bardzo dobre świadectwo z pierwszego półrocza. Za złoto mądrości nie kupisz. Pod górą jest pieczara; tam uczyliśmy się do poprawki. Chodzę dwa razy tygodniowo do „Sokoła“ na ćwiczenia gimnastyczne (gimnastykę). Z tej książeczki nauczysz się dobrze ortografii. Oprócz mnie otrzymało jeszcze kilka uczenic złe noty. W tych opisach podróży są bardzo ładne ilustracye. Zapisaliśmy się na naukę języka francuskiego (angielskiego, włoskiego). Krytyka wyraża się o tem dziele nie bardzo pochlebnie. Mam prawdziwą przyjemność rozmawiać z tym uczonym.

Uniwersytet	Унїверзите́т
wydział	ви́дїл
słuchacz praw, prawnik	слуха́ч пра́в, правни́к
zdawać	здава́ти
pomoc	по́міч
służyć	служи́ти
bogaty-a-e	бога́тий-а-е
muzeum, muzea	музе́й, музе́ї
ogród botaniczny	огоро́д ботані́чний
wykład	ви́клад
odbywać się	відбува́ти ся
przestronny-a-e	просто́рий-а-е
lato	лі́то
młodzież szkolna	мо́лодїж шкільна́
wycieczka	екску́рзия
pytany-a-e	пи́таний-а-е
geometrya	ґеоме́трия
znowu	знов, знова́
przetłumaczyć	перетолкува́ти
ustęp	у́ступ
z niemieckiego	з нїме́цкого
otrzymać	отри́мати
półrocze	пі́врік
złoto	зо́лото
mądrość, mądrości	му́дрість, му́дрости
pod	під
góra	гора́
pieczara	пече́ра
poprawka	по́правка
tygodniowo	тижне́во
Sokół, Sokoła	Со́кіл, Со́кола
ćwiczenie	впра́ва
ćwiczenia gimnastyczne	впра́ви ґімнасти́чні
gimnastyka	ґімна́стика
książeczka	кни́жочка
nauczyć się	навчи́ти ся

ortografia, pisownia	ортоґра́фія, писо́вня
oprócz	крім
otrzymać	отри́мати, оде́ржати
uczenica	у́чениця
nota, klasa	но́та, кля́са
opis	о́пис
podróż	по́дорож
ładny-a-e	га́рний-а-е
ilustracya	ілюстра́ция
zapisać się	записа́ти ся
język francuski, angielski, włoski, niemiecki, rosyjski, hiszpański, czeski, polski, serbski, bułgarski, turecki, arabski, duński, rumuński, łaciński, grecki	язи́к францу́ский, англі́йский, італі́йский, нїме́цкий, росі́йский, ґішпа́ньский, че́ский, по́льский, се́рбский, болга́рский, туре́цкий, ара́бский, да́ньский, руму́ньский, лати́ньский, гре́цкий
krytyka	кри́тика
wyrażać się	виска́зувати ся
dzieło	ді́ло́
pochlebnie	підхлі́бно
prawdziwy-a-e	правди́вий-а-е
przyjemność	прие́мність
rozmawiać	розмовля́ти
uczony.	учёний.

Нау́ка публи́чна, прива́тна	Nauka publiczna, prywatna
шко́ла сельска́	szkoła wiejska
ви́сша шко́ла же́ньска	wyższa szkoła żeńska
керува́ти ви́хованєм	kierować wychowaniem
дире́ктор ґімназия́льний	dyrektor gimnazyalny
пи́томець	wychowanek, pensyonista

кут прями́й, о́стрий, по́вний, півпо́вний, тупи́й, отве́ртий	kąt prosty, ostry, pełny, półpełny, tępy, rozwarty
трику́тник	trójkąt
в ви́ді трику́тника	w formie trójkąta
ква́драт	kwadrat
прямоку́тник	prostokąt
рівнобі́жник	równoległobok
тра́пез, трапезоїд	trapez, trapezoid
ко́ло	koło
луч	promień
про́мір	średnica
обві́д	obwód
підста́ва	podstawa
розвяза́ти за́дачу	rozwiązać zadanie
то́чка	punkt
това́риство ґімнасти́чне	towarzystwo gimnastyczne
ґімна́стик, ґімнастикува́ти ся	gimnastyk, gimnastykować się
учи́тель калїґра́фиї	nauczyciel kaligrafii
ма́ти до́бре письмо́	mieć dobre pismo
пі́дкладка	podkładka
зо́шит	zeszyt
бібу́ла	bibuła
каламар	kałamarz
чорни́ло	atrament
не вмі́є писа́ти ортоґрафі́чно	nie umie pisać ortograficznie
мала́, вели́ка бу́ква	mała, wielka litera
трудна́, ле́гка вимо́ва	trudna, łatwa wymowa
вимавля́ти	wymawiać
голосне́ чи́танє	głośne czytanie
пла́вно чита́ти	płynnie czytać
акцентува́ти, наголо́шувати	akcentować

на́голос	akcent
значо́к	znaczek
пра́вило	prawidło, reguła
ре́ченє	zdanie
говори́ти кількома́ мо́вами	mówić kilkoma językami
письме́нник	pisarz
улю́блений а́втор	ulubiony autor
по́вість	powieść
рома́н	romans
лїтерату́ра	literatura
фе́риї малі́, вели́кі, сьвято́чні.	ferye małe, wielkie, świąteczne
вільна́ годи́на	wolna godzina
нау́ка розпочина́є ся на но́во	nauka rozpoczyna się na nowo
віддава́ти ся з замі́лованєм нау́кам приро́ди	oddawać się z zamiłowaniem naukom przyrody
учи́ти ді́ти	uczyć dzieci
учи́тель домови́й, інстру́ктор	nauczyciel domowy, instruktor
ле́кция прива́тна	lekcya prywatna
удїля́ю ле́кциї за мі́рною надгоро́дою	udzielam lekcyi za miernem wynagrodzeniem
беру́ ле́кциї у па́нни Н.	biorę lekcye u panny N.
авто́рский гонора́р	autorskie honoraryum
манускри́пт	manuskrypt
дра́ма	dramat
поє́ма	poemat
вірш, стих	wiersz
по́вість	powieść
сиді́ти цїли́ми годи́нами при кни́жцї в бібліоте́цї	siedzieć całemi godzinami przy książce, w bibliotece
писа́ти невира́зьно	pisać niewyraźnie

дрібне́ письмо́	drobne pismo
га́рний хара́ктер письма́	piękny charakter pisma.

Кі́лько шкіл ма́єте в мі́стї?	Ile szkół macie w mieście?
Ма́ємо до́сить; в такі́м вели́кім мі́стї потре́ба мно́го за́кладів науко́вих. Є у нас унїверзите́т, полїте́хнїка, акаде́мія ветерина́риї, гандльова́, ви́сша шко́ла господа́рства лїсо́вого, 6 ґімна́зий з язи́ком викладо́вим по́льским, ру́ским, і нїме́цким, шко́ла реа́льна і мно́го шкіл на́родних та фахови́х.	Mamy dość; w takiem wielkiem mieście potrzeba wiele zakładów naukowych. Jest u nas uniwersytet, politechnika, akademia weterynaryi, handlowa, wyższa szkoła gospodarstwa lasowego, 6 gimnazyów z językiem wykładowym polskim, ruskim, i niemieckim, szkoła realna, tudzież wiele szkół ludowych i fachowych.
Чи удїля́єте ле́кций по прива́тних дома́х?	Czy udziela pan lekcyi po prywatnych domach?
Нї, учу́ в двох публи́чних шко́лах францу́ского і англї́йского, а в до́ма учу́ свої дї́ти і кілько́х у́чеників умі́щених у ме́не на ста́нциї.	Nie, uczę w dwóch publicznych szkołach francuskiego i angielskiego, a w domu uczę swe dzieci i kilku studentów umieszczonych u mnie na stancyi.
Кі́лько у́чеників хо́дить до ґімна́зиї, в котрі́й учите́?	Ilu uczniów chodzi do gimnazyum, w którem pan uczy?
Є їх пове́рх 600 в дванайцятьо́х кля́сах.	Jest ich z górą 600 w dwunastu klasach.
Чи не приня́ли би ви двох мої́х сині́в на ста́нцию? Хло́пцї є пи́льні і че́мні, тожь спо́дїюсь, що мно́го за́ходу з ни́ми не бу́дете ма́ли.	Czy nie przyjąłby pan mych dwóch synów na stancyę? Chłopcy są pilni i grzeczni, więc spodziewam się, że nie będzie pan miał z nimi wiele zachodu.
Ду́же ра́до.	Bardzo chętnie.
Ученики умі́щені у ме́не суть то дї́ти з лї́пших домі́в; уча́ть ся за́всїгди під мої́м на́дзором. Де́яких учи́ть учи́телька тако́ж му́зики.	Uczniowie umieszczeni u mnie są to dzieci z lepszych domów; uczą się zawsze pod mym dozorem. Niektórych uczy nauczycielka także muzyki.

Dodatek 9.

Ви́нахід шту́ки друка́рскої.

Письмо́ зна́ли лю́ди від ду́же давни́х часі́в, на бога́то вікі́в пе́ред рождество́м Ісу́са Христа́. Давнї́йше всї книжки́ бу́ли пи́сані, бо шту́ки друка́рскої ще лю́ди не зна́ли. А переписа́ти цїлу́ кни́жку — се робо́та не ле́гка. Са́мі зна́єте. що че́рез годи́ну мо́жете переписа́ти ледви́ оде́н усту́п з на́шої кни́жки. Поду́майте о́тже, кі́лько би то часу́ потре́ба бу́ло, щоби́ цїлу́ кни́жку переписа́ти! З то́ї то причи́ни книжки́ в давни́х часа́х бу́ли рідкі́ і стоя́ли ду́же до́рого. І ни́нї уче́ні лю́ди пи́шуть книжки́, а́ле відта́к даю́ть їх до друка́рнї, де друка́р в коро́ткім часї́ ви́друкує пі́сля одно́го напи́саного взірця́ ти́сячі одна́ких книжо́к. В на́слїдок то́го кошту́ють книжки́ тепе́р не бога́то і ко́ждого ста́ти на те, щоби́ собі́ купи́в кни́жку. Шту́ка друка́рска є о́тже вели́ким добродї́йством для люди́й.

Шту́ку сю ви́гадав Нї́мець, Іва́н Ґу́ттенберґ, бу́де то́му 450 лїт. Вже пе́ред тим вирі́зували

люди на дереві образкй сьвятих, а під спóдом поміщували корóтку молитву. Таку деревляну табличку потягали відтак краскою і витискали ті образкй з молитвами на папері. Іван Ґуттенберґ прийшóв з тóго на щасливу гадку, що в той спосіб можна би цілі стóрони книжóк відбивати. Але на тім не поперестав. Роздумуючи дальше, догадав ся, що улекшить собі працю, коли виріже кóжду букву окремо: бо з поодинóких окремих букв може зложити цілу сторону книжки, а відтак відбивши єї, розложити букви і укладати з них другу сторону і так дальше. Побачивши, що деревляні букви скóро псують ся, почав він відливати при пóмочи форм букви з óлова. Видумав також лїпше друкарске чорнило. З Німеччини розійшли ся друкарі по иньших краях, і друкарі заробляли дóбре своєю друкарскою штукою, — а книжки стали дешевшими.

Винахід	Wynalazek
вік	wiek
рождествó	narodzenie
перед	przed
давнó, давнїйше	dawno, dawniej
переписати	przepisać
через	przez
ледви	zaledwie
подумати	pomyśleć
рідкий-а-е	rzadki-a-e
стояти дóрого	kosztować drogo
відтак	następnie
друкар	drukarz
після	podług
взірець	wzór
в наслїдок тóго	w następstwie tego

мене стати на що	mnie stać na co
добродійство	dobrodziejstwo
вигадати	wymyśleć
вирізувати	wyrzynać
образóк	obrazek
спід	spód
поміщувати	pomieszczać
корóткий-а-е	krótki-a-e
молитва	modlitwa
деревляний-а-е	drewniany-a-e
потягати	pociągać
краска	farba
витискати	wyciskać
щаслива гадка	szczęśliwa myśl
стóрона	strona
відбивати	odbijać
поперестати	poprzestać
роздумувати	rozmyślać
догадати ся	domyśleć się
улекшити	ułatwić
окремо	osobno
буква	litera
поодинóкий-а-е	pojedynczy
розложити	rozłożyć
укладати	układać
дальше	dalej
побачити	ujrzeć
скóро	prędko
відливати	odlewać
óлово	ołów
чорнило	czernidło
дешевий а-е.	tani-a-e

2. Przysłówki (прислівники).

Przysłówkami nazywamy takie partykuły, które służą do bliższego określenia czasowników i przymiotników, a to pod względem czasu, miejsca, sposobu, stopnia, miary itp.

Według znaczenia dzielimy przysłówki na:

1. Przysłówki sposobu (прислівники спо́собу), odpowiadające na pytanie як щось ді́є ся? яке́ що є?: так, сяк, ина́кше (inaczej), яко́сь, одна́ково, га́разд, до́бре, зарі́вно, поді́бно, ду́же, проти́вно, зле, мимохо́дом, на́роком (umyślnie) itd.

2. Przysłówki miejsca (присл. місця) odpowiadają na pytanie де? куди́? ві́дки?: ту, там, оттý́т, оттáм, всю́ди, ві́дти, ві́дтам, сюди́, туди́, денебу́дь, тамтуди́, бли́зько, далéко, недалéко itd.

3. Przysłówki czasu (присл. часу́) stoją na pytanie коли́? відколи́? як до́вго?: тоді́, тогди́, тогді́ (wtedy), тепéр, ни́нї, сего́дня, за́втра (jutro), ні́коли, завсі́гди (zawsze), вже, ще́, було́ itd.

4. Przysłówki stopnia i miary (присл. сте́пеня і мі́ри) na pytanie як ду́же? кі́лько? як мно́го?: ду́же, ве́льми (bardzo), тро́хи, невмі́ру, бага́то, мно́го, ле́дви, мов, раз, дві́чи, ча́сто itd.

5. Przysłówki twierdzące (тверди́чі) i przeczące (запереча́ючі) na pytanie так чи ні?: так, дійстно (istotnie), спра́вдї, мабу́ть (prawdopodobnie), мо́же очеви́дно, не, ні, нета́к, проти́вно, ні́коли itd.

6. Przysłówki pytajne (пита́йні): чи? хіба́ж? невже́ж? як? де? коли́? як ча́сто? як мно́го? як ду́же? кі́лько? куди́? чому́? длячо́го? itd.

Niektóre przysłówki bywają używane w różnem znaczeniu i stosownie do tego zalicza się je do różnych rozdziałów, np.: ще́, może oznaczać czas i stopień, неабия́к oznacza sposób i stopień itp.

Stopniowanie przysłówków.

Przysłówki powstałe z przymiotników, a zakończone na o lub e mogą się stopniować, np.:

ско́ро (prędko) — ско́рше — на́йскорше
га́рно (pięknie) — гарні́йше — на́йгарні́йше
мно́го (wiele) — бі́льше — на́йбільше
ма́ло — ме́ньше — на́йменьше
до́бре — лі́пше (lepiej) — на́йлі́пше
зле — гі́рше — на́йгірше
глубо́ко (głęboko) — глу́бше — на́йглубше
глу́по (głupio) — глу́пше — на́йглупше
висо́ко — ви́сше — на́йвисше
далéко — да́льше — на́йдальше
ни́зько — ни́зше — на́йнизше
ле́гко (łatwo) — ле́кше — на́йлекше
мя́гко (miękko) — мя́кше — на́ймякше
широ́ко — ши́рше — на́йширше.

Zmysły, czynności duszy, przysłowia itp.

До́бре є образува́ти одна́ково ду́шу і ті́ло. Ви́слухай до́бре, а пото́м говори́. Злість не заве́ла ні́кого далéко. Лі́пше не обіця́ти, як слóва не дотри́мати. Хто висо́ко лі́та́є, той ни́зько сі́да́є. Ни́нї мені́, за́втра тобі́. Ви́слухав зле, а пото́м пли́в нісені́тницї. На́йгірше для чолові́ка, сли дасть ся опанува́ти при́страстям. Шко́да велика́, що мій прия́тель від'і́хав: нераз і не двічи розмавля́ли ми ми́ло, коли́ проти́вно з тобо́ю го́дї диспутова́ти, бо горячи́ш ся ду́же. Не кай ся ні́коли ра́но вста́ти, а мо́лодо ожени́ти ся. Ме́ньше говори́, а дотепні́йше, лиш щоби́ твій до́теп ні́кого не обража́в. Жарт жа́ртом, але ти не здає́ш собі

гара́зд спра́ви з то́го, що ро́биш. Люби́ти прия́теля га́рно, люби́ти бли́жнього гарні́ше, люби́ти ворогі́в на́йгарні́ше. Як вам то смаку́є? до́бре. Не рішайте за ско́ро нїчо́го, чого́ би вам пізні́ше тре́ба жа́лувати. Наколи́ я умру́ ско́рше від вас, ви буде́те ба́тьком мої́х дїти́й; а наколи́ ви умре́те ско́рше від ме́не, бу́ду я ба́тьком ва́ших дїти́й; наколи́ ми обо́ма помре́мо, бу́дуть они́ ма́ти вітця́, що живе́ вічно на небеса́х.

Змисл	Zmysł
чи́нність	czynność
образува́ти	kształcić
одна́ково	zarówno
пото́м	potem
говори́ти	mówić
зліст	złość
заве́сти	zaprowadzić
дале́ко	daleko
обіця́ти	obiecać
дотри́мати, додержати	dotrzymać
лїта́ти	latać
сїда́ти	siadać
пле́сти, плету́, плїв	pleść, plotę, plótł
нїсені́тниця	głupstwo
на́йгірше	najgorzej
при́страсть	namiętność
нера́з	nieraz
дві́чи	dwa razy
розмавля́ти	rozmawiać
ми́ло	mile
коли́ проти́вно	kiedy przeciwnie
го́дї	ciężko, trudno, niemożliwie
горячи́ти ся	gorączkować się
ка́яти ся	żałować
мо́лодо	młodo

ожени́ти ся	ożenić się
ме́ньше говори́ти	mniej mówić
до́тепно	dowcipnie
до́теп	dowcip
образа́ти	obrażać
здава́ти собі́ спра́ву з чого́	zdawać sobie sprawę z czego
гара́зд	dobrze
га́рно	pięknie
бли́жнїй	bliźni
рішáти	decydować
за ско́ро	za prędko
пі́зно	późno
жа́лувати	żałować
наколи́	kiedy, jeżeli
умерти, умира́ю, умри́	umrzeć, umieram, umrzyj
живу́, живе́ш, живе́	żyję, żyjesz, żyje
ві́чно	wiecznie
небеса́.	niebiosa

Żył raz pewien bogaty człowiek, który przez całe życie tylko o to się troszczył, ażeby jak najwięcej nagromadzić bogactw. Myślał on, że im kto bogatszy, tem szczęśliwszy. Bogactwo jednak nie mogło go zaspokoić: im bardziej stawał się bogatym, tem więcej pragnął bogactw. Widziałem dzisiaj człowieka, nic szczególnego na nim nie było, wzrokiem swym jednak sięgał do głębi duszy. Wesoło czasami żyć na ziemi; wczoraj np. powietrze było czyste i świeże, słońce jasne, niebo pogodne, i zdaje się, czegoby więcej potrzeba, na co tu namiętności, pragnień i żalu? Szedł drogą staruszek do wsi. Na drodze bawiło się kilkoro dzieci. „A skąd wy staruszku?“ zapytało jedno ze starszych dziewczątek. Moje dziatki, ja tutejszy, jak i wy, lecz wy mnie nie znacie, bo już dawno

bardzo dawno, jak ja wyszedł stąd między obcych ludzi. Zaledwie słońce skryło się za lasem, ozwał się dzwonek wzywający wiernych do modlitwy. Nigdy czegoś podobnego nie słyszałem. Jak często jeździsz do miasta?

Żyć	Жи́ти
pewien-a-e	оди́н-а́-е́
bogaty-a-e	бога́тий-а-е
człowiek	чолові́к
przez	че́рез
cały-a-e	ці́лий-а́-е́
życie	жите́
tylko	ті́лько
troszczyć się	дба́ти
ażeby	щоб и́
nagromadzić	нагрома́дити
bogactwo	бога́тство
myśleć	ми́слити, ду́мати
im kto	чим хто
szczęśliwy	щасли́вий
jednak	одна́к
módz, mogę, ja mógł, mogła, mogło	мочи́, мо́жу, я міг, могла́ могло́
zaspokoić	заспоко́їти
im bardziej	чим ду́жче
stawać się	става́ти ся
pragnąć	бажа́ти
widzieć	ви́дїти
szczególny-a-e	особли́вий-а-е
wzrok	зір, 2. відм. зо́ру
sięgać	сяга́ти
głębia	глубина́
wesoło	весе́ло

czas, czasem, czasami	час, часо́м, часа́ми
ziemia	земля́
wczoraj	вче́ра
powietrze	пові́тре
świeży-a-e	сьві́жий-а-е
słońce	со́нце
niebo	не́бо
pogodny-a-e	пого́дний-а-е
zdawać się, zdaje się	здава́ти ся, здає ся
potrzeba	потре́ба
pragnienie	ба́жанє
droga	доро́га
staruszek	старе́ць, стару́шок
wieś	село́
bawić się	ба́вити ся
dziewczątko	дївча́тко
dziatki	дїточки́
znać	зна́ти
wyjść	ви́йти
obcy-a-e	чужи́й-а́-е́
zaledwie, ledwie	зале́дво, ле́дви
skryć się	скри́ти ся
ozwać się	озва́ти ся
dzwonek	дзві́нок
wzywać	взива́ти
wierny-a-e	ві́рний-а-е
modlitwa	моли́тва
nigdy	ні́коли
słyszeć	чу́ти
jeździć	їздити
miasto	мі́сто.

Пять змі́слів	Pięć zmysłów
зір	wzrok

слух	słuch
нюх	powonienie, węch
приє́мний за́пах	przyjemny zapach
до́тик	dotyk
смак	smak
та стра́ва, той на́питок мені́ не смаку́є	ta potrawa, ten napój mnie nie smakuje
ку́шати, поку́шати	kosztować, pokosztować
про́шу поку́шати то́го вина́	proszę skosztować tego wina
то не в мо́їм ґу́стї	to nie w moim guście
соло́дкий-а-е	słodki-a-e
осолоди́ти	osłodzić
квасни́й-а́-е́	kwaśny-a-e
квас	kwas
гірки́й-а́-е́	gorżki
ум	umysł
до́бре се́рце і бы́стрий ро́зум	dobre serce i bystry rozum
сприт	spryt
інтелїґе́нтний-а-е	inteligentny-a-e
розсу́док, розсу́дний	rozsądek, rozsądny
не ма́ти слу́шности	nie mieć słuszności
жада́ти від кого́ зда́ня спра́ви	żądać od kogo zdania sprawy
зрозумі́нє ре́чи	zrozumienie rzeczy
хло́пский ро́зум	chłopski rozum
розуміти, понима́ти	rozumieć, pojmować
да́ти до зрозумі́ня	dać do zrozumienia
зайшло́ непорозумі́нє	zaszło nieporozumienie
здібність, чоловік вели́ких здібностий	zdolność, człowiek wielkich zdolności
він не понима́є до́бре, не мо́же зрозуміти	on nie pojmuje dobrze, nie może zrozumieć

я мав те саме́ на ду́мцї	ja miał to samo na myśli
заду́маний-а-е	zamyślony-a-e
поня́тє, іде́я	pojęcie, idea
іде́ал краси́	ideał piękności
припуска́ю, що так не бу́де	przypuszczam, że tak nie będzie
звернути ува́гу	zwrócić uwagę
намо́вити, намо́ва	namówić, namowa
сумнїва́ти ся	wątpić
бу́йна фанта́зия	bujna fantazya
до́бра па́мять	dobra pamięć
як дале́ко па́мять сяга́є	jak daleko pamięć sięga
забу́ти, забуте́	zapomnąć, zapomnienie
то є́щé пи́танє	to jeszcze pytanie
глупота́, дурнота́	głupota
пересáда	przesada
успосо́бленє	usposobienie
бу́ти в до́брім гу́морі	być w dobrym humorze
віднести вражі́нє	odnieść wrażenie
ма́ти до́брі на́міри	mieć dobre zamiary
ма́ю на не́го вели́кий вплив	mam na niego wielki wpływ
обоя́тний, обоя́тність	obojętny, obojętność
нїжни́й, нїжність	delikatny, delikatność
жичли́вість	życzliwość
сприя́ти кому́	sprzyjać komu
бри́дити ся	brzydzić się
гордúти, погóрда	gardzić, pogarda
легкова́жити, легкова́женє	lekceważyć, lekceważenie
здивóванє	zdziwienie
гнїв	gniew
пори́вчість	porywczość
встéклий, встéклість	wściekły, wściekłość
бра́ти за зле	brać za złe
спір	spór

сварня́	kłótnia
сварли́вий-а-е	kłótliwy-a-e
свари́ти ся	kłócić się
то мене́ ду́же смути́ть	to mię bardzo smuci
жаль, сму́ток	żal, smutek
пого́дний ум	pogodny umysł
з ра́дости не знав, що роби́ти	z radości nie wiedział, co robić
всї́ сьмію́ть ся з то́го чолові́ка	wszyscy śmieją się z tego człowieka
кпи́ти, кпи́ни	kpić, kpiny, drwiny
вдово́ленє	zadowolenie
на́дїяти ся, надї́я	spodziewać się, nadzieja
то мене́ непоко́їть	to mnie niepokoi
роздра́жненє	rozdrażnienie
дразни́ти	drażnić
страх ма́є вели́кі о́чи	strach ma wielkie oczy
несподї́ванка	niespodzianka
розпу́ка	rozpacz
дрощ мене проїма́є на зга́дку.	dreszcz mię przejmuje na myśl.

Dodatek 10.

Скарб.

Бі́дний чоловік, що мав ше́стеро дїтий, ора́в раз у по́ли і каза́в засмучений: »Хто моїх дїтий годува́ти-ме, як мене́ не бу́де; ось тепе́р вже менї́ так ва́жко, а они́-ж мое́ю пра́цею тільки й живу́ть«.

Ле́дви що се промо́вив, як ось плуг зазвенїв і воли́ ста́ли. Він почáв вийма́ти плуг і ви́тяг у ку́пі з ним скри́нку, всю зако́вану в желїзо. Ди́вуючись, відчини́в єї́ і поба́чив: она́ була́ по́вна червінцїв. Шви́дко і ра́дїсно нїс він єї́ до до́му.

Доро́гою згада́в про свої́ щоде́нні турбо́ти, упа́в на колїна і почáв щи́ро дя́кувати Бо́гу. Він каза́в: »Бо́же, Ти году́єш в пусти́нї кру́ка і одяга́єш у таку́ ши́шну о́дїж лїлїю, Ти не забу́в і про мéне. Ти знав вперéд, нїж я Тебé попроси́в, чого́ менї́ тре́ба, Ти із своїх рук дав менї́ ми́лість, хоч я єї́ й не заробив«. Після се́го він підня́в ся і понїс скри́нку до до́му. Але, як ішо́в до до́му, поду́мав про се́бе, кому́ ся скри́нка нале́жала. І згада́в що по́ле се він купи́в у сусїда. Сусїд був ще бі́дні́йший, нїж він сам і потребува́в ще бі́льше по́мочи. Ба́тько єго́ сусїда був ду́же замо́жний, він умéр са́ме у війну́; мабу́ть ся скри́нка, промо́вив він до се́бе, схо́вана була́ тут від во́рогів. І не менї́, а бі́дному, сусїдови нале́жать сї гро́ші, бо я у не́го купи́в тільки зе́млю. Так поду́мав він і понїс скри́нку з грішми́ до сусїда.

Сусїд почу́вши, що то гро́ші єго́, ду́же зрадів, обнима́в чолові́ка і від ра́дости облива́в ся слїзми́.

»Бра́те!« промо́вив він, »се нам обо́м по́міч: ми роздїлимо сї гро́ші по рі́вні, та й живте́ теж бу́демо дїли́ти«.

Він за́раз відчисли́в полови́ну гроши́й і відда́в їх сво́му сусїдови. З се́го часу́ оба́ сусїди жи́ли, як бра́тя.

Вечір.

Садо́к вишне́вий ко́ло ха́ти,
Хрущі́ над ви́шнями гуду́ть;
Плуга́торі з плуга́ми йдуть,
Сьпіва́ють ідучи́ дївча́та,
А ма́тери вече́рять ждуть

Сїмá вече́ря ко́ло ха́ти
Вечі́рня зі́ронька встає;

Дочка́ вече́рять пода́є,
А ма́ти хо́че научáти,
Так солове́йко не дає́.

Покла́ла ма́ти ко́ло ха́ти
Мале́ньких дїточо́к свої́х,
Сама́ засну́ла ко́ло їх.

Зати́хло все. Ті́льки дївча́та
Та солове́йко не зати́х.

Ора́ти	Orać
годува́тиме = бу́де годува́ти	będzie karmić
ва́жко	ciężko
промо́вити	wyrzec
плуг	pług
зазвенї́ти	szczęknąć
поча́ти	zacząć
вийма́ти	wyjmywać
витяга́ти	wyciągać
скри́нка	skrzynka
зако́ваний-а-е	zakuty-a-e
відчини́ти	otworzyć
червоне́ць	dukat, czerwony złoty
шви́дко	prędko, szybko
не́сти, нїс	nieść, niósł
турбо́та	kłopot
упа́сти на колї́на	upaść na kolana
одяга́ти	ubierać
підня́ти ся	powstać
по́міч	pomoc
мабу́ть	prawdopodobnie
нале́жати	należeć
по рі́внї	na dwie równe części.

Вишне́вий-а-е	Wiśniowy-a-e
хрущ	chrząszcz, chrabąszcz
плуга́тор	oracz
сімя́	rodzina
вече́ря-вече́рає	wieczerza
вечі́рний	wieczorny-a-e
зі́ронька	zorza
солове́йко, солові́й	słowik
засну́ти	zasnąć
зати́хло все	uciszyło się wszystko

---

3. **Spójniki** (злу́чники).

Spójniki są to partykuły za pomocą których spajamy z sobą dwa wyrazy albo dwa zdania.

Najważniejsze spójniki w języku ruskim są następujące:

а, а́бо, а́дже, а́ле, бо, же (ж) [stoi po wyrazie], і (й), не ті́лько — а́ле тако́ж, нї, одна́к, одна́кож, поча́сти — поча́сти, пре́цїнь (przecież), раз-раз, та (і), тай, та́же, таки́, тако́ж, то, чи, аби́, аж, бу́цїм (niby), до́ки, до́кіль, за́ким, за́місць щоби́, коби́, коли́, мов, немо́в, на́че, нена́че, нї́би, наколи́. нїж, а́нїж, чим, нїм, по́ки, позая́к (ponieważ), ско́ро, сли, єсли́, ті́лько що, щоби́, як, як—так, а́нї—а́нї, а́бо—а́бо, чи—чи itd.

Spójniki, podobnie jak w języku polskim, mają różne znaczenia:

a) łączą zdania: і, а, та, тай...

b) rozdzielają zdania: а́бо-а́бо, а́нї-а́нї...

c) przeciwstawiają jedno zdanie drugiemu: а́ле, одна́к, пре́цїнь...

d) wyrażają przyczynę: бо, позая́к, поне́же ..

e) „ skutek: що, що аж, аж...

f) wyrażają porównanie: як, нїж...
g) „ czas: колú, пóки...
h) „ zamiar: щобú, щоб, абú...
i) „ warunek: єслú, сли, наколú...
j) „ przypuszczenie: хоть, хотяй...

4. Wykrzykniki (óклики).

Wykrzyknikami nazywamy partykuły, które służą do wyrażenia uczucia: żalu, smutku, bolu, przestrachu, gniewu, radości, zdziwienia itd.

Niektóre z nich naśladują przyrodę, np.: що рúбка кóло úдки (wędki) плюсь — то сéрце рибакóви тьох.

Najważniejsze wykrzykniki są następujące:

а, ах, гей, гóя, ой, ей, ай, гай, ех, ох, гóре (biada), бо, алé, го-го, га, ов, оввá, бігмé, прóбі (przebóg), далéбі (dalibóg), їй Бóгу (na Boga), ет, тфу, пек, цур, бодáй, ну, анý, ну-ж, ну-мо, ну-же, геть, цить, цúтьте, гов, ось.

Przykłady na spójniki i wykrzykniki.

Чоловíк сýдить, а Бог рядúть. Чоловíк стріляє, а Бог кýлї нóсить. Як собí постéлиш, так ся вúспиш. Лýчше глядú свóго нóса, нїж чужóго прóса. Соловéйко висьпівує та щебéче, пóки не зазорíє. Колú сíно в стóзї, то забýв о Бóзї. Бýдьте милосéрдні, щобú Гóсподь був до вас милосéрдний. В осенú і хóлод і мрáка. На полях не вúдко вже кіп збíжа, бо робóти покíнчені, а починáють ся новí зáсїви. Коли-ж засíють стає на полях і зовсíм пýсто, хибá що птúцї над чóрними зáгонами стáдами перелїтáють. Нехáй не бýде нї менí, нї тобí. Нéбо і землú проминýть, а словá мої не проминýть. Гей, гей! мúлий Бóже! де ся нáші лїтá дíли, лїтá молодíї. Ох! менí лúхо! Зібрáлись ми рáзом, тай гайдá в дорóгу. Гаразд! похвалю тебé, сли додéржиш бодáй раз слóва. Ах! я нещáсний! що máю дíлати?

Судúти	Sądzić
рядúти	rządzić
стріляти	strzelać
постелúти	pościelić
глядíти	patrzeć, pilnować
чужúй-á-é	cudzy-a-e
щебетáти	szczebiotać
зазорíти	zaświtać
сíно	siano
стíг, в стóзї	stóg, w stogu
забýти	zapomnąć
милосéрдний-а-е	miłosierny-a-e
Гóсподь	Pan
óсїнь	jesień
хóлод	chłód
мрáка	mgła
копá, кіп	kopa, kóp
покінчúти	pokończyć
зáсїв	zasiew
на полях і	także na polach
зовсíм	zupełnie
птúця	ptak
зáгін, зáгони	zagon, zagony
перелїтáти	przelatywać
нéбо	niebo
проминýти	przeminąć
де ся дíли?	gdzie się podziały?

зібра́ти ся	zgromadzić się
гайда́ в доро́гу	dalej w drogę
гара́зд	dobrze, ślicznie
бода́й раз	przynajmniej raz
нещасний-а-е	nieszczęśliwy-a e
дїла́ти.	działać, czynić.

Tantal, król Frygii, tak bardzo miły był bogom, iż go Jowisz do uczt bogów zapraszał i tajemne mu swe zamysły powierzał. Senat uchwalił ażeby w całej Italii przeprowadzić pobór. Dla wszystkich ciał potrzeba pewnego miejsca, albowiem ciała bez miejsca wyobrazić sobie niepodobna. Krasicki jako poeta ma wiele talentu, ma miłe i cenne zalety, a na polu oświaty ma zasługi prawdziwie wielkie. Przebóg! co czynicie? Pójdź precz stąd! Ach! co za lalka prześliczna! zawołała Zosia, otrzymawszy piękną laleczkę od matki. Biada! zawołałem, a echo odpowiedziało mi, biada! Nastają mrozy, ponieważ słońce tylko krótki czas ogrzewa ziemię. Słońce wschodzi późno a zachodzi wcześnie. Dalibóg! że więcej do ciebie nie przyjdę. O, źle! nie myślałem, że tak będzie.

Jowisz	Юпітер
uczta	пир
zapraszać	запраша́ти
tajemny-a-e	та́йний-а-е
zamysł	га́дка, на́мір
powierzać	повіря́ти
senat	сена́т
uchwalić	ухвали́ти
przeprowadzić	перевести
pobór	по́бір
ciało	тїло

miejsce	мі́сце
albowiem	позаяк, понеже
wyobrazić sobie	поду́мати собі́
niepodobna	неможли́во
Krasicki	Красїцкий
poeta	поет
wiele	мно́го, бага́то
talent	тала́н
cenny-a-e	цїнний-а-е
zaleta	прикме́та
oświata	просьві́та
zasługa	заслу́га
prawdziwie	правди́во
pójdź precz	піди́ проч
lalka	ля́лька, ку́кла
prześliczny	прекра́сний, прега́рний
laleczka	ля́льочка, ку́клочка
biada	го́ре
echo	ві́дгомін
nastawać	наставáти
mróz	моро́з
ogrzewać	огрівáти
wschodzić	всходи́ти
późno	пі́зно
zachodzić	заходи́ти
wcześnie	вча́сно
myśleć.	гада́ти.

Прикме́ти, про́ступки, ва́ди і т. п.	Przymioty, występki, wady i t. p.
Че́сний чоловік завсїгди так бу́де поступа́ти, як приріk.	Uczciwy człowiek zawsze tak będzie postępować, jak przyrzekł.

Не ма нїко́го, щоби́ не мав якої́сь ва́ди, а́бо, як то ка́жуть, сво́го »а́ле«.

Niema nikogo, ażeby nie miał jakiejś wady, albo jak to mówią, swego „ale“.

До́брі обича́ї твори́ли си́льні держа́ви; упа́док ка́рности і рознї́жненє нато́мість причини́ли ся до їх упа́дку і погуби́ли цїлі́ на́роди.

Dobre obyczaje tworzyły silne państwa; upadek karności i zniewieściałość natomiast przyczyniły się do ich upadku i zgubiły całe narody.

При́писів чесноти́ не дає́мо нїко́му, бо ві́римо, що ко́ждий но́сить їх в свої́м се́рци.

Przepisów cnoty nie dajemy nikomu, wierzymy bowiem, że każdy nosi je w swem sercu.

Зго́да буду́є, а́ле незго́да руйну́є.

Zgoda buduje, lecz niezgoda rujnuje.

Сли бу́деш на́дто мягко́го се́рця, сам на́йгірше на тім ви́йдеш, бо сьвіт милосе́рдія не зна́є.

Jeżeli będziesz zbyt miękkiego serca, sam najgorzej na tem wyjdziesz, albowiem świat nie zna miłosierdzia.

Мно́гі добро́дїї лю́цкости спітка́ли ся з чо́рною невдя́чностию і зги́нули в ну́ждї.

Wielu dobroczyńców ludzkości spotkało się z czarną niewdzięcznością i zginęło w nędzy.

Пробі́! чи всї ма́ємо бреха́ти тому́, що брехня́ втиска́є ся всю́ди і випира́є пра́вду?

Na Boga! czy wszyscy mamy kłamać dlatego, że kłamstwo wciska się wszędzie i wypiera prawdę?

Я не чув єще́ від те́бе цїло́ї пра́вди, а все лише́нь полови́ну.

Ja nie słyszał jeszcze od ciebie całej prawdy, a zawsze tylko połowę.

Очеви́дно, що ту зайшла́ по́милка.

Oczywista, że tutaj zaszła pomyłka.

Цить, моя дити́но, не плач і не роби́ собі́ нїчо́го з лю́цкої обмо́ви.

Cicho, moje dziecko, nie płacz i nie rób sobie niczego z ludzkiego oszczerstwa.

Я сказа́в би тобі́ щось, сли би-м був пе́вний, що дохова́єш та́йни.

Powiedziałbym ci coś gdybym był pewny, że dochowasz tajemnicy.

Єй, хло́пче, попра́в ся, бо памята́й: так до́вго збан во́ду но́сить, до́ки ся у́хо не ві́рве.

Ej, chłopcze, popraw się, bo pamiętaj: tak długo dzban wodę nosi, dopóki się ucho nie urwie.

Мсти́ти ся, не є рі́чею благоро́дного мужа́.

Mścić się, nie jest rzeczą szlachetnego męża.

О! то́го му вже хиба́ не подару́ю; ско́рше чи пізнї́йше дося́гне го моя́ пі́мста.

O! tego mu już chyba nie podaruję; prędzej czy później dosięgnie go moja zemsta.

Таки́й був га́рний, що спра́вдї аж за́здрість взбу́джував.

Taki był ładny, że doprawdy aż zazdrość wzbudzał.

Го́рдість вже не одно́го спрова́дила на доро́гу про́ступків.

Duma już niejednego sprowadziła na drogę występków.

Так поблажли́вість як і на́дто вели́ка стро́гість нї́коли не веду́ть до цї́ли.

Tak pobłażliwość jako też zbyt wielka surowość nigdy nie prowadzą do celu.

Че́мність, се така́ прикме́та, що ще нї́коли нїко́му не зашко́дила.

Grzeczność, to taki przymiot, że jeszcze nigdy nikomu nie zaszkodziła.

Умірко́ванє ві всїм, то зада́ток на до́вге житє́.

Umiarkowanie we wszystkiem, to zadatek na długie życie.

Впер ся, як козе́л ро́гами.

Uparł się, jak koziel rogami.

Dodatek 11.

До́брий син.

Молоди́й князь звик був у днї погі́дні переїзди́ти ся верхо́м на кони́ по-за мі́сто і з цїка́вости

приглядáти ся лю́дям, що працюва́ли в по́лї. Одна́к не розумі́в він жи́тя убо́гих люди́й і не знав, з яки́м мали́м грошéм они́ вижива́ють себé і свої́ роди́ни. Єму́ здава́ло ся, що ко́ждий, хто жи́є і здо́рово виглядáє, ма́є всéго подостáтком.

Отта́к їде він раз гости́нцем попри́ поля́, а молоди́й селяни́н так завзя́то ко́сить і сьпіва́є, що аж го́мін розхо́дить ся. »Отсéй пéвно доси́ть зароби́в, коли́ таки́й весéлий і вдово́лений«. Тай став з селяни́ном розмовля́ти і довíдав ся, що він працю́є на чужíм по́ли я́ко дéнний зарíбник.

»А щож ти«, пита́є князь, »на день зарóбиш?«

»А що — шістьдеся́ть крéйцарів«.

»І з то́го жи́еш?« — чу́дує ся князь, бо не міг зрозумíти, як з шістьдеся́ти крéйцарів мóжна ви́жити і ще при тім бу́ти весéлим.

»Ба«, засьмія́в ся зарíбник, »щоби́ я всї ті гро́ші мав для сéбе, то я би ще панува́в«.

»То й ті не всї твої?« пита́є ще цїкавíйше князь.

»О нї«, розка́зує зарíбник. »Два́йцять кре́йцарів даю́ на давни́й довг, два́йцять відкладáю на ста́рість, а з тре́тої два́йцятки му́шу жи́ти».

Князь ще бíльше зацїка́вив ся і хотíв зна́ти, яки́й довг спла́чує селяни́н і як відкладáє.

»А от«, ка́же весéлий зарíбник. »як оно́ веде́ ся. Старóму ба́тькови, котри́й робúти вже не го́ден, а коли́сь мене́ годува́в з пра́цї рук, даю́ я́ко довг два́йцять кре́йцарів, два́йцять відкладáю на ста́рість, а з третúни я сам жию́«.

Не знав князь, що убóгому чоловíкови сказáти, а дáльше надýмав ся.

»А мóже би ти хотíв ле́кше на сьвíтї жи́ти і бíльше платнї ма́ти?«

»Бíльше ма́ти бу́ло би до́бре, бо і ба́тькови би ле́кше бу́ло і мої́ дíти мóже би тодї́ не голóдні лягáли спáти. Але не хóчу, поживáти добро́ без пра́цї, бо тодї́ я не знав би, чого́ жию́. А тепéр, коли́ зароби́ти стає си́ли, я рад з моє́ї до́лї, хоч она́ не бога́та«.

Щúрість і вдово́ленє мали́м убóгого зарíбника зру́шили сéрце князя́; він дав бíдному лїпший зарóбок і з то́го часу́ стара́в ся полїпши́ти до́лю убóгого на́роду.

Князь	Książę
зви́кнути	zwyknąć
погíдний-а-е	pogodny-a-e
переїзди́ти ся	przejeżdżać się
верхóм на коня́	wierzchem na koniu
цїка́вість	ciekawość
приглядáти ся	przyglądać się
вижившля́ти	wykarmiać
здóрово виглядáти	zdrowo wyglądać
завзя́то	zawzięcie
го́мін розхóдить ся	echo rozchodzi się
вдово́лений	zadowolony
довíдати ся	dowiedzieć się
дéнний зарíбник	dzienny zarobnik
чýдувати ся	dziwować się
засьмія́ти ся	zaśmiać się
давни́й довг	dawny dług
відкладáти	odkładać
як оно́ веде́ ся	jak to dzieje się
не гóден робúти	nie może pracować
третúна	trzecia część
надýмати ся	namyśleć się
ле́кше жи́ти	lżej żyć
платня́	płaca
лягáти спáти	kłaść się spać

пожива́ти	spożywać
заробúти	zarobić
рад з до́лї	zadowolony z doli, losu
щи́рість	szczerość
вдово́ленє	zadowolenie
зру́шити се́рце	wzruszyć serce
і з то́го часу́	i od tego czasu
поліпши́ти.	polepszyć.

Dodatek 12.

(dla ćwiczenia w pisowni etymologicznej).

Ду́мка.

Єсть на свѣтѣ до́ля
А хто єѣ зна́є?
Єсть на свѣтѣ во́ля,
А хто єѣ ма́є?
Єсть лю́ди на свѣтѣ
Срѣбломъ-зло́томъ ся́ють
Здаєть ся, пану́ють,
А до́лѣ не зна́ють, —
Нѣ до́лѣ, нѣ во́лѣ!
Зъ нудьго́ю та зъ го́ремъ
Жупа́нъ надѣва́ють,
А пла́кати — со́ромъ!
Возьмѣтъ срѣбло-зло́то
Та бу́дьте бага́ті,
А я во́зьму сльо́зы —
Лúхо выливáти;
Зато́плю недо́лю
Дрóбными сльозáми,
Зато́пчу нево́лю
Бо́сыми нога́ми!
Тодѣ я весе́лый,
Тодѣ я бага́тый
Як бу́де серде́нько
По во́лѣ гуля́ти!

Szewczenko.

Свѣтъ	Świat
срѣбло	srebro
ся́ти	jaśnieć
панува́ти	panować
нудьга́	tęsknota
го́ре	smutek, ból
надѣва́ти	wdziewać na siebie, ubierać
со́ром	wstyd
сльоза́	łza
лúхо	licho, nieszczęście
затопúти	zatopić
дрóбный-а-е	drobny-a-e
затопта́ти	zadeptać
се́рденько.	serduszko.

До пра́цѣ.

Пра́ця є́дúна зъ недо́лѣ насъ вырве:
Ну́мо до пра́цѣ браты!
Гаѣтись го́дѣ, лякáти ся го́дѣ,
Тре́ба до дѣла ітú!

Пра́ця є́дúна доро́гу пока́же,
Хочь мо́же до́вгу, важку́ —
Але на сѣй лишь доро́зѣ добу́де
Ко́ждый зъ насъ до́лю свою.

Пра́ця не гúне у свѣтѣ даре́мно:
Вну́камъ хосе́нъ принесé,
Зъ дя́кою лю́ди колúсь насъ згада́ють —
Ко́ждий для пра́цѣ жúє.

Жва́во-жь до дѣла намъ тре́ба става́ти
Часъ не чека́є — ходѣмъ!
Щúра пода́ка робо́тникамъ щúрымъ
Со́ромъ недба́лымъ усѣмъ.

SPIS RZECZY.

	Str.
Głosownia (litery drukowane i pisane)	3
Pisownia	8
Akcent	11
Dodatek 1	11
Nauka o odmianie wyrazów	15
Dodatek 2	35
Rzeczowniki	41
Dodatek 3	62
Dodatek 4	89
Przymiotniki	95
Dodatek 5	118
Liczebniki	123
Dodatek 6	138
Zaimki	149
Dodatek 7	166
Czasowniki	169
Dodatek 8	192
Przyimki	198
Dodatek 9	207
Przysłówki	210
Dodatek 10	218
Spójniki	221
Wykrzykniki	222
Dodatek 11	227
Dodatek 12 (pisownia etymologiczna)	230

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA W TORUNIU

Biblioteka Główna UMK
300048830750

10.

Biblioteka Główna UMK
300048830750